

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1633. Siarczyński Franciszek, Wiadomość historyczna i statystyczna o m. Jarosławiu

(I poł. XIX w.).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ
Баб. 1633

542
1823

№1917

з. з. 151.
1824

№ 1633

VII. A. 2

Jo. Haffellmann
Kaufmann in Leipzig

542. pp. 17. Xbr 1823

WIADOMOŚĆ HISTORYCZNA
i
STATYSTYCZNA

O mieście
LWOWIE

protocznem
w Królestwie Galicyi, w Cykule Przemyślkim,
niegdys w Woiewodstwie Ruśkim, Ziemi Przemyślskiej
domu S. J. O. Xiążąt Crastoryskich
drukiem.

przez Franc. Siarczynskiego Kanonika Warszaw. Probo-
szczyka Kolegiaty Jasnogrodzkiej

Cena: 4230.

We Lwowie
nakładem T. Pillera
1824.

Stawny pianami, w których roku bywał
Tam dzieje z. Spisowy racny odproczywał,
Tam, które ciągła potomność pamięta,
Miały siedzisko Cstrogskie Liareta.
W buncie niewinnych, co szukał pomocy,
Tam przytulenie chciat znaleźć Ragocy.
Z czasem, i wyżyła czasowi odmiana,
Braty w dziejch i w czasie porządane
Domy najpiękniejsze Miasto Chayate,
Gmachy powazne, swiatnice wspaniale,

Ignacy Krasicki P. W. Podroz

K.

St. Spittal Hau. K. K. 346/30

Ł. 20. -

Wstęp

Jeżeli dziejopisowie śledzący początki narodów na samym domyśle Domyśle o początkach
wspierać swe wywody mogą, i acyż chcąemu coś podać o początkach ku nazwy Jarostawa
miasta iednego, wywód z domyślu prowadzić wolno bydy nie ma. ia.
nie jest bez przyrzeczy. Zatorzyciele miast, lub iakieyholwich osady wna-
daniu im nazwy własciwey, iakieholwich bydy okolicznością spowodowa-
ni bydy musieli. Crestokroc'nie ten, co byt dat miescu, nazwę mu dawał.
Nie kiedy sam matornaczacy przypadek to sprawiał. Zawsze przy-
cie pamiętke osób, lub rzeczy, położenie miejsca, i darzenie iakowe,
lub inną i na konitą okoliczność, w mianowaniu własciwem osady
hardey na uwadze miano.

Jarostawa miasta nazwisko domyśl pewny i taty wskazywie ze od
iednego z Kiazat panujących w Rusi czerwonney, w ktorey leży, począt-
tek swoy wzięto. A gdy od Kiazat Lwa Luow, Przemystawa
Przemysł, Włodzimierza Włodzimierz, nazwane zostały, niemawże stawa-
ney przyrzeczy mniemac, ze od Jarostawa Kiazecia Jarostaw miasto
nazwę, a może i początek swoy bierze?

Wielu było Kiazat Ruskich Jarostawami zwanych. Lecz z tych zator-
zycielem naszej osady naypodobniey mógł bydy w wieku iedy następnym Jaros-
law I.

Kiazie Przemyskie Włodzimierza Kiazecia Ruskiego Syn, ktorego
są użony Szperacz Starozytności Alberstrandi wiadomość o początkach
miasta Warszawy na samych domyślach, z bardzo trafnem podobienstwem
do prawdy opiera. Kłeczowski, Chmielowski, Debotcki podobnym domyślom
za granice rozsądku uwiesić się dali.

Siostrę Maryę Dobrogniewę księżniczkę I. a. i. one poigroszy, zamki w Prę,
myśliem dawniej zdobyte uwolnić, i rządom jego powrócić. Temu więc bytu i
narwińska na danię miasto winne bydy się zdać. Przyznać mu bowiem dwie
iojis, Nestoj, i cwo Liżce grody w Kraiu Ruskim porabkadat, i twier,
dzami obwarował. Dawniejsze tego narwińska miasto jest w Rosji, i od
tego imienia narwoj swej pocratek mające niegdys' Kieztwa udzielnego, a
tenaz wielhorządztwa nad rieką Wolga, Nolica. Są w Polsce i na Rusi inne
mniey znacne pod tenże narwińskim osady, iako to: Jarostawice Jarostawiec
i. t. d. /b/

Najdawniejsze w dzie
jach wzmianki miasta
Jarostawa

R: 1234.

Pierwsze w spomnienie miasta tego w dziejach krajowych około r. 1234. znaj
dzieć. Andrey król Węgierski chcąc wygnanego Syna swego z królestwa
Ahalickiego przez Daniela Romanowicza Liżecia, nazad na panstwo
przywrócić, i krzywdy Syna nad Danielem się zemścić, wystąpił z kraspaty
syna swego drugiego Bele, który przez powódzie i bez droża potowe pona
wie iardy w górach Straciowszj przybył pod Jarostaw, obległ zamki, i przez
radcę Woiewody, który miał straż miasta powierzoną, one oprował /c/

/b/ Dochodząc z podłoża wyrazu Jarostaw, ponieważ wyraz Stawianski
iast znaczy zapalony, sędziły, a pochodne wyrazy Stawianskie: iarostawny
hniewliwego wzroku, iarostyw, lub iarostywy, toż samo co sędziły, czyli po
pedliwy i waleczny znaczy, iaczem iarostaw, ma toż samo znaczyć, co walecz
ności Stawny. Stawnik Pamphila Bersyudy Protosingielia Peropolims.
o. r. 1560.

/c/ Histoire de l'empire de Russie par M. Karamsin. Paris. 1819. p. 321.

Kolman w czasie najazdów Tatarów srogim, r. 1241. ryc. przestąpił. Bela IV na tron Węgierski po ojcu wstąpił, a wydawszy córkę swą Annę za Rostisława Mscisławowicza Syna Kiejcia Kijowskiego, na państwo Halickiem posadzić Kiejcia przedsięwziął. Z wojskiem go więc na Rus' pod sprawa Woiewody Węgierskiego Wawrzencja Filni wyprawił. Nie mając Węgrzy w kraju bezsownym oporu, lecz gdy się pod Jarostaw zbliżyli, wypadli na nich z miasta hurmem Rusini, i z wielką natarczywością na nie przygotowanych nie przyjaciół uderzyli; i taką ras i apalczywością z obu stron walczono, że branców nawet wojennych wycięto; między tymi Wodź Filni, oszczepem od Rusina w nogę raniony zginął, a pod Kiejcem Rostisławem konia ubito. Sam Daniel Kiejce Ruskie w tej bitwie się znajdował. Wzmianka w dziejach zamku i zalogi, dowodzi, że Jarostaw już był w tedy miastem warownym. /d./

1275

Pray w historii swojej na Str. 283. nazwę Jarostawia na Prosto pomeknieł, ca, i wyraźnie twierdzą, nazywa...
 /d/ Pisanie Węgierski Simon w Księdze: Imago Hungarie cap. XIII przytacza list pochwalony Beli księcia, w którym to wyraża: Laurentium cum carissimo genero nostro Ratislao duce Galicie in partes Russia cum ceteris Regni nostri magnatibus duximus transmittendum, qui sub castro Prosto Ruthenis quam plurimis in perniciem ipsius generi nostri exeuntibus de eodem, et armis tam expeditorem in nostram dirigentibus aciem se objecit, ubi transosso hostili lancea cruce suo cecidit lethaliter vulneratus. Deinde cicatrice sui vulneris nondum obducta, cum Daniel Ruthenorum Rex ad campestrem praelium contra ipsum generum nostrum prodisset, strenuitas ejusdem magistri Laurentii quendam de Russia baronibus, impulsu dejecit lanceali, quem suprascriptus gener noster fecit capite detruccari. In quo conflictu, cum equus ducis generi nostri

Przywilej pierwszy
nadający prawo Teu-
tonskie i nową posadę

Ludwik król Polski i Węgierski przychylny ze skłode Rzeczypospolitej
Siostrzencowi swemu Władystawowi Xiążeciu Opolskiemu, Woiewodzie We-
gierskiemu, powiaty Wieluński i Ostrogowski w Wielkiej Polsce w Sierad-
kiem lennem prawem, a niektóre ziemie i zamki na Rusi w posiadanie wieczny-
ste mu puszcit. Był w tych liczbie Sanostaw z powiatem swoim. Od tego-
bowiem Władystawa przywilej nowej posady dany w Lemburgu czyli Lwowie
nazywają S. Mikolaja roku 1375. otrzymat, gdzie Xiążciem Opolskim pa-
nem Rusi, i ziemi Wieluńskiej się pisze. Przywilej tenożony to zawiera:

1. Odtąd mieszkańcy miasta Sanostawia podług prawa Teutonskiego Magde-
burskiego sędzić i rządzić będą.
2. Po tanow Frankonskich /s/ miastu samemu nadaie, ze wszelkimi ich wyzka-
mi.

3. Woytow dziedzicznych na 6. tanach stanowi, i oprócz tego na dochód im naznaczą:
dwieście groszy z przoryskow sądowych, dwa zachowując dla Marbu. Czynniz i ia,
tek rozničných, sukienicznych, i szewskich. - opłatę z łazni, - dwa młyny na rzece

prædilecti fuisset interfectus, idem magister Laurentius, equum, quo vehebatur,
eidem duci tradidit.

/s/ Lan Frankonški dwoiaki jest, większy i mniejszy pierwszy trzymac' po-
winien wzdłuż Stian' 18. w szerz' zaś miar 15, a miara czynniz toki 14 i pół,
i znaczy staranie iedno. Lan więc Frankonški ma mieć w długości toki,
ci 3915. w szerokości toki 217. czyli kwadratowych 851. 512. a z tan
Frankonški miesci morgow 50 i pół, więc miasto posiadać powinno mor-
gow ziemi 5050. drugi mniejszy, roznił się tem tylko, iż w szerz' o 3
miarę szedł wężej. W dawnych nadaniach większy tan się 10

namie. -

- Sanie, i wolny potow ryb dla ich rywnosci - taki pod gora od dawna do woyta
nalezace. -
4. Ze stu tanow miejskich ieden dla koscioła polskiego wydzielat.
 5. Trzy ras' tany na pastwisko.
 6. Wszelkie ciaryny wynikajace z prawa polskiego w nosi.
 7. Woytow od wladzy Woiewodow, kasztelanow, Sedzion i podsedkow, i alio tej i miast
czan od obowiazku odpowiadania w ich sadach uwalnia. -
 8. Mieszkaney tylko w sadach swych woytow sprawiac sie maia.
 9. Woytow i potomkami swymi tylko przed dziedzicami, lub ich Starostą, za pozwem
pismiennym pieczęcia dziedzica stowionym, podług prawa Teuton.kiego stawac
i odpowiadac na ratoby beda powinni. ||||
 10. W Sprawach glownych postepok Sadowey i pismepisu prawa teuton.kiego zachowa
ny bydz ma.
 11. Dacie woytom wolnosć sprzedany, lub odstaznienia woytostwa innemu posawem dzie
dionem.
 12. Posiadacze woytostwa obowiazani sa do sturby wojenney z konia i kusza na
koniu wzbroi ponna dney i leknoe potrzeba wymagac' bedzie. -
 13. Lhardego tanu do starbu po skoycu iednym, a po ogrosny szorstkich prastkich
za dziesieczine. Piskujnac' co rocznie na S. Marcin posiadacze oddawac' maia. -
 14. Mieszkanom wolny wraib i wogwor' drewa w lasach dziedzicznych, po obu stron
rzebi Sanu nadany.
 15. Pozwala mieszkancom przewozu na Sanie bez opłaty przedracym bydlo dla pastwiska,
iada cym po siano i po drwa.
 16. Nikomu obcemu kupczyc' w miescie i w cetymiego powiecie niewolno. -

||| Juz wiec Starostaw byl w posiadaniu dziedzicznym.

Nastatek z miejsca, w którym było miasto osiadło, pod zamkiem przenosi.

Dawna osada Mia,
sto obronne. Węgry,
Włocław
1290.

Miejsca dawnej osady żaden ślad, nawet w pamięci ludzkiej, nie pozostał. Żadne
się, iż ta bliżej wsi Pelkin była, bo w tem położeniu rozciągała się przedmieście
Ruskie, które dziś są bardzo od miasta odległe. Może później i zamek miejsce
swe odmierzył. Warownie z palisadami także do przeniesienia były. Był zaś
jezwicielem Janostaw miastem obronnym. Gdy bowiem Władysław Król Polski
nieufając niechętnym sobie Polakom, mocniej się z zamkami Węgrami osadził, w
tedy i Janostaw Strany Węgorów powierzył. Lecz roku 1290 gdy Władysław
Papietto król wyprawa Litewską był zaryzykował, Jadwiga żona, i jak wspomnieliśmy
[g] drugie z Polakami zebrałszy wojsko, Janostaw, Premysł, Kalisz, Głogów,
deli, Lwów, Trembowle i inne miasta i zamki w Rusi południowej w moc
swoją biorąc, Sierahow i Węgorów wypędził, i w bitwie o mil dwie od Janostawia
pod Kubnem zwyciężony na głowę ich poraża. [h.]

Leliwacy najpierw,
wsi dnieprze Jano,
Stawia.

Najpierwsi dnieprze Janostawia, ile i jakiehoś czasu stady postarzone w dzie,
iach domyślać się pozwalają, Leliwacyhowie byli. [i.] Cni w tej tu części Rusi

[g] De Origine et rebus gestis Polonorum. Lib. XV p. 259.

[h.] Wygranej tej nad Węgrami i Sierahami ma być pamiątką wysypiana
pod Kubnem mogiła, która przeszło 4. wieki przetrwała. Nawiązką
Dziwita w historii Cudownego obratu N. Sanny Maryi czczonej niegdys w
kościółku z miastem, na którego miejscu potem kościół murywany, dziś po,
iezuicki, stanął, przynosi na dowód pobożności królowej Jadwigi, iż wypra-
wiając się na tę potrzebę, padłszy na kolana przed cudotwornym obrazem, N.
Maryi pomocy wzywata, i tej opiece, siebie, państwo i rycerstwo poleciła.
[i.] Dawny to był u Sławian rod rycerski Leliwów, dawne znanie, i którego na
tarczach wzywali Sławianie, była w środku Księstwa gwiardą, sama nazwa
iego.

Władcywie r. 1417 i piewiałkowo dyedictwo Jarostawia miał dom Jarostawskich
od nich przeszedło w dom Pielechich przez Elżbietę córkę Szytha z Melstyna podług
Jagiello Jana Piłcy, na Ottonowi Pielechiemu Woiewodzie Sandomierskiemu. Odzierżawa córka tegoż
cy Granowskiego pa, imienia, trzecim słubem Wincentego Granowskiego, a czwartym Władysława Ja,
sienba swego Hrabia, gietly króla matronka, której z trzeciego męża Synowi, a pasiorbowi swemu Ja,
na Jarostawiu czyni nowi z Piłcy Granowskiemu panu Jarostawia król Czcym tytuł Hrabstwa
1417 na Jarostawiu nadat, lecz wygwałtu mu go, jako krzywdracego równosc szlachec,
na Stany Ryltey niedozwolity. [t.] Pobłazaty go iednak, przez wzgląd prze,
warnych zastug domowi Jarostawskich, którzy się Hrabiami na Jarostawie
i Jarostawiu, i sami pisali, i od obcych tem dostojnem imieniem nianowani
byli. [m.]

i drugiej Hrabianki de Sternberg kancelerza Cesth. córki sptodrat 5.
synow, których z Paprockiego Niesiecki wymienia. Tych Rafał Wasz,
telan i Starosta Sandomiski, wriąwszy dniatem dobra Jarostaw racnat
dniebnicy Leliwakow Jarostawskich, rozmnorona w potomkach. -
[t.] Tak pisze o tem Maciej Styrkowski: Kronika Pol. i Lit. w Krolewcu
cu 1582, Str. 515. "król Jagiello wesele w Sanoku sprawował, poigwuszy
torecia z onę Elżbietę Granowską wdowę, babę starą domu Pielechich, mat,
kę swoją Chrzesną, a ta iur miała trzech mezoow Mstawa Laczha, Krawczyusza
Starostę Morawskiego, i Granowskiego. Uprosiła r. 1417 u króla, iż syn iey
Granowski z Piłce na Hrabstwo Jarostawskie był podniesiony o co się
szlachta bardzo na króla gniewata. Ale potem to hrabstwo było rychto sta,
zone przez pany."
[m.] Podobato się Orzechowskiemu dac wyrazowi grabia, Comes, i nacynie Wo,
iewody i twierdziej, że niemiecki Graff niemoze byc porównan z Rhome sem

Pisze Orzechowski z uwielbieniem o sławnym rodzie Jarosławskich, który
 jako płodny tak się rozkładał z Jarosławem, po Jarosławiu, po Lancucie,
 po Piłicy, po Siemawie, i po innych poczciwych domach Koronnych,
 które z Jarosławem, jako z rywey Studnicy wytykły, że im szczególną za-
 letę przynależą, iż gorliwymi byli równości szlacheckiej stróżami; i to zasta-
 wiali się najpilniej, aby królem, prawem, i rodem wyszyscyśmy sobie w Polsce
 równi byli. Lecz czyny ich sprzeczne były z tą zaletą. Rząca na Jarosławiu
 Kasztelan Lwowski i Szyłko dziedzie na Przeworsku sposobem od sa-
 dnich Królów przeciętym ustanowili pierwszą w Polsce z imion swych or-
 dynację, czyli maierat, której roku 1470. od Kazimierza IV księcia pol. u-
 twierdzenie otrzymali. Ordynacja rzeczona zawierała miasta: Jarosław, i Prze-
 worsk; wie: Tuczajny, Korewica, Laski, Rudawa, Sosno, Miesounica,
Wietlin, Wysocho, Lysiechów, Drugikow, Koniaczów, Dobra, Dąbrowica,
Wostki, Waszcowa, Monaster, Mielnikowice, Sobiaczyn, Głęboka, Pa-
wołociele, Las Gostyczyna, Sądrona, Nowonielce, Miraczyn, Rozborz, Gnie-
czyna, Grodzisko, Soska, Trynoga. /n./ Lecz ordynacja niedobroata i pro-
 towy wieku. Ci, co mieli prawo do spadku, dzielić się dobrami Ordynacji
 chcieli, i że nie warne iey było ustanowienie, utrzymywali. Zygmunt I. od stron
 spor wiodących za rozjemcę obrany, r. 1519. wyrokiem ią swoim zniósł i uchylł.

1470.

Ordynacja Jaros-
ławska

polskim. Łatwo jest dowiedzieć, że byłut hrabiów, czyli Komarów obcym jest
 Polsce, i przyswoionym od Niemców. Uczynit to Tadeusz Czacki.
 Niepomniat Orzechowski, że dostojność Woiewodów była u Stawian,
 i u nas, osobistym, nierodowitym naszczytem, iak jest Arabiów.
 /n./ Niesiecki urządzenie ordynacji Jarosławskiej w rekopisnie czytał
 i wypisał. Obacz: Korona pol. T. IV str 323.

Dzielnictwo
Odrobowa 2010

Włości wie ordynacji Jarostawskiej znówu w podział domu Jarosławskich poszły.
Z mocy znoszącego ordynację wyroku Anna Szytha kasztelana krakowskiego
około r. 1520. z małżonką, z Jadwigi z Wawrzyszyna zrodzona, Jarostawia
po Cygu dzielnictwa Stanisława Odrobowa, ze Sprawy Woiewody Ruskiej,
go małżonka, dobra Jarostaw w dom mego wniosta.

Zatopienie miasta Lubo nas' Partt. Paprocki zatopienie miasta Jarostawia Jarosław i Mel,
Jarostawia

sztytna przyznając, rok temu 1533. naznaczą, co po nim Marcin Bielski
dzielnictwo, i rodopisy nasze Cholski i Niesiecki powtarzają, niewiele baczni
na dokładną prawdę; jest jednak rzecz pewna, że Jarostaw nie o jeden wiek
był dawniejszy. Jan z Jarosława pan na Jarostawiu, Woiewoda Sando,
miejski przeniesienie miasta przyniósł do skutku, a wnuk jego Szytha
kasztelan krakowski około r. 1512. obronnym zamkiem i okopami, wlasnym
temu wiekowi z wyjątkiem, obwarował.

Długa dysputa w Ja
rostawiu

Z nawróceniem Rusi do wiary Chrześcijańskiej, też pewnie nie pozostaw
niej i Jarostaw przyjął, i jako osada Ruska, greckiego obrządku się stał,
mat. Ale razem z nawróceniem Rusi przez zwolenników Jocyusza
wprowadzona do kościoła greckiego dysputa tak się w rozszerzeniu w naszym
narodzie, i długo były bezskuteczne usiłowania stolicy, aby go było przywieść do
jedności. Z Rzymskim kościołem. Spółczesny kościół Jarostawskiej, co
i wiary przyjętej początek być musi, i ta tu bez wątpienia o wiele lat
kościół łaciński poprzedził. W odroczeniu r. 1512. rządził na Rusi
czernonej cerkiew Lwowska i Jarostawska towaty / o /

/ o / Cerkiew Jarostawska, iah państwie w Rusi. Pracewo rządzą, stanowiło
parochów, i oddało, przyjmowało klergów do stanu duchownego, pobierało docho
dy, opatrzywało potrzeby cerkwi, i rządziło nawet stwiby. Poręby porządkiem.
Pracewo

Ani więcej wiadomości o początku kościoła łacińskiego mieć można nad-
 to, że przed r. 1375. już w Jarostawiu znajdować się musiał, gdy tego roku
 Władysław Król Opolskie ten rok Jarostawskiemu Plebanowi nadał.
 Zdaje się więc iż kościół łac. Jarostawski, jeżeli nie poprzedził przynajmniej
 równoczesny jest katedralnemu w Przemyślu, którego założenie na rok 1376.
 klada, gdy Ludwik król polski i węgierski nową Dycezyję Przemyślską
 postanowił, czyli raczej, jak sprawiedliwie Naruszewicz przypuszcza upadłe
 przez wojnę Rusi odzyskanej Biskupstwo łacińskie wskazywał i docho-
 dami opatrzył, a Władysław Jagiello roku 1412 kościół S. Jana Chrzciciela
 na zamku na katedrę przetransferyował. /g/

Początek kościoła
 La

Bractwo było założone przez mieszczan dykunitów. Alexander Król Ostrogski Włoi-
 Motyński w pozwilem zamiany Erekcyi cerkiewney r. 1596. obieranie Hmęzow
 przedniej szych, sobie zachował. Konstanty Lubomirski Starosta Sandomiecki
 r. 1659 bractwo Cerkiwne przy dawnych prawach utwierdził. Stanisław
 Koniczowski cześni Jarostawia d. 1675. temuż bractwu cerkiw sta-
 wiec na Włocy zamkowej pozwolił. R. 1688. Marya Kazińska Królowa
 polowa Jarostawia d. 1688. na bractwa tegoż prozbe, plac na cerkiw
 nadała. Pierwszy raz w tem nadaniu już Rus w Jarostawiu do unii z ko-
 ściółem Rzymskim przywiedzioną postrzegam. Toż bractwo zaczęło stoićca
 teraz cerkiw murować a Eliasz Wajnski Kupiec i obywatel Jarostawski też
 mury dokonał, i fundusz dla kapłanów pomógł. C. August. Król Cz. anto-
 ryzki Woiwoda Ruski przywilem swem w Warszawie d. 15. sierpnia r.
 1766. przytężeniem cerkwi przedmiejskiej parafii grantów, i dochodów, polowy

D. 1.
 // Historia Narodu Pol. T. VIII Str. 92.
 // Dawniejsze bez wątpienia Biskupstwo Przemyślskie Obrządku

Rząd dycezyi do
Biskupa Lubuskie, przed rokiem 1375. w calej Rusi czerwonej nad ludem Chrzescianskim
obrazdku tacinskiego wladze duchownej, Biskup Lubuski, s.r. sprawował

90

ruskiego. Był Władycę Przemyskiego w r. 1218. czytamy. Gdy bowiem
Nowogrodzanie Metrofana Archireya swego wypędzili, na miejsce jego
Antoniego Władycę z Przemysła wzywali. Latwiej zaś potem postępku
swego, udali się do Metropolity kirowskiego, aby im darzonego przywrócił, a
Antoniego na stolicę Przemysła przeniósł. - Niesiecki jezuita, kiedy
w cerkwi katedralnej Przemyskiej wszystkich Władyców obrazy oglądał,
pod pierwszym z nich Abrahamem zapisany był rok 1271. a przecie już
przed tym rokiem dycezya rus. Przemysł: władyców swych miała. Lew
Aze Ruskie, który 2. przed rokiem od stworzenia świata 6809. czyli
r. Chrystusa 1301. przed śmiercią swą sobor we Lwowie zgromadził,
na którym między innymi byli obecni Cypryan metropolita kirowski, Grzegorz
metropolita Malicki, i Hilaryon Władycę Przemyski. - R. 1330.
przy poświęceniu Bazylego na Biskupstwo Sandomierskie przez metropo-
litę kirowskiego, i Władycę Przemyski znalazł się. i. t. d.
s.r. Biskupstwo Lubuskie, w mieście Lebus, po polsku Lubusz, dziś w
Marchii Brandeburskiej, położonem nad rzeką Odra 6 mil. 6. od Frank-
fortu, od Mieczysława księcia polskiego r. 966. założone było. Rozcią-
gał Biskup Lubuski mocą przywilejow, iak Marusiewicz dowodzi,
władze swą duchowną do wszystkich kościołów tac. w Rusi, które swych
Biskupstw nie miały. Władza ta, co do Rusi r. 1375. upadła. - Prowincye
Lubuska Bolesław wstydlivy Henrykowi brodatemu odstąpił, i od tąd
do Archa Wroclawskiego należała. Bolesław syn Henryka, marszałek,
ca, Janowi i Ottonowi Margrabiom Brandeburskim ią zastawił, i nigdy

to⁺ ię bulla Grzegorza X uchylita.
Utrzymywali się, jednak przy niej
Jan Biskup Lubuski i po
śmierci Krystyna Arcybiskupa
Halickiego r 1371 obraniu nas,
też przy przeszkodzie, a w tym
czasie mnichy Dominikanie
i Franciszkanie z bractwa wś,
Trójce, w tąd, Duchowną na
Rusi sprawowali. Mieszkańcy
Lemburga, czyli Luowa, ile
Niemcy sprzyjali więcej Biskupowi
Lubuskiemu, niż mnichom, którzy
się z nimi o dziesięć, czy więcej.

R. 1389. Jan Biskup Lubuski
znowy obywat się, osobiscie we Luowie,
i bractwo P. Maryi do katedry zapro-
wadził.

Opócz znaczących włości, które posiadał, jako to Opatów miasto z sześciu
 stą wsiami w Sandomińskim, Kazimierz miasto z 14 wsiami w Wielkopol,
 szej, i Borek włość rozległą z całym powiatem w Śląsku, przywsta,
 syczał sobie prawo do dziesięcin, które kosciołom miejscowym należały. Na
 ządanie Jana Tarnowskiego Woiewody Sandomińskiego Starosty gene,
 ralnego Rusi dobi Jarostawskich i Przeworskich dziedzica Jan
 Biskup Lubuski z dozwoleniem swojej Kapituły wszystkich dziesię,
 cin do Stolu swego należec' mniemanych, z wsiów w tych dobrach zawas,
 tych i w osadzonych, lub wsiadtemi bydy mogących, kosciołom Jarostaw,
 skiemu i Przeworskiemu odstąpił, mocą urzędowego listu danego w
 Furstenwald d. 28. kwietnia r. 1393. /s./

Wz to prawo przywstazczenia tem mniej mogło bydy ważne, gdy Dycezyja
 Przemyska od lat 18. w oddzielnych miała Biskupów, z których Maciej
 Janina w tymże roku odstąpienie to utwierdził.

Mimo tego podwójnego odstąpienia urzędownie stwierdzonego, jakoby to do
 dziesięcin tyłko zgromad sciągać się miało, spór reszcie o dziesięciny i

Spór o dziesięciny
z Kapitułą Przemyską
rozstrzygnięty

1448.

wykupioną niebyła. Biskupi z Lubusza wyniesli się do miasteczka Fursten
wald o mil 8 od Lubusza a pozniej w dobrach Opatówskich najczęsciej
 przemieszczali, to jest we wsi Biskupice pod Sandomierzem, gdzie Jan
 Biskup r. 1300 od tetrów napadniony i więziony, za drogi okup
 wolność odzyskał. W samym oddał Opatówie siedziel i Pałac biskupa
 wystawili. Po upadku biskupstwa Krzysztof Szydłowiecki kasztelan Krak.
 włość Opatówską r. 1520. nabył, po jego zejściu z corok w dom Radziwionów się
 przeniosła. Albert mistrz krzyżacki i Margrabia Brandeburski przyrzęszy
 naukę Lutra i Wiare dawną, i Biskupstwo Lubelskie zagubili. -
 /s./ Miechovia Samuel Kahlebski. Str. 338.

Wojtostwo, czyli z gruntów dworskich, między Rebanem Jarostawskim i innymi w powiatach Jarostawia i Przeworska, a kapitulą Przemyską z drugiej strony trwał długo. Na koniec sprawa sporna r. 1448. rozstrzygnięciu Sędu polubowego oddana została; na rozjemców Jan Elgot, /s.t./ i Paweł z Łatorza kanonicy krakowskiej i nauczyciele prawa w Akademii węgierskiej wani byli. Staneli sądu Butko z Jarostawia, Andrzej z Pawłosiota, Choytko z Wierzbny, Chwałistaw z Muniny, Wiczevia z Szuwsha, Piotr z Wiazowicy, Marcin z Monastorza, Alexy Qesthow z Laszek, Mikotaj z Ostrowa, i. t. d. Wojtowie, którzy nie kapitulę, ale kościołom swoim chęć oddawania i należność dzierżecin oświadczali. Co Sędziowie rozpoznawszy słuszność z strony kościołom faryjnych uznali, a kapituła od sądzania odstąpiła.

Przemięczenie dla kościoła W tymże bliższym czasie r. a. d. Bartolomieja Rebana Jarostawskiego ta Jarostawskiego r. 1440. Jan z Jaromowa przedzie na cześć S. Stanisława i Mikotaja altaryj przy faryjnym kościele postanowił, i kapitanowi rocznie po 8.

/s.t./ Jan Elgot Wieniawczyh sławnym był w Akademii krakowskiej nauki, czycielem filozofii i prawa nosił został potem kanonikiem, i był dwukrotnie Akademii rektorem. Należał z strony duchowieństwa katolickiego do owej głośnej rozprawy mianej z husytami w obecności króla Władysława i Senatu r. 1431, która kilka dni trwała. Długą ją obszernie opisał. Wyprowadzony był na Sobór Bazylejski, aby oczyścić króla z winy jakoby zygmuntem husytom sprzyjał; przeciw krzyżakom pomoc u papieża żądał. Naukę i wymowę, Sobór uadziwiał. Twierdzenie o wyższości soboru powszechnego nad papieża utrzymywał, czem Eugeniusz IV obraził. Księgę swą o tem w druku podał. Po odbytej podróży do Renu S. z morawcy zanarę umarł r. 1452. -

grzywnien 7 eta mieyskiego zapisat. Druga altany na cześć S. Pamen
 Barbary, Katarzyny i Agnieszki r. 1467. za Mikolaja z Nowego miasta
 Bahatarza w Akademii krah. Plebana tuteyszego Spyltho z Jarostawa
 Pochomorzy Generalny Pryemysli, pozmiej kasztelan krahowski za,
 prowadzit. Tenze i parafie Lacinshy we wsi Lachach utworzyt i na,
 dat. Pomnozyt fundusz Plebana Jarostawskiego pobozny rycerz
 Jakob z Kurywezy, kupiona wioske Szczytne u Army z Dybkowa su/
 po Sciborze Korytko wdowey za 300 grzywnien, w kadey liczae po 48 groszy
 wieczyście kosciotowi r. 1508. darowal, dar za s'ten Zygmunt I przywilerem
 swym utwierdzt.

Dochowane zostaly przywileie przez tegoz Spyltha su/dane miastu w po/
 twierdzeniu ich przez Anne Kiezne Ostrogshy z awante. Lacinshiego
 na polski ięzyk przetozone tu mieszcze. Najdawnieyszy iest.

" My Spyltho dzedzie na Jarnowie i pan Jarostawski. - " Jez nawamy
 " w syem wobec teraz i na potem bedacym, iz tahe nasza nazwana Szczytko
 " mtoty lezaca w granicach Jarostawskich przedalimy wiechwiecie mieszczanom

Przywilej Spyltha
na Jarnowie 1412.

su./ Dybkow ma dris' Sienawy nazwisko. Nadat mu ie Mikolaj Sienawski
 Woiwoda Ruski ze wsi miasto utwarzajac. Przedmieście Sienawy
 Dybkowem sie dotad zowie. Inna iest Sieniawa w Rusi nizszej gniazdo
 dzielnicyz Granowa Leliworzshon, ktora od niej nazwisko Sienawskich
 wzięta. Tamto lezacy las: Czarnogay zwany, w którym szeha Prawa ma
 prozatek, podlug Sarnichiego mniemania byl niegdys' lasem Dyany.

su./ Spyltho, iest dawne imie Slawianskie, potacinie Rogatianus sie
 tłumaczy, tak iak Priemiasz, toz samo znaczy co Benedykt, Lasota co
 Sylvester, Jarosz co Hieronim, Tegota co Ignacy, Dobrogost co Bona,
 wentura, i. t. d.

lymje Jarostawskim w czynszowa rocznia optale nam należąca osobliwie ośm
ciwersi /x/ tetry także za iedną grzywnę monety i liczbę pospolitej w ziemi
polskiej bieżącej. Kwardy ciwersi tetry także po dwanaście groszy srebrnego
czynszu przereczeni mieszczanie płacie nam na każdy rok będą powinni.
Nadto chcąc temu miastu Jarostawowi większych i obfitszych przytkaw
przyznorzyć, przydawemy im Chrosciny rzeczony łace przyległe. Takim
iednak sposobem, iż ilekolwiek by który z nich w przepisanych chroscinach
„mógł sobie wykopać podług porządku pomiędzy nimi samymi postanowio-
„nego, w tery kopaniu przez ośm lat zupełnych po sobie następujących po
„wykopaniu, wolności używać będą. Wszakże po wyjściu ośmiu lat pro wykop-
„paniu zarazem do ninie opisanego czasu kapitale czynsz maia, zwłaszcz
„po 12 groszy z kwardy ciwersi co rocznie.

„ Na której Sprawy świadectwo przeciw naszemu do niniejszego pisania jest
„ przyłożone. Dan w Jarostawiu r. 1413. „

Tęgoż drugi przywilej

Drugi przywilej, „ W imię Pańskie Amen. Na wieczną sprawę pamiątko-

ley tegoż 1421. „ Przystojne zda się być rozumowi, aby pan wierznych swoich poddanych
„ niedostatku i osobliwej przychylności opatrzał. Dla tegoż my Szytko
„ z Jarosawa i pan Jarostawski wiadomo czynimy, tak ninie jako i na po-
„ tem będącym, do którychby to wiadomości przyszło, i którym to należy wiedzieć
„ w szem w obec. Z upatrujemy miasta naszego niedoleżność, która czasu w
„ pastwiskach, tak że obywatele w niem mieszkający dla potrzeby swojej,
„ koni, bydła i bydła niemająca gdzie pasć, chcąc my tedy temu miastu naszemu

/x/ Przywilej zamiast ciwersi, używa wyrazu Viertel. Dowód iak osady
przybyłszy mowe polskie i niemieckie.

i obywatelom w niem mieszkającym pastwiska i szej odobliwej przychylności
 naszej opatrzyć, i mieszczanie nasze Jarostawskie mieć ucieszone, chętnie
 nasze prociawszy od przedwzrostych Kopyanin starego ramku naszego Jarostaw
 skiego prosto do brzegu rzeki Sanu ciągnących się, na miejscu, gdzie młyn
 nasz zwany Stanow, młyn powoy młynow woystowskiich tegoż miasta
 potoczony był. Na ostatek zaś w okoliczności rejonu naszego pod gora,
 koscioła S. Mikotara, między rejonem pod gora, nazwaną Biatobrzegi
 i między mlynem naszym, który Iwan Stanowicz trzyma. W którym
 rejonie ci mieszczanie nasi, sęciami, które zowią wloki, będą mieli do
 towienia wsyclana wolność, gdzie też maia i moza sadzawke nowa, aczynić
 i wykopac, pod która my solusz sukienne pospolicie zwane stejny wolnie
 do używania naszego możemy zrobić wedle rozsądku woli naszej i potom
 now naszych. Która sadzawke, ci mieszczanie nasi zgotowawszy, wolnie trzymaj
 mac i dzierżec maia. Na ostatek zaś insze błonia, które są między mly
 nem naszym rejonem Waruny, ogrodem kosowym idąc na Szuchora
 toty, i między przedmieciem miasta pomienionego, aż gdzie robocizne nam
 odprawiający nasadzeni są, pospolicie Warski. Co wszystko ci miesz
 czanie nasi na pozylek pomienionego miasta Jarostawia, będą trzymali,
 mieli, i spokojnie czas w ichuistymi dierżeli. To jednak wijażwszy i wy
 taczawszy, iż ci ludzie, którzy do młynow przytli przywodnie będą, na tychże
 błoniach i pastwiskach, a wzajemnie mlynarze i inni obywatele, którzy przez
 miastem nasadzeni są, wolna pasze mieć będą. Za to też i role na Szczu
 komtotach, ci od handery ciwiesci, nam i potomkom po 12 groszy na każddy
 rok na S. Mikotay zapłaca, wolne od czynszu zachowując błonia, które
 tymże mieszczanom dla pastwisk daremy i zapisujemy tashawie, wijażwszy

„ także, które Pleban Jarostawski i Jan Lysakowski od nas mają do
„ upodobania woli naszej. Także także, które dla nas są wyłączone i dawno
„ wdyerżawie naszej są także przez nas znakami w okolicznie swej o znaczone,
„ i inne także, które imiecie nasi z Kruhela teraz trzymają podobnym sposo-
„ bem wyłączone od darowizny przez nas danej. Dаемy też tymże mieszkań-
„ nom naszym wszelką władzę na wykopanie lasów i chłostin, także i błociska,
„ które jest pod Kruhelem dla roli i tak, tak, iż by je rowami obwarować przez
„ któreby woda na dół spadła, żeby potem także na rzeczonym błocisku były
„ mogły. W którym kopającym chłostiny ośm lat, a lasy zaś wykopanymi
„ błocisko kopającym lat 16. od daty niniejszego pisania dаемy i nadаемy
„ od płacenia czynszu w swe sposobną wolność. A po wyjściu zaś wolności
„ i skoszeniu, każdy z ćwierci czynszu nam płacić będzie iako i drudzy, któ-
„ rzy na Szerhomotach mają i dzierżają, a niewięcej. Maia też i będą
„ mieli, to wszystko ieden drugiemu prawem dziedzicznym przędania,
„ darowania, zastawienia w daninę puszczania i na pożytki swoje, któreby
„ się podobaly, obrocenia, albo dzierżenia i przed rycami pomienionego miasta
„ naszego powzclania i na to pisania rodzic pod ten czas będących pod pie-
„ częcią mieyską utwierdzonego, brania i umocnienia, zupełne zwolenstwo.
„ które pisanie my i potomkowie nasi trzymać obiccuemy i przyrzekamy
„ niemaszenie chować. Na której sprawie świadectwo przeczę nasza jest przez
„ cismiona. Działo się i dano w Jarostawiu. r. 1431. Przy obecności sędzi-
„ chetnych Pana z Gotuchowa, Pana z Lysakowa, Panusza Rasciera
„ natenczas Starosty Jarostawskiego, Marsisa z Wojciechowa, Wojciecha
„ z Petrcy i Pedrzcia z Lusowic.
„ Trzeci przywilej jest następujący:
„ Winnie pańskie amen. - Ponieważ ludzka pamięć z wiecznością nieporówny

Przywilej Szyt,
ka Jarostawskie,
go Woiwody Ru,
skiego 1479.

„wa się, ani pomierzywa; potrzebna jest tedy, aby te rzeczy, które w ludzkich
„działa się sprawach, a najbardziej, których pańska wielmożność udziela poboz
„ność, do trwałości wiecznej były przywiezione, pismienicznym, pieczętnym
„i świadczonym warunkiem, aby się przez kogokolwiek na czasie i gwałcone
„bydź nie zdady. Dla tegośmy Szytko dziedzic Jarostawia, ziemi Ruskiej
„Woiwoda i Starosta Generalny, oznajmujemy niniejszym pisanem, którym
„należy wszem w obec, teraz będącym i potomnym, którzy o tem wiadomość
„mieć będą: Jako my mając przed sobą, z obywateli i rarywstwy wczę,
„sney rady, aby miasto nasze Jarostaw w powiecie Smenskim rosto
„bogactwy i przytków obfitością, i na przyszłe czasy w dobre bardziej się
„mnożyło, aby ci mieszczanie i obywatele przeczeczonego miasta naszego, i
„ich przystojni i prawdziwi potomkowie mogli się cieszyć z prawa dobrego
„i szczerobliwej wolności. Dla tegoż na ułtne prozby mieszczan i obywa
„telów miasta Jarostawia, które często do nas czynili szlamając się, takie
„i tak wielkie temu miastu naszemu, obywatelom i potomkom ich daliśmy
„i daniemy, namna czyli wiecznie i przywłaszczamy, i niniejszym pisanem
„naszem daniemy, daniemy i przywłaszczamy i taksi naszej osobliwej swa
„wa i wielmożności wolności, w ten sposób, jak następuje: A naprzód daniemy i na
„wielki przywłaszczamy, iż podatku rocznego nad summe 20 grzywien, jako
„zwyczaj starodawny jest, podług, rac i przyznajac mieszczanom przeczeczonego mia
„sta naszego Jarostawia nie chcemy, wto wielmożność trzymac przyzyskamy, wpię
„wszy jednak, gdy taki kolwiek podatek podle czasu po wszytskim królestwie
„polskiem, a osobliwie w ziemi ruskiej na rzecz prospolite będzie uchwalony. Do tego
„rolnikom miast tego naszego robocim 7 dni nad pięć dni zwyczajnych przysmu
„rac i takim kolwiek sposobem nie chcemy, które jednak na wielki imocno trzymac
„obiecujemy. Na ostatek natusz, ze wszytskim jego czynszem, buchami przysku
„now

„nów pod tymże raturzem będącemi, i czynsz z nich, temuż miastu naszemu
„ku pomocy udzielamy wiekuiście i nadajemy. Wszystkim więc rozlewcom,
„gwaltownikom, i wsiłnie domy miasta naszego nachodzącym i juchoy tamiącym
„przez kogo by kolwiek pojmanym i więzionym w pomienionem mieście naszym,
„odpowiadać na każdego skargę rozstrajemy, i sędziemu przysięgiemu, albo
„podwoyciemu miasta naszego pomienionego sędzię onych poruczamy. To
„jednak dokładając, gdyby tak wielkiego występku i toczyńca prawem swo-
„iem miejskiem na takowym gwaltore zatrzymanym, za swego był przekonanym.
„A gdyby prawo nasze miejskie i takim kolwiek sposobem dalej było zło-
„żone, iako i wytkto bywas, aby się sprawował w prawie swoim, uprzedzamy.
„Wyimujemy jednak i wyłączaemy w wszystkich miejscach miasta naszego jurze-
„recjonego, i których kolwiek prawem miejskiem ciężących się, że za wsiela,
„ki występki i exces popełniony pod inną wsielką gwierżchnością niemają być
„sędzeni, i nigdy indziej tylko w prawie naszego miasta przed podwoycim przysię-
„giem pomienionem będzie odpowiadać, wyjąwszy artykuły prawa ziemskiemu
„zachowane. - Będą też mieli mieszczenie pomienionego miasta naszego
„wsielką wolność i pozwolenie na budowanie domowe i poprawę budynków,
„dębów i drwa na porzytek ogara domowego wodno i bezpiecznie wyłobawac i
„siec w lesiech naszych, i wolno wiesć do domów swoich, niewynajdując drog
„nowych, ale tylko starodawnymi bez szkody tak i innych rol ptodnych. -
„To jednak ratorjowszy, gdzie im przez nas, albo naszego Urzędnika zamko,
„wego według czasu będącego pokazano i naznaczone będzie, tam na ten czas
„przerzezone drwa i deby sabać i siec powinni. Mieszczan jednak Państwa
„uwalniaemy na wieczność od wszelkiego jurzewozu i a reperowaniem mostu i nie-
„bytności, iego na rzece Sanie, i od wszelkiego mostowego podatku, gdy most
„znovu stanie i naprawiony będzie. Nadnego albowiem mostowego podatku

i przewoźnego na przewiezionych miejscach naszych na wieki wolić nie
 chcemy, tylko do przewiezienia drzew, gdy tego mostu nie będzie, i gdy się roz-
 wie, na innego stanowienie i budowanie, onych obowiązujemy, i robociźna,
 ratować, a do skoneczenia, roboty miasta tego pilnować, onych przymuszamy.
 My zaś przez się do pieniędzy raptaty rzemieślnikom na prace ich ob-
 wiążujemy się, a mieszkanie od wszelkiej przysługadki pieniężnej na most
 przewiezony wiekuisie wolni będą. Wszyscy kupcy i kramarze prowadzą-
 cy rzeczy i towary własne od wszelkiego podatku mytnego, mostowego i prze-
 woźnego są wolni. Nie ci jednak, którzy prowadzą rzeczy cudze i furmani
 towary cudze wożący, ci do raptaty obowiązani. Zaorem na rzece Sanie
 obywatelom miasta naszego rybyłowac pobrzeżach tego rzeki Sanu z obu-
 wu Stron, sakiem i wedką, zwłaszcza, dopuszczamy. Zabraniamy zaś, aby
 żaden targu i kupi takich czynić nie mógł, albo jakimkolwiek sposobem
 przekupować nie wazył się władcy wsi dymiejawy naszej i w powiatie naszym
 Zoboicy Strony Sanu, co doznano, w ciągu na skłodę i wielkie nepsowanie
 miasta naszego. I według starożytności, którego my najmniey niecena-
 szyli, toż samo i szere wiekuisie trzymać obiecujemy, w czasie wojny pow-
 szechnej na handa, nalegająca, wyprawie, aby tylko ieden wóz wedle zwyczaju
 przystojnie naladowany reesterem i koni do prowadzenia wozu dwurymy,
 wornica i iednym pierwszym pny wozie pomienionym mieszkanie miasta
 naszego wyprawiali, obowiązujemy onych i potomków ich. Postanawiamy
 zaś owszem, tak chcąc mieć aby. Liady, Pleban i potomni jego, ho-
 sciota naszego Jarostawskiego, bez tychże radziec miasta naszego pozwo-
 lenia i bytności, nie obierał i nie zasadzał do skłoty bakałarza i dwon-
 niska, dla wielo tego i niebezpieczeństw nachodzących uchronienia się. I tej-
 to wiekuisie stanowimy, iż wszyscy do targu wdzien targowy, którzy mie-

„skhaia za Sanem do tegoż miasta naszego przychodzący, i przez noc i dnia
„mieszkańcy iedno tylko mostowe wyborcy dawac' będą, wcale iednak n.o.
„stawiosy myta glowniejszego zaplatę. Ale mieszkańcy przez dwie
„nocy i daley do innych miast na targi idący i wracający się, ilekroć by
„się im trafilo iść przez most, tylekroć do zapłaty mostowego niniejszym
„pisanem onych obowiązujemy. Wszystkie prawa i przywileie, ktore na
„państwach, albo na chosćcinach w Szczekomtotach, na Łach i obsar
„ku Kidatowicom, na role Kopiane czy mieszczanie nasi mają, przez
„przodkow naszych szeregłowej pamięci dane, tem piśmem sturiedzamy
„tych mieszczan naszych podług tychże praw trzymac' chcący, i tesar' wzmac'
„niamy. Aż wsi ocholiernych do miasta naszego chłewa na budowa,
„nie wieść wolnie dopuszczamy, iednak nie skad' ma d' ieno, gdyby przez
„nas, lub Staroste naszego zamkowego na tenorais' będącego, byto im dano
„i poharano. W tem iednak przesieczonych mieszczan naszych uwalniamy,
„wiby koni na daleką drogę wedle potrzeby naszej, o obliwie do Protoko
„wa, i gdzie indziej dac i wotawnym kosztem wyprawic' powinni, aby przez
„nas w takowej sprawie uciążeni niezdali się. Poruczamy nadto ray
„cow przesieczonego miasta naszego opatrności, aby wedlug prawa ich
„wszystkie szeregłone niesprawiedliwe miary, mianowicie miódowe, broz
„ne i innych takich kolwiek mierz, także łochi, wagi nie prawdziwey,
„gwichtow' falszywych w mieście naszym pilnie dogladali i doziersali aby
„sprawiedliwosc' kazdemu we wszystkim poharano byla. Myny zaś
„wszelkie i karania za takowe występk'i popetnione, dla nas zachowujemy.
„Wszystkie tedy i szeregłone promienione o snowy tu przez nas uchwalone
„i zmocnione, użynione, postanowione, nienaruszenie w swojej mocy i trwa
„sci, aby trwaty, wehkiestymi czasami chcemy, i mocno zachowane przez potomki
„nasze

naże to wryttho wiecznietnie i na wieki trzymano i zachowano byto, onych
obowiazujemy, tegoż do którego przylozona iest pieczęć nasza, świadectwem pisania.
Dziela się i dano iest w zamku Jarostawskim r. 1479. Przy bytności 100,
dronych i szlachełnych: Jana z Lyakowa, Jędrzeja Czuryła z Moianowic,
Przydomyha i Zygmunta z Kusienic, Mikotaia Matczyna, Szycha
i Kozła z Debelu, i innych bardzo wielu osob.

Chwasty przywilej iest w tej osnowie:

W imie panskie Amen. - Na wieczna sprawy pamiatke
Poniewaz w wszelkie sprawy ziemskie przedko z ludzkiej przyjadani, poami
ci, zaorem godna iest rzecz, aby kazda szczegolna pismieniny w waswatkim
i swiadkow wiany godnych podpisem byta umocniona. Aby tedy Szyttho
z Jarostawia kasztelan Krakowski i dziedzic tegoż miasta oznaynu
jemy niniejszym pisaniem, ktorzym to nalezy wszem, w obec, beda cym
i potomnym: Jaka my opatruiąc nowa obrone miasteczka naszego
Jarostawia, przez nie male nakłady, prace i zuwolenstwa z budowanaz
cale w skutku skonczona, chcąc tedy, aby puzniejsza obrona i budowanie
przez dlugoletnie i wiekiste czasy trwało, także aby pod sturpem opa
tremiem zachowane byto, aby wiecej murowane i kopane obrony, albo
bastii i inoze budynki lezce obrony przez iaka wstatość nie pisawaty się
i w nioce, nie obracaty, albo ia kich rącielow dachowych nie ponosaty.
Mając też politowanie na niedostatek i zniewienie mieszczan i obywatelow
naszych, które przez narażo Tatarski w domach i dobrach ogniem znie
sionych ponieśli, onym i pewney wiadomości 10 grzywnen pieniędzy marcy
i liczby polskiej po policie w koronie, idacej w kazda grzywno 48 groszy
rachuiąc na czynszach naszych z tak Szrenhomtotach, i w rad intyna
Waznego heracych które czynsze na S. Marcin corok braci wszystkichmy

Przywilej Szyttho
na Jarostawia
Kasztelana na
Krakow 1513

dalimy, darowali i powzdzali; iakoz, daciemy, daruemy i powzdzamy niniejszym
pisanem synodkuiacem. I ktorych to czynszow z tych tak Rayum
naszym Parostawskim, teraz i na potem wedlug czasu bedacym, cete i
zupetne prawo wybrania, brania i odnoszenia w sposobnego udzieleny
zwolnienia wiekuisie, bez wszelkiego od nas i potomkow naszych zbrania,
nia, trudnosci i niechcenia. I ktorych czynszow 10 grynien pieniedzy,
iakosmy wyzej pomienili, czy rayce na opatrzenie miasteczka Parostawia
niech biora i odnosza. Zostalka nas czynszow z tych tak wybranych na
czesc naybtogost: Maryi P. na spiewanie przy stole Salve Regina
bahatarowi szkolnemu grzywna i Wikaryom koscioła Parostawskiego
potgrzywny, wedlug opisu przywileu naszego, tymz raycom, aby na kazdy
rok dawali i ptacili, pomocamy rzeczywiscie i skutecznie. Zostatek nas
czynszow pomienionych z tych tak pozostatych, nam, albo potomkom
naszym, ptacie i odhladać beda winni. Chcemy tej aby czy rayce drugie
10. grynien z tych procentow mieyskich na kazdy rok dawali, dohlada,
li i do naszych grzywnien darowanych przytaczali, i Suame 20 grynien
na toz opatrzenie i oprawe obrony pomienionej co rocznie mieli gotowa.
Nadto chcemy i rozkazujemy, aby czy rayce, estawieha w miernictwie dobrze
biegłego, ktoryby prozenie tak umiat dobrze wymierzyć, mieli. Albowiem
uczyniwszy sprawiedliwy i przystojny wymiar, dochody czynszow z tych
tak moga przyrosć, i pognozone beda. Chołowiek by jednak nad 10 grynien
z czynszow darowanych z bywato, rayce z ostalka czynszow, z ptaciwszy
czynsz Rektorowi szkolnemu i Wikaryom, po uczynieniu wymiaru, nam
albo potomkom naszym, Sprawiali sie i ptacili. Nadto chcemy i rozkazujemy,
czonych mieszcan naszych iemore wieksza wolnosć i ochotniejsza tak
opatrzyć, a iako utrapionych i zepsowanych pocieszyć, onych od przywo
lenia

Zemla soli, ktore nam dla zamku naszego i sup przemyshlich rozylili byli
 czynic, uwolnionych i oswobodzonych w tem miec umyslilismy, ktorych
 ninieyszym pisaniem wolnych czyniemy, uwalniamy i oswobodzamy wiecznie.
 ktorą to darowiznę naszą i. t. d. r. 1513. Przy obecności tamże Wielebnych
 i szlachtetnych: Sebrzeia z Lydaczewa nauk wywołanych mistrza kantora
 koscioła Tarnowskiego i Plebana Zgłobieniskiego, Jakoba z Kostoni Ple-
 bana i Marcina Monawskiego sprawce i Dworząbkiego zamku naszego
 Pawławskiego, Jana Rzeplinskiego, Jana Prystowskiego, Se-
 brzeia Arceichowskiego, Jakoba Madego Kuchmistrza naszego nadwoi-
 nego, i innych świadkow wiany godnych.

W tymże głośnie jest piąty przywilej

Gdy Spraw, dret i radzy wolney sposob, zapamiętatosci albo starodawnosci
 albo czasu potomnosciom tutaj podlega, jeżeli by nie był jakimkolwiek
 świadecznem, listownem albo pieczętnem, uwiecznionym umocnionym, dowiedzi-
 ny poszłakowaniem, iako niewiadosci najwyższym strajem. Dla
 tegoż my Stanisław Odrowąż z Sierowoy Woiewoda Podolski na Sa-
 rostawiu /y/ pan i dziedzie oznajmujemy ninieyszym pisaniem, ktorym

Przywilej Stani-
stawa z Sierowoy
Odrowaza Woie-
wody Podol 1535.

my Stanisław z Sierowoy Odrowąż na przed Podolski, potem ziem Ruskich
 Woiewoda Andrzej z Karosty ziem Rus. Syn, mąż racnego imienia i wielkiego
 majątku, prawiowym słubem wziął za żonę Anne Syllha Tarnowskiego Krawca
 krakowskiego z matki Adwigi z Mawryszynas sptodzona córke, która po zejściu
 ojca spadła na się dobra Jarostawskie mężowi wraz z swą ręką oddata, i dzie-
 dziećmi go ich zrobila. Po stracie tej żony wziął drugą Anne Konsada Li-
 niecia Mazowieckiego córke, sżczątek domu Liqiat Mazowieckich, po którego
 w tymże czasie zgasnieniu, Frygmunt l. r. 1529 wcielając Mazowsze do

należą wżem w obec teraż będącym i potomnym, którzy o tem wiadomość mieć
będą, zważając iednak tego dziedzictwa naszego potomkom spadku prawnego,
rodzonego, i iakiego kolwiek prawa przystojnie będącym, iako osobliwym i
tashawym affektem poddanych swoich, niegdys' Wielm: Pan Szytko
Jarostawia Kasztelan Krasnowski dziad nasz najmilszy poruszony w tych
Ruskich Ksiaciach i Ksainie, niespokojnych dla cześćtych niazdow mezojry,
i acielskich o pospolitem poddanych i drowiu bezpiecności, i czasu pusto-
szenia o milym pokoiu i pobożności charytatiwskiej zabiegac niezaniedbat,
aby snac lud Chrystusow i adnemi murownikami i materialnemi nie bedac
opatrzoney warunkami, upadkami od pogon i nie przyjaciel cześćty poruszony
w mizerną i nad wszelka smierec ciezara, nie byt wziety niewolę. Dla tego
nostrojnoscia swa dosthonata i sadowchich puzasztych doznanych nie,
bezpieczenstw, i n tego puzasztych rzeczy warunkac, a o przyratyck obmysliwa-
iac i obsitosci tashu osobliwej dla miasta Jarostawia, nie inaczej, iakoby
pokoiu obrona drowniana, obtoczye nie zaniedbat, i wżem wszelka uil-
noscia, czuwaiac iako poddanego gminia prawdy i roztropny i
i opatrzyciel, onez watem otoczony i mieszkancami bezpiecne wystawit
i zbudowat, i aby taj obrona gawstę trwata do wystawienia i gminu, na
poratowanie poprawnicy cześćtych swojch procentow nie ktorych, ktora w przywi-
leiu nato miasta danym szemey zamkniona iest, do podatkow i dochodow
mieszkanom szkodliwies naznaczyt i danowat, aby takowe wysta-
wienie

do korony, Odrowazowej dochody ziemi Samborskiej wydzielit. Byla ona
ostatnich niazd Marzowieckich Janusza i Stanisława rodzona siostra,
Odrowaz mniemat, ze iey reka wiazat i do Lestwa Marzowieckiego prawni-
wo, miał nawet w Slachei Stronnikow, ale grofna wladca Zygmunt I.
Alumita w nim nawet chce, ktora moznowladca duma podlegata.

wienie wielkimi pracami i nakładami, baszt i obrony stancione, zastawato,
 „cia lub zacięciem zwalione będą, snac' potem nie upadło. Słytey do
 „naszego dziada najmilszego S. p. zmartego swiętochtwych psawie i rostop,
 „nych usitowan' ktaniacie się od ktosego, iako nigdy odrodzić się niesta,
 „rany, tak też dziedzictwo i R. p. p. przy mnożeniu ubogacie, ratunkami
 „i zachowaniem tashawem i sprawiedliwem zachować i pomnożyć usitwie,
 „my ustawnie. A tak z pewnego i doskonałego rozmyśle i szczerobli,
 „wości naszej temu miastu naszymu przez spadek dziedzicznemu Jaros,
 „stawowi dochod nasz z arendy gorzkiej podtenczas p. p. palaney, daso,
 „walimy, dali i przytaczali; iakoż dawniemy, dawimy, i przytaczamy, i onego
 „ustępujemy ninieyszym piżaniem, wiekwiście, dasowizny, i w skutku sa,
 „mym. Aby przez rayce według czasu będące na odnowienie, albo po,
 „prawę obrony miejskiej i baszt, wiekwiście brany był. Ktory to rayce
 „teraz i na potomne czasy będący według ich spodobania i przytku lep,
 „tego też spuszczenie gorzalki p. p. palenie najmować i asendować. Komu,
 „kolwiek będzie się im zdato sposobnie i przytecznie, na każdy rok będą
 „miedzi zwolenstwo.

Aby też to nasza szczerobliwość tashawa, Stugom Koscielebnym
 „iaka ucieszna pociecha była naznaczona, p. p. zezoronych sadziec wieku
 „istym obowiązkiem dłużnikami wiekwiściami czynimy, że bez wszelkiego
 „sporu oycom Wikaryom w Jarostawiu wiecznie przez porzodki nasze
 „chwały Poshney iako gorące mitosniki fundowanym, na roczny dochod
 „do stotuch cztery funty pieprzu, i jeden funt szafranu dobrej wagi,
 „dac' i ptacie' będą winni bez żadney zgota wymysłney i inniemaney
 „wymowki. Aby iednak' snadnieyszy był do zapłacenia sposob, chcemy
 „i nakazyemy nakazem, aby na każdą cwienc' roku tej dasowizny

naszej fundy, które kapłani bracia mają, były podzielone. A ponieważ
Wikaryowie według czasu będący Kantora szkolnego bez wszelkiej
składki między nimi postanowionej, do stotu swego przypuszczają, bez
wszelkiego sporu, gomonu, pogardy, niedostatków rozchodów, opatrówac
wiekwiście, zważając przez wzgląd takowej darowizny mają, i uwzględnia
winni. Chleb iednak i piwo sam kantor do stotu, jako i wszyscy
wespol będący, sobie opatrówac ma. Kiereliby jaka wgarda wytaczona
nia od stotu tegoż kantora, bądź wymyślona bądź mniemana, stała się tedy
darowiznie uczynionej kapłanom uwolaczamy i oneż nazad bierzemy, i aby mocy
nie miała, nakazujemy niniejszym pisaniem sprodkować. Aby rozsterkom
i poswarom nieznosnym i pogardzie drogi nie było, i aby godny był do spól
nego i kapłan'skiego stotu zasiadać, i ujęciem być naszej darowizny,
do powinności swej koscielnej sposobny i obyczajny z baktarza szkolnego
baczenia i zwierzchności kantor ma być nadany, zawsze. Do tego do przetrze
żonej darowizny naszej, i dla większej i lepszej miasta naszego naprawy,
domek niekiedy przez matkę naszą najmilszą dla pułkarni zamkowej zbudowa
wany wespol i z szopa na woskoboyne już obrocony, damiemy, nadaemy i
miasta przytaczamy skutecznie, wiekwiście. Którego to domku i woskoboy
ni najmu i arendy dochody przez same rayce brane i na poprawę miery
ska obrocone być mają, z pilnością iednak w budowaniu i w naprawie, a
nie z ospalstwem albo niedbatością, pod łaski naszej i darowizny niniejs
szej utraceniem. Działo się... 1835 roku.

Ten sam przywilej potwierdzony z najdłuższą przez Zofię ze Sprowy [2/]

[2/] Zofia była córką iedną Stanisława ze Sprowy Odsowaja Woiewody
Ruskiego z Anną Nierniczką Mazowiecką zrodzona, pierwszym

„Krzysztofa Jamowskiego kasztelana Woynickiego najprzod, a potem Jana Kostki
 „Wojewody Sandomińskiego matronkę r. 1562, która zatorzyła w Jarostawiu
 „szkółkę, aby w niej białą uczył dzieci czytać i pisać, i w parat wnie bo,
 „wziął Boga i miłość cnoty r. 1568. Uczyniła przyteczne dla miasta w swa
 „dzenia iak następną przywilej opiewa.

„Chęć ^{tem} ~~nie~~ większy znak łaski naszej na wieczne czasy poszczęliwym podda,
 „nym naszym mieszczanom Jarostawskim pokazac, aby tem snadniej opat,
 „wo miasta opatrowali, a iako sami w jawaniu miejskiem spokojnie sie,
 „dzieć i mieszkać mogli, tak też uchoway Bore. czasu nieprzyiaciela gło,
 „nego, i poddani nasi inni wiecześnie ze zbrowim i majątnościami swemi bez
 „poczernienia i opatrzniejsza mieli, postanawiamy wiecznymi czasy w pod,
 „dani tak nasi, iako też stug naszych, we wszystkich rotosci Jarostawskiej
 „będący, którzy kolwiek do roboty dobyteli, i do wozenia mair, to jest:
 „kmicie, młynarze, karczmarze, Popi Prusey, komornicy, rągodnicy będą,
 „powinni na potrzebe Rulley do oprawy parham, kardy z osobna furc
 „jedną drzewa na kardy rok procepc, a drugą do cegelni dla palenia
 „cegły ku potrzebie i oprawie miejskiej rozkazujemy mocą listu naszego
 „mniejszego Urzędnikom zamku naszego Jarostawskiego, aby postano,
 „wienia takowego z pilnością dozierałi, a poddane wszystkie do wyptacenia

Zofie ze Sprowy
kostryny Woi
wojny Sandom
przywilej 1571.

„Subem Jana Krzysztofa Jamowskiego kasztelana Woynickiego a proiego zezyciu
 „bezpiecniem Jana Kostki z Sternbergu Wojewody Sandomińskiego Podskarbie
 „go ziem Pruskich matronka, na Jarostawiu, Jinkowie, Szatanowie, Sedzi
 „szowie Piehoszowie, Nowym Konstantynowie, Kancudze, i. t. d. Pani idziędziestka
 „z powtornego matzenstwa byla matka Zosch. Anny Alexandra Xcia na
 „Ostrogu Wojewody Wołyńskiego żony, katarszyny postubroniej. Adamowi
 „Hieronimowi na granowie Siemawskiemu Podczaszemu Korrornemiu, i Ma,
 „daleny w rok po urodzeniu zmarłej. Zofia żyć przestala d. 9 Lipca 1580
 „w roku życia 40. Starowolski Monumenta Sarmatarum między Sprowiana
 „No 488.

woli naszej wiecznymi czasami przynioszali. Nie na tem iestechmy, abychomy
tym to poddanym naszym mieszczanom Jarostawskim nie tylko szkodli-
wością naszą tu rozmnożeniu Dyttery miejskiej dopoma-
gali, ale też i to wszystko, co bychmy baczyli tu przeszkodzie i utracie ich,
wygubili, wytracili i od nich oddalili; uważając przeto u siebie, iż mnohosć
Żydów w mieście mieszkających nigdy nie dobrego ludzom Chryescianskim
nie przynosi, owszem większą szkodę i utratę, gdyż to ich umyśli są spry-
tne i niebezpieczeństwa Chryescianskiego, a do opuszczenia przyzwoitej pracy
ludzom przyuczony dawać, przeto ich więcej wiele tu ubóstwu przyszkodzi,
zaćmieniem zwierności naszej dyedziejnej, a z chęci i miłości swej prze-
ciw poddanym zabiegając, wiecznymi czasami postanawiamy i zachowano
mieć chcemy, aby w przereczonym mieście naszym Jarostawiu więcej
nigdy Żydów nie było, tylko dom jeden, a najwięcej dwa, i to takich,
którzyby się żadnymi handlami, oprócz pracy swej, nie bawili, dawać
ze zwierności naszej dyedziejnej tym to poddanym naszym Raycom
i mieszczanom Jarostawskim moc i władzę wsyłać, gdzieby się ich
więcej nad dwa domy sadzić chcieli, one z miasta wygnac, i bawic się
nie dopuszczac, co od wszystkich potomków naszych trzymano mieć chcemy,
a takowy dowód na urząd tegoż miasta nakładamy. Zabiegając zaś trud-
nościom, które się przez lud upomny z powłoczenia jednej Strony bez dru-
giej, i w nieporządnem sprawiedliwości dochodzenia raczynają, a nie tylko
nam, albo urzędnikom naszym, ale i urzędowi wojtowskiemu i radzieckiemu
zabudnienie niepotrzebne czynią, zachowując w mocy swej użyteczne wojt-
owskie, przez nas i przodki nasze nagnacone, na wieczne czasy ustanawia-
my, aby poddani wszyscy tegoż miasta Jarostawia, przeciw ulbrędu
wojtowskiego, albo też miejskiego radzieckiego, o dotępliwości swej i iakie,

Kolwiek

"wielu wiary godnych Swiadkow przytem bedacych."

"Do urzadzen, jakie w tym czasie ustanowione byly ku dobru i pozytkowi mie-
"sthanow Jarostawa, nalezy zapisać i ta uchwała, która catośc miasta
"prawem dla siebie mieć chciała, a która w tej iest ośnowie

Postanowienie
mieszcan Jarostawa 1569.

"Dziato się i postanowiono iest przez Radę i osytszho prospółstwo mia-
"sta Jarostawa we Sztode przed Wielonemi Świętym najbliższymi r. p.
1569.

"Znosząc uwyceray przedtem na gniewage i boiażliwośc wnuhow pod
"pokrytym kszlattem iakiejś uchwały, która nigdzie nie była w miasteczku
"ku chowana, i znosząc uwzelhą o tej sprawie wążpliwośc, Rada wespot ze
"wsytsziem prospółstwem, kupcami i potaszerami i starszymi cechowemi nakaza-
"li i zamknęli to, co dotąd na przysze czasu w miasteczku Jarostawiu chowa-
"no bydy ma: Iż wnuhowie i wnuczki i poci oboicy z syna i z ciotki spłodzeni
"następowac mają na miejsce rodziców swoich i maczytych w braniu dobru w szu-
"stwach ruchomych i nieruchomych, po dziadku i po babie. Tak potaszeri ro-
"zumiejąc, iż iezeliby się syn czasu żywota ojca i matki swej ożenił, albo ciotka
"zamaż wydana była, a zostawiały przystojne potomstwo za żywota ojca i mat-
"ki z siołata i srod, i reszta, dziatki obojga tak syna, iako ciotki, po śmierci dya-
"dowey albo babiney, na dziedzictwo ich następowac będą, i cześc iedną, która
"oyciec, albo matka ich brać miała, odmiosa. Wystraciwszy iednak w przod to, coby
"oyciec, albo matka tychże dzieci czasu życia swego z dobru rodziców powzięli;
"O wnukach zaś odprawionych iuz synów, albo ciotek pochodzących, to iest
"których oyciec, albo matka przed którym w szedem radzieckim, albo sadem
"z dobru się wyzehlili oyczystych, lub macierzystych, i naczey ma bydy rozumiano.
"Takowi albowiem w dobrach dziadowistych, albo babinistych dziedzicznych,
"nanię następowac bynajmniey nie będą mogli. Idy ani rodzice ich, iezeliby

„synowi byli, dla tego, że się już spadku wyrzekli, nieby nie biali; chyba żeby Synowie
 „nieodprawieni, albo ich dziedzicowie na dot idący nie byli. Ich bowiem, gdyby
 „nie było, synowie odprawieni, albo od nich zstępujący, następowac' będą po
 „rodzicach swoich, i w takim spadku nad wszystkie poboczne, byleż i najbliższe
 „przekładać się będą bez najmniejszej wątpliwości od prawienia ich takiego. Jeżeli
 „liby snac' przedtem iakie w spadku takim wonehow staty się błędy przez ni,
 „niey. sta ustawa bynajmniey już sprawy względem takiego spadku. aden wstacy
 „nac' nie będzie powinien. Uchwala albowiem ta, nie na przyszłe, ale na przyszłe sta,
 „sy sciągac' się będzie. Nadto do zawarcia drogi trudnościom, które w miasteczku
 „bywały, albo iakimkolwiek sposobem bywać mogły, względem ochędostwa i Sprzetu
 „domowego pro mastej zemie prozostatego, postanowiono iest że w wszystkich pro pol,
 „stewem, aby na wieki od każdego w miasteczku zachowano, byto: Jeżeli kiedyż żona
 „ktorego kolwiek mieszczanina z tego miasta zeydzie, zostawiszy dziełki: syny
 „albo córki, iednego, lub wiecey, natychmiast ochędostwo wszystko, /z. i. / które gerada
 „i prozolicie zowią, i wszystkie sprzet, iakim kolwiek imieniem zwany, nie do kogo
 „innego, tylko do matzonia i dzieci tego, iakimby kolwiek płci były, należec' będzie
 „innych wszystkich prozoczoney umastej bliskich, siostry pokrewnych zgotą
 „przez oddaliwszy. Jeżeli zaś dzieci zemsą, ono wszystko, iako prawie iest, na
 „oyca spadnie. Jeżeliby żona zmasła postomstwa nie zostawiła, tedy wszystko, co
 „do ochędostwa nateray, albo się z prawa baczay należec', co ona z sobą, w dom meza
 „wniosła, i za żywota swego tym czasem od siebie nie oddalata, albo dawnoscia, czasu
 „zdarsto i resprowano nie iest, siostrze prozomioney z mastej, lub bliżkicy w linii
 „pokrewney, przez meza ma bycz, wydana: Inny sprzet we złocie, w srebrze,
 „w kleynotach, pieniadzjach gotowych, i innych wszystkich rzeczach przez one

/z. i. / Gerada wyraz z niemieckiego Gerathe, sprawiedliwie i arzucony, gdy iest polski,
 który to samo to iest: Sprzet domowy, oznaczę.

w dom matronow w nie sionych, od wiela do mala, co do ochedostwa, albo gerady
nie nalezy, przy mezu a matrey matronki zostawiajacy, o ktory on nadnym sposobem
gabany nie ma bycz, ale one matronek obroci, gdzie bedzie cheial ni komu stad
rachunku nieczyniac. - Tego tej przestozegstny, iz siostra, albo pokrewna,
ktora gerade takowa bedzie miata braci, a mezy ktore bedzie brata, matron
honi zostawic bedzie powinno, co prawo kaze, to iest. to e istane, i inne me
zy w sprawie opisane. One tej wszystkie mezy, ktore mazy zome przed weselom
i po weselu do ozdoby i ochedostwa swego kupil i sprawil, we zlocie, srebrze,
szatach, kleynotach zarwiezeniach, i innych wszelkich rzeczach, radnych niewy
taczaiac, w gerade nadna miara, policzone bycz nie maia. Ne po smiesci
nieniezy te wszystkie mezy mazy przy sobie i ako swoje wlasne zatrzymaj, ani
na nie odpowiadac ni komu nie bedzie winien. A iereliby tej pieniozy sie trafilo
mezowi czemrjec, niz zome, badz beda dzieci, badz nie, gerada wszystkie i sprawil
kupitny, ktory z soba zona wniosa, takze i to wszystko, coicy mazy, dat, przed
weselom i po weselu kupil, sprawil we zlocie, srebrze, kleynotach, szatach i in
nych rzeczach, przy pozostatey wdowie i potomstwie oboiey pici z niey iwo
dronem, zostac sie powinno, i podlug woli teyze pozostatey i dziatek icy ma bycz
obrocono. **Po**tem w ukazaniu mitosci matrenskiej i odwodnoczeniu i ednego
przeciw drugiemu wiernosci, coholwiek by matronek zenie swey, albo zona
mezowi swemu za zywoata, badz by mieli dziatek, badz nie, dobi ruchomych dat
darowal, zapisal, albo na iakim dziedzictwie opisał, to trwate bycz powinno,
ani przez kogo iakaholwiek pokrytoscia, nie bedzie moglo bycz odwiezione.
Darowizny tej wzajemne, ktore matronowie bez dziatek miedzy soba czynic
zwykli, i ako stuznye i prawnu przychylne, nienaruszone i mocne trwac maia,
wolno, bedzie mezowi zenie swey, i zenie temuż mezowi, gdyby potomstwa
nie mieli, przed wzrodem radzickim, albo wadem gajnym, dobra wszystkie ruchome

me i nieruchome, od małego do wielkiego żadnych niewyłączać, ani odmiatywać, iac iakiemkolwiek bądź imieniem były zwane które, bo przez własną nabytą, wzajemnie sobie dać, darować, powzdać przez onego i małżonkowi, który któregośby przyjął, do mienia, trzymania, dziedzicznego dzierżenia, onemi rozporządzenia, według jego upodobania bez wszelkiego sprzeciwienia się, ani przez kogośkolwiek darowizna będzie mogła być utamowana.

Gospicium Ruskie

Wymagał się w ludność i bogactwa Jarostaw. Już w początku Wieku 15 i rzemiosła i handel w nim kwitnęły. Przywilej Władysława III króla pol. i węgiers. dany w Budzie d. 14. Sierpnia r. 1442. wspomina o obšernym handlu, który wiodli, mieszczanie, o kupcach zagranicznych przybywających tu dla sprzedaży swoich towarów, lub skupienia innych. Stanowi Jarostaw miał stem sładowem i głowną komorą, prawnictwa, zakazując, aby żaden kupiec innym gościncem, iac tylko Jarostawskim, który był wolnym gościncem Ruskim, przejeżdżać nie wazył się, a to pod utratą kupy wszelkich, których zabranych potowa Masbowi królewskiemu, potowa Szytkowi Jarostawskiemu Podkomorzemu Przemysl. miasta dziedzicowi w owym czasie przyjadła. Utworzył ten przywilej Zygmunt I r. 1521. a Zygmunt August, aby ten handlowy gościncem utrzymać i przy cządom kupców dogodnym uczynić, wyznaczył komisyję na obezwolnienie dróg i mostów z mocy ustawy Sejmu Lubelskiego, która złożona z Urzędników Podkomorzego i Pisarzy Przemyslskich w tej sprawie mianowanych, listem królewskim danym w Warszawie d. 21. Marca 1572. rękata do Jarostawia, i przez urząd miejski Jarostawski miała sobie okazywane.

Opisanie dróg i mostów 1572

- 1. Na gościncu Lubelskim most zbudowany na igrzysku
- 2. Most na rzece Korni długości 37 i pół 2. 11 wsi Szuwiska na bagnie groble Syriana i most między nią mający wzdłuż łokci 309.
- 3. W Szuwisku stobiony gościncem

na błocie. - 5. Na gościńcu Łwowskim u Wsi Konieczowa mosty i groble wzdłuż gości t. 76. - 6. Na tymże gościńcu na rzece Horni most i groble wzdłuż lok: 112. i pot. - 7. W polu na mozarzyskach drogi chrostami ułana, na kilku miejscach. - 8. Na przedmieściu na gościńcu Przemyślskim groble dylmi ułożona i mosty dwa długości lok 381 i pot. - 9. Na drugim przedmieściu hrabowskiem groble sypana i drzewem porozona na miejscu Ignacem wzdłuż 194. - Inne dyłowania i na prawy drog były oglądane, lecz nie pisane, ile dla miasta samego potrzebne. Jaś - Ukazali wtedy mieszczanie Urzędnikom królewskim przywilej Zygmunta króla dany w Lublinie r. 1569 prozwa, laicy wybierać miasto na drog i mostow napisaw. Odwotu po pot groza, od konia każdego po 2 denary, a od Gwicy po jednym denarze. -

Zniszczenie

przez Napady
Tatarow 1489
1493. 1502

W kraju otwartym, a na przedom dziery są, iedyńcy podległym jak Polska, szukał mieszkawiec spokojny schronienia dla siebie i majątku swego uciekając do miast obronnych, za jaki Jarostaw dla zamku, parskanow i domow murowanych miano. Ale toż samo wystawiało miasta takowe na cel chciwości tujiepcow Roku 1480. na iard Tatarow ogniem i mieczem pustosząc kraj Ruski, skropne w Jarostawiu i okolicach jego siogosei tej niepokamowa,

Jaś Czytając opisanie to drog i mostow w obwodzie i na mile jedna nierozciągłym, a zawierającym robione drogi, groble, mosty na 1172 lokcie długości, wypadła przynac, iż o dobre utrzymanie gościńcow wielkie niegdys stasanie miano, zwlaszcza, że i most był budowany na Sanie, którego postawienie za wielkie dzis i bardzo trudne dzieło jest poczytane, a na które odtąd więcej od 2 wie, how nikt się tu nie odwarzył. Druga uwaga na stręca wymianka jezios, bag na, błota Ignacego, których wtem miejscu i sladow nie ma. Coż osuszenie ich sprawilo? czyli odkrycie miesc przez zniszczenie okolicznych lasow? czy z prz, stepem rolnictwa dany spadek wodom?

nej dziecy slady zostawil. Lewszad niezliczone tłumy brancow wyrzutyeh ze uszyt,
 kiego pedzil na kształt bydla w niewole dla zahudnienia pustyni swoich, lub konysej
 i icencow sprzedany Ci tylko ocaleli, ktorzy albo ucieczka ratowac sie zdazyli, albo
 w loach, chlopach i murach schronienie znalezi. Klastory obwiedzione murem
 byly przeciw takowym nieprzyjacielom wasownemi twierdzami [ab.] Niedlugo
 dala odetchnac spokojnym mieszkancom dziecy najezdnicza otaczajaca ziemie polskie.
 Stefan Woiwoda Wotoski osmielony i rachecony, w mu sie w przod udalo bezhan,
 nie wpaść do Polski, i z obfitym rabunkow plonem wtrocic do domu, roku
 1498 daley posunął zachwatosc swoja, w kroczył a licznym posilkiem Tuskow
 i Tatarow na Rus nasza, wszystkie miasta i wsie podlug swiadectwa Gwa,
 gmina, az piodad San i Wistokę, szczegolniej: Przemysl, Radymno, Jaros,
 staw, i Przeworsk, i niezliczone wsie okolice ztupil i w przeryne obrócil. [ac]
 W krótkim czasie, bo w lat 4. skrucienstwa swej napasci ponowili korym,
 scy Tatarzy, przebieglszy nizerać Podolska, Ruska i Sandomienska, zie,
 mie, miasta Przeworsk, Jarostaw, Radymno i Bety, przeszli Wiste, Gra,
 towo, Lagow, Kunow zrabowali i spalili, i dopiero od Pacanowa zostawszy
 obciężeni niezmierną łupieżą, co kolwiek w przod uszto ich tobostwa, i co w pilon
 zabrac niezdolali, to zelazem i porzeganiami zniszczywszy, sami z tysiacami brancow

[ab] Circa an. 1489 cum Turcae et Tatarum ferro et igne depopulati sunt terras
 Rusiae, ac multos homines in captivitatem duxerant, fratres in castella claustrum
 adiutorio nobilium, ac plebeiorum fossis ceperunt, et multa millia hominum mul,
 totes in castella propter praefatas incursiones gratia Divina conservati sunt, et
 evaserunt manus hostium. Archiv. Conventus Bernardin. Prevosc. MS.

[ac] Premislia, Radimnum, Jaroslavia, Prevoiscum, et complura alia haud
 ignobilissima oppida cum innumerabilibus pagis discepta et incensa sunt. Sam.
 Nakielski - Michovica p. 562

ptei sboicy i z gromadami przedzonych brzd i dobytkow bezpiecznie wstrod swej
hordy stangli. /ad./

Staranie o umoc-
nienie miasta

Doświadczenia kłesk okropnych przyniosły ochwionym mieszkańcom
do zabezpieczenia się lepszego porzeciu napadom tej dzicy. Pracowano z wielką
uwagą, ohoto opasania Jarostawia pastanem, nawiązania ich z dębami, białymi,
kami, i okopami ziemnymi wzmocnienia. Wychyż dobrach Jarostawskich P. Me-
wostki, iż był otoczony murem, i w nim klasztor Bernardynow udat się dla oko-
licznych mieszkańców niedobytą twierdzą, i bezpiecznym schronieniem. Za ceto kopyt
podziemne i szkine, czyli pieczary, które według podania, iedne ku Jarostawowi,
drugie ku wsi Gniwocyna, się ciągnęły, aby w nich swe majątki przed tyje-
twem dzicy kryć mogli. Opasano wiatami i murami klasztor Bernardynow
a mnichy dla zachęcenia ludu do tej pracy, i w potrzebie do obrony murów udziela-
li wyjednane od Stolicy Rzymskiej odpusty, i dla siebie samych, rozgrzeszenia.

Dla zachęcenia Takowego udziatu papieskiego ciekawe dla wielu tłumaczenie umieszczam. /ae.
ku obronie w polsce Krzysztof z mity. niedzia Bozego... kardynat. Wszelkim i kardemu z osobna...
bie Rzym nadaie

odpusty 1522.

/ad/ Ruffus a. 1502. Tartari Tauricani, cum Podoliam, Rusiam et Sandomi-
ensem tractum populandi, peragati, Resoriam, Jarostawiam, Radimnum, Bel-
sum, transmissos, Vistula fluvio, Opatoriam, Lagoriam et Kundu oppida diripi-
sent et exussissent, ad Pacanow usq. pervenere, inde postea revocato gradu, omni
prada omnis generis, ferro ignique in obvia quoq. que abigere vel apostare com-
mode non poterant, crudeliter de bachali in tutum se cum prada receperunt. Natucl,
hu p. 570.

/ae/ Pismotwor zas Lacinski tak brzmi. „Christoforus miseratione divina
tituli S. Marci ase Celi. S. R. E. Presbyter Cardinalis. Universis et
singulis presentes nostras literas inspecturis, lecturis et legi auditoris, salutem
et sinceram in Domino Charitatem. — Universitati Vestrae fidem facimus et

Jako z strony Wieleb. braci Bernardynów prowincyi pol. podane nam było pi-
 smo o niektóre taksy pioszące, abyśmy dla spokoynosci i bezpieczeństwa ich
 sumienia, ustny wyrok od Cyca S. wojednac' raczyli. Osnowa następy prozby
 jest. Poniewaz Cyce S. krolestwo pol. i kracie mu przynależące często od
 Turek, Tatarow, i innych koscioła S. Pr. nieprzyjaciol i odszczepieńców,
 narażdów iawnych i skrytych, niekiedy kilka kroć narok do swiadczenia bra-
 cia tu mieszkający klasztoru zakonu swego Waszej Swiatobliwosci i stolicy
 Rzym. panowaniu podległe, obwarowali i ugrozili. W tych, czasu narażdów
 siebie i rzeczy do wladzy W. Sw. należące, jako to ozdoby koscioła i naczy-
 nia staby Bozey, na pomoc, licznego ludu bronia, i dotad zawsze przy-
 tasce Bozey bronili, lubo wielu braci poległo. Proszą pokornie Swiatio-

attestamus. Quatenus pro parte Vener. Virorum et fratrum provincie polonae
 ordinis minorum regularis observantie, oblata nobis fuit quaedam supplicationis
 cedula nonnulla gratia continentis, nos suppliciter deprecantium, ut pro tranquil-
 litate et securitate conscientiarum suarum, a Summo Dno nostra Papa viva-
 vocis oracula impetrare dignaremur. Tenor vero cedulae huiusmodi sequitur, in
 hunc modum, et est talis: Quia beatissime Pater Regnum Poloniae, et do-
 minia ad ipsum pertinentia a Turcis et Tataris, et aliis S. R. Ecclesie ini-
 micis et scismaticis, aliquando per animum pluribus infestari solent fratres ibi-
 dem habitantes communierunt plurima monasteria, Vestrae Sanctitatis et huius-
 S. Sedis dominio subjecta Ordinis sui, in quibus tempore huiusmodi incu-
 sionum, scriptos et res ad Sanctillius^{re} V^{re} dominium allinentes, puta ornamenta
 ecclesiarum, et vasa divini cultus, cum concursu multorum populorum defen-
 derunt, quamvis plures fratres sunt interfecti; supplicant humiliter Sanctitati
 Vestrae, quatenus consueta sua clementia eorum conscientias benigne securum

„bliwosci Waszey, abys' noz wyzsta, tashawoscia ratowac sumienia ich raczyt. -

„Najprzod poniewaz w takowem miejscu wybroieniu udawali sie rathonniemy do
„przyjaciel duchoronych i szafarow, w sposob zick slubami niezgodny albo ratmurny
„dane na ywonosc braci, na to wydawali, lub dla tey obiony ier zbienali, racz
„Swiatobliwosc Wasza w tey mierze, sumienia ich od winy przestepstwa uwolnie

„Primo quia circa hujusmodi munitiones, et fortificationes locorum, fratres
„fortasse recurrerant ad amicos spirituales et procuratores ipsorum locorum,
„modo in professione ipsorum non concessis, vel alias elemosinas pro victu fratrum
„acquisitas in hujusmodi laboribus expendendo, vel pro hujusmodi laboribus
„eas acquirendo. Dignetur Illas Vra ejusmodi excessus pro securitate conscientiarum
„benignitate sua tollere et reformare. Secundo: Hujusmodi munitionum
„monasteria, in quibus tempore incursionum multa millia hominum solent
„conservari, non possunt durare, nisi reformentur, sive restaurentur. Dignetur
„concedere Illas Vra ut guardiani et praesidentes ipsorum monasteriorum
„possint pro securitate conscientie pro hujusmodi restauratione recurrere
„pro acquisitione elemosinarum ad amicos spirituales et benefactores, ac praecipue
„ad illos, qui ibi solent se ipsos cum rebus suis salvare, sic tamen, ut benefactores
„in ipsis monasteriis nullam sibi habitationem approprient, sed quod
„dominium in toto et in parte apud hanc S. Sedem semper remanent, et tempore
„necessitatis per guardianum loci distribuuntur. Tertio Quia loca illa
„per fratrum sollicitudinem et benefactores sunt provisae bombardis, scyppetis,
„et aliis armis hujusmodi necessariis, dignetur Illas V. benigne concedere, ut
„guardiani et praesidentes ejusmodi locorum possint per recursum ad amicos spirituales,
„et benefactores, aut etiam procuratores lura conscientia quaerere elemosinas
„pro pulveribus ad bombardas, et etiam alia arma de novo acquirere. -

" Prologo. Oblatorumque in ten. spozob' klasztoru, w ktorych ora su narazdow' tysiacce
 " ludu chrone' sie zuyfity, nie moga tak zostac' bez poprawienia. Chciey Wasza
 " Sw. pozwolic, aby Gwardyani i przelozeni mogli sumiennie uda' sie do dobrodzie'
 " iow' i przypiacol duchownych, a zastawca do tych, ktory w czasie potrzeby, w nich
 " i siebie i rzeczy swe przechowua, dla strzymania ialmuyny, koncem opstawienia
 " klasztorow, z tym iednak warunkiem, aby dobrodzieie nie przy swiatali sobie powie
 " szkan' w klasztorach, ktorych wlasnos' i panowanie supetnie do Stolicy Sniatoy,
 " ale aby w potrzebie gwardyan mieszkania wyznaczał. Potrzebie. Idy klasztoru

" Quarto. Quia in hujus modi obsidione fratres, vel etiam inviti sese cum rebus hujus
 " modi, ad S. S. dominium pertinentibus descendentes, et per ictum bombas,
 " darum, vel alio quovis modo tales inimicos occidentes, et irregularitatem incurren-
 " tes, et etiam aliquando christianos hujusmodi inimicorum ductores, ut a ministris

" Provincie sue, vel ab eo, cui ipse vices suas commiserit, de hujusmodi irregula-
 " ritate dispensari possint, et de homicidio absolvi, et idem de fratribus concedenti-
 " bus arma defensionis in hujusmodi obsidione quibus Saeculares inimicos intesi-
 " ciunt. Quinto. Ut ad loca ipsa homines pro defensione magis apti confluant,
 " dignetur S. S. ejusmodi defensoribus concedere remissionem et indulgentiam
 " quante partis peccatorum suorum, et ut in hujusmodi defensione morientes ha-
 " beant omnium peccatorum suorum plenariam remissionem et indulgentiam.

" Nos itaque precibus ac supplicationibus dictorum ministri et fratrum provincie
 " poloniae hujusmodi favorabiliter annuentes, personaliter Ismaum Dnum
 " nostrum Clementem divina providentia papam VIII. ad vivimus, eidem suppli-
 " cantes, ut super praemissis, dictis Ministro et fratribus de plenitudine pote-
 " statis, ac benignitatis apostolicae misericorditer providere dignaretur. Qui nostras
 " supplicationes libentes admittens, praemissa omnia et singula pro ut de verbo ad
 " verbum jacent, eidem ministro et fratribus benigne ac clementer concessit.

le, za stasaniem braci i przez dobrodzieiow opatrzony sa w dziala, rusznice i inna
broni potrzebna, niech Wasza Swiatobliwosc pozwolic raczy, aby potrzebni mogli
bez nadwieszenia Sumienia swego u dobrodzieiow zbierac iatmuzny na kupyno pro-
chow do dzial, i broni innej potrzebnej spawienie. Poczwaste Poniewaz w obla-
zeniu zdanza sie iz zakonnicy broniac siebie i rzeczy do Waszey Sw. nalezacych,
przez wystazaty z dzial, lub inny sposob, zabiaia nieprzyjaciol, a czesto nawet i
Chrzescian, przewodnikami ich bedzacych, a przeto w nieregularnosc wstadaia,
uciekamy sie do Waszey Sw, aby w takowym razie prowincyat, lub zlecenie od
niego maiaey, nieregularnosc zaciagniona z raboystwa mogt uchylcie, i ako i
w tem iz zakonnicy udzielaia bron innym swieckim osobom ku zabianiu nieprzy-
jaciol. Pozwiate. Aby lud zdolny do obrony chetwiey na temiesca sie zgroma-
dzal, raczy Swiatobliwosc Wasza nadac takowym obroncem odpuszczenie czwaj-
tey czesci ich grzechow, a odpust zupełny wszystkim tym, ktorzy by w takowey
obronie polegli. - Do tych Prowincyala i zakonnikow Bernardynow prowincyi
pol. prosib przychylaiac sie, przetozylismy ie osobiscie Cyca S. Mlemensowi
VIII pape. aby zpetnosc swey mocy i apostoelskney tashawosci mi toscwym
dla nich bydy raczyt. ktorzy chetliwie przyjmuiac w miesienia nasze na przesz-
zone zadania wszystkie razem i kazde z osobna, iak sa, co do stowia wyrazone

Die ultima Dec. 1522. Pontificatus sui Anno. 1. Ad horum igitur omnium
sic ut permittitur viva voce oraculo per nos a predicto S. Dno. N.
Clemente papa VIII impetratorum ubique fidem faciendam etc Datum Ro-
mae in Aedibus etc.

Petrus Dei gratia Ep. Cracoviensis etc. notum facimus, quia literas originales
nonnullas gratias fratribus Ordinis minorum de observantia concessas, manu ejus
propria subscriptas et sigillo consueto ferrea incluso et in cordula rubea de-
pendenti, vidimus, tenuimus, legimus etc. Pierwszy klasztor Bernardynow Pocze-
wonlich posiadada.

dobrotliwie dat pozwolenie. Dnia ostatniego grudnia roku 1592 papieżowa sua
go roku 1. - Paniey przyjęcie listu papieżkiego i uwiedomość onego P. S. To,
micki Biskup krakowski na świadczyl i podpisał. Dnia 2 Wześnia r. 1595.

„Potrzeba było spokojności i czasu, trzeba było wsparcia możnych dziedziców i
opieki rządu, aby po tak wielkich kłopotach mógł być się podźwignąć Jarostaw. Jana Tarnowskiego
go kasztelana krak.

„Było to rzeczywiście szczęściem, iż postawał w posiadaniu dziedzicznym Jana
Tarnowskiego kasztelana krakowskiego Hetmana W. K. wielkiej stawy i
sta czynny.

wielkich imion pana, któremu ani na woli, ani na sposobności nie ubywało
ku wzniesieniu do świetnego stanu miasta tego. Ojcem wyzwolcie jego nazwał

„Czechowski. „Jeżeliż kto Tarnowskiego nieznal, niechajże taki weyrzy na

„Opienawę jego, a wnet pozna, czym i jakim panem Jan Tarnowski był pod

„danym, swoim. „Abż na Tarnow gniazdo Tarnowskich, iakie bogactwa u mie

„szczan, iako opsaune miasto iest watami, mury, strzelba ku obronie. -

„Idź z Tarnowa gościncem do Rusi, oglądaj przystęp. „Pzeworsko, Jarostaw,

„Tarnopol, tedy rzeczesz, iż ten pan nie swego własnego, ale ludu swego przysł

„kowi szukał. „On ku rozszerzeniu handlu w Jarostawiu przez walne w ow

„czas iasmarki przywileie od Zygmunta Króla wyjednł. Dany w Krakowie

„r. 1591. dowodzi, iż Jarostaw uwarany był, iako celny w państwie skład to,

„warów obcych i krajowych. Jan Tarnowski tu kupców z zagranicy przez ana,

„mienile swobody i korzyści zwabił i zachęcał; on zrzuynowany od Saksów zamek

„podniósł i umocnił; on słupnego obywatela starostą Jarostawskim stanowił; on

„tu ziemorzynie natorzył i spichlerze wybudował; Jarostaw Jana Tarnowskiego

„i jego domu pamiętke wese ludności i szaf prowianem. Urządzenia

„Jan Magnus Amor Tarnowski kasztelan krak. Hetm. W. K. Sandomirski,

„Strzyski, Lubaczewski, Godecki Starosta, syn Jana także kaszt. krak. z Pan,

„bany z Poznania Zawiszancki w ruczkę Ławiszy czarnego herbu Sulima Starosty

Legoj urzędnie
nia

przezeń dane miastu, najlepiej jego dla dobraniem szlanców chęci świadczyć. Oto
z nich wypis, iakie w zbiorze Wojtowskim na Str. 74. znajduje się.
Na przed przyrzeczenie się swoje do króla Jmci względem postanowienia
myta oswiadcza. 2. Nakazuje wsioem państwu Państwowego miasta przy-
ległym pod winami, aby roboty swe na targi tu, a niegdzie indziej wozili,
ponieważ miasta używają, i w czasie potrzeb, w niem mają zachowanie. Obcy
ludzie mogą, na targach kupować zwozu na wóz tylko do gospody nie sypac.
3. Przekupnikom nie wolno w żaden sposób wykupować po wsiach Miodu,
Skór, wełny i pszenicy, które z zamku mają zabierać, ktoby się tego wazył, Gro-
go Soltys i wojtowie doznac powinni. 4. Pół poddani państwa Pań-
stwa

Spiskiego, która w przed była za Stanisławem Jędrzejewskim. Urodził się r. 1488.
a umarł 1561. Cnotami, dzielny rycerskimi i młodością, ocyżny swój, tak
wielką, sobie starość przedat, iż niema w owych wiekach, ktoryby mu wyro-
wał. Młodości, iako rycerz i ochotnik w wojsku króla Szwajcarii służył.
Tam nie tylko męstwa w bojach, ale i męstwa w wieżach otrzymał.
W powrocie r. 1514. do Goryczy w obozie wojsk polskich stawa okryty
stanął w lodzie. Konstancy Xie Ostrogski a pod nim dzielni rycerze
Jan Świeczkowski i Sempolinski w tej wojnie przeciw Moskowie dawno,
dzili. Na pierwszym hancu powabiuszy nieprzyjaciela jednym ciosem ręk-
mu obciął, drugim a rycia go wygrył. Zganit, lubo szlachty, lecz karności
wojskowej przeciwny postępek, Xie Ostrogski, i na sejmie następnym kary
się nan za to domagał. Przemówy z obu stron, Posel w swej historii
wymyślony, Orzechowski wywodzi pominał. Wszakże ten co w rękach chwał,
lit i cnota rycerskiej iako dowód odwagi rycerskiej pochwalic mógł. Dwa
razy w sluby małżeńskie wchodził, ieden za Barbaram z Jędrzejowa, z którą

stawskiego nie maia nigdzie brać, iedno z Janostawia. - 5. Palki, ze szkodzą
 blisko ratusza zdnowiu i porządkiem, przeto na placu innym za pospolite pie,
 niądze skrzyżnym, niechaj probudowanie beda. 6. Dlugi na ratuszu dzieciame
 lub czujekolwiek, aby nieginęły, aci, cokolich to sprawie bylo, odpowiedziec maia
 7. - Ci co nie placą ziemiemia miejskiego, co dzierżają, a mienia sie miec' placow, nie,
 chaj ie uharą, ktore bedzie sprawiedliwe, przy niem sie posiadacze utrzymuia.
 8. - Rozkazalismy tez, beda Ci chcieli miezc' zanie sami to placie na zamku i
 woytowni, co zezniew placą, tedy beda, miec' wolny targ, iako iu Janowie
 wszelakim obyczajem, i targowe sami beda wybirosac. 9. Ozawieszenie gtoione
 ma sie sprawowac' obwiniony sam przy sieg, agdy sie ten sprawi, wiec i ten
 na kogo ie zawieszono, bedzie, wolien od Strazy. - 10. Place prawnow Janie,
 chowskich, poniewaz nie buduia, maia, bydz' sprzedane, aby i justek więcej
 nie bylo, i opłaty nie szkodowaty. 11. Względem szkodowiskow postanowienia
 uczynione z mieszczanami, zachowane bydz' maia. Dan w Zamku Janostawskim i. t. d.

Syna iednego z matego Proboszczem Krakowskim, spłodzil, powstomy
 z Zofia, Krzysztofa Odnowara Szydłowskiego Kasztelana Krakow. cos,
 ka. Zla, byl lat 20. i potawit z niego Syna Jana Krzysztofa Kasztelana
 Woynickiego, potawionego matzenstwem z Zofia, ze Sprowny Odnowara,
 rowna, Woiwodzanka, Ruska, i cokolich Zofie z one, Wasyła Konstan,
 tego i Zecia na Ostrogu Woiwody Kirowskiego, ktory byl walecznego
 Hetmana Konstantego Syiem. Zywoit Jana Janostawskiego przez
 Orzechowskiego spisany Franc. Bohomulec r. 1773. wydat. Tu i szene
 wspomne, ze Jan z Janowa Woi. Krakow. i hetman Szydla Kaszt. Kr. cy,
 cem byl pieciu Synow: 1. Jan Maris, 2. Jan Gratus, oba legli pod Wasna
 r. 1447. 3. Jan Prefat kanonik Korak. mianowany Biskup Premysl. 4. Jan
 Felix Woi. Lubelski. 5. Jan Amor Kasztelan i Generat Krakow. Wszyscy
 imieniem Jana swana, dla tego w szetymi przydomkami sie rozni. -

Podział dóbr
po Panie Janie
now. Kmi. 1562.

Podzielił Jan Tarnowski pozostałe przy życiu jego dzieci dwie Syn i córka obywateli włości takie między sobą uczynili podział, iż Syn Jan Krzysztof Kasztelan Woynicki, sąsiad dobra Jarostawskie, a Siostra Zofia Konstantego Anicia Ostrogskiego Woiewody Kiewskiego matronka Tarnowska czynne wszystkie dobra. Ale wynikły stąd spory, które nie tylko wybiegami, ale i wyciemi mocy oszczędnej popierane były. Stanisław Tarnowski najprzód Kasztelan Cechowicki, potem Woiewoda Sandomirski brat Strzycki Zofii umnie, miał się mieć z rodu swego prawo do posiadania Tarnowskiego. Gdy zaś droga Sąd odiać Anicia Ostrogskiego tej włości nie mógł, jurisdikcją wydzierżewia postanowił. Wyprawiony przez Tarnowskiego z ludem oszczynym Albrecht Łaski, Tarnow miasto opanował, zamki ze wszelkich Murów i sprzątek drzewnych złupił, a ludo wyprzedzony od Konst. Anicia Ostrogskiego ustąpić musiał, choć iednak z radzonymi wrocie nie został.

Sprawa o Tarnow
z oszczynny.
1570.

Wszystka sprawa przed Sąd Królewski została, którego postępowanie tak D. Trzeciński opisat. R. 1570. Gdy Panowie schyliwszy się Krolowi na miyscach zasiadli, Marszałek W. Kor. powiedzial, iż rzeczy są ważne, i między wielkimi stany, tedy Krol chce w poniedzialek w wszystkich Panow wole, nato Strzycki, lecz na tem wszystko nawisto, czyli Krol Janc' najprzede winnych

sąsiad Jan Krzysztof Tarnowski Kln Woynicki, Sandomirski i Strzycki Starosta, iestere z zycia ojca Zofie Stanisława ze Sprowy Cechowicki Woiewody Pruskiego ciska, z a rone, ponał. Mąż był z naturalnych prymiotow, duszy łagodnej i ludzkości wielkiej. Mieszkał najprzocy w forticyjnie wsi u Przeworska, ale zawsze chramał na Drowiu, przeto ledwie 30 lat dacia gnał, umarł na Suchoty r. 1567. niezostawivszy żadnego potomka. Wdowa w proiotome związku matcy, Kie weszła z Panem Kostka Woiewoda Sandomirskim.

winnych obrażenia maiestatu. Tedy tak tuzą, wszyscy, izby i do iutra nieczekali,
 boby niemieli czego, albo jezeliby znalazł, że owdzie rok maia. Król drzymał, a
 Kracy Biskup wszystko na kamienney ksiągce pisal. Stysząc Liżina o
 przedłużeniu Sprawiedliwości wpadła w niemoc, i 30 Lipca umarła /ah:/
 Po rezy cyjsiu wydat król wyrok na Sejmie, że Pan z Tarnowa winić po,
 winien zamek Tarnowski i z dobrami pod zastawem sta tysięcy złotych, a
 potem ma odpowiedzieć za szkody i za uczynek, niepowiadając, czyli za wy,
 stępek obrażonego maiestatu się poczytuje, że przypiodł tyle cudzoziemców
 ku temu gwałtowni. Lecz inaczej zdato się, królowi Smci. Po wysztych
 dwóch niedzieltach od poranu, to jest w dzień Rozestanców, na wniesienie prozby
 przez pany Koronne i Litewskie do króla Smci i do Xcia Woiewodzy
 Kiewskiego, taki stanął wyrok na tym Sejmie. Czując nu radość
 Pan z Tarnowa oddał zamek Tarnowski Xciu Smci, reszcie prawa
 czasem z niego Strzebnie i dnaty swoje sprawadził, z którymi się byli te
 panieta zawarli. Spuszczając się Ostrogski pomyślając tego niechciał,
 tylko umiedowienie, bo tak zamek wyplądrowali, wybrali ze wszystkich gma,
 chów, Kłepanów i pataców, gdzie się męczy i przodków Tarnowskich cho,
 waty, i taki bastog postawili, żeby się tam mogły wogie legnąć. Dnia,

ah:/ Nagrobek iej, taki rywota i osoby obraz, Slawia: „Zofia z Tarnowa
 Xcia Ostrogskiego z rodu Tarnowskich sławnego pokoju i wspaniałych
 szlachowoy potomek dostojna i jego zacności znakomitymi przymiotami
 swymi, pobożnością ku Bogu, dobrocią ku ludziom łagodnością obyczajów,
 pięknością i wrodę, przeywżywszy lat 36, matka Janusza, Konstantego, Synów Elżbie,
 ty i Katarzyny córek, przy potogu trójcego Syna Alexandra i wice ma śmiescia
 anikneta r. 1570. Śmętny wielka swa strata matronek Konstantyni Xcia Ostrog,
 Ksi Wo: kiewski, Marszałek Wołyński, ten iej nagrobek potoczył. -

ani zamków żadnych nie było żadnych. P. Gnoński Starosta Nowomirski
przewodnik zamienia króla Jmci, który ten zamek się oddał, uczynił to
protestacye. Oteżas' szkodę i inne zahtady prawem postąpili między sobą, i Jan
nowacy wócie' zabory musieli.

Dobra Parostaw, Parostawskie dobiu spokojnym dziedzictwem Dziemysła Jofia ze Sprowy
Nie wdnięciu po Jmci' Jofie Tamowskiu pozostata wdowa, która r. 1569 wyszła w dru-
Kostki gie sluby z Janem z Sternbergu Kostka, na owczas karyfelanem Jmci'skim
Jmci'skie na przepych wspaniale odbyto się w Parostawiu. Skończyli ten
związek polsewni: Mielecki Woiwoda Podolski, i Mikotaj Filsky

Jmci'ski Jan Kostka Woiwoda Sanclomirski od młodości w naukach się
cwiczył, i języki łaciński i grecki iahno uczone posiadał, po hiszpańsku Fran-
cuzku, włosku i niemiecku mowit. Najpród w Witeburgu, potem w Le-
waniu, nakoniec w Salmantyce bieg nauk szkolnych odzwanił. Majłby
strego dowcipu, wielkiego i wymiastego umysłu, czynności niesprawcawaney. Do
Ferdynanda Cesarza wraz z kromerem postował, stąd do Stambwiga i
Lubeku wędził. Tak był hochanny i powagany powszechnie, że r. 1575.
w spotzromkowie godnym go tronu wskazywali i królem obrać chcieli, ale między
nowym i panować, czyli się lehat, czyli niechciał. Ludziom uczoneym dom
iego był przylutkiem, których niewiad do Parostawia sprowadzał, i w szczegól-
nych miał względach. Tu on wraz z matzochką swą, Jemtom Domi'kosciol
w miescie podwezwaniem S. Jana Wspaniale wystawił i opatrzył, i liczący
kiego zbioru swój im oddał. Zamek Parostawski niewielkim domem i dwoma
wiezami tylko znaczący nad rzeką, Janem przezkrytcać na okazywały zaczął.
Tamże zwieszczył obsity w zbioru licznego zwierza, w rybne sadzawki i drzewa
rozmaite zatonył; miasto wiele budowlami ozdobił. Między miastem a zamkiem

Kasztelan Wislicki, błogosławit Jan Solikowski, później Arcy Biskup Lwo-
 wski. Zięta się ta pani szczególnym porządkiem miasta Jarostawia, a podzielone
 między starania dobrego włości swej nędu i ćwiczeniami pobożności, w obydgu zna-
 mienitą zaletę osiągnęła, hościot samy Jarostawski pamięć iey dobrodziejstw
 zachowuje, który już od r. 1520 za Andrzeja z Lydaczewa Proboszcza mi-
 sta w Akademii Krak. nauk wyzwolonych podniesiony został na kollegia-
 te pomnożony w nadanie kanonikom fundusze przez Sędziego z Wawrozyń-
 na Spyłka Jarostawskiego kasztelana Krakowskiego i iey dwie córki Mag-
 dalenę z Jarostawia Woiewodzinę Petkę i Annę Jordanowę kasztela-
 nowę Woynicką, których postanowienie Rafał Leszczyński Biskup
 Przemyski zatwierdził. Wspomnienie otem Stugosy w historii swej na
 Str. 68 dat miejsce. Na wspomnioną prośbę od królowej Zofii z Spisowy
 Zygmunt August wysyłał darowiznę wolności i nadania staro-
 stawowi w przywileju danym na Sejmie Lubelskim r. 1569 d. 22. Grudnia
 odnowit i uchwałom miejskim w 12 artykułach zawartym Revisita zwa-
 nym, przezrzanym od osób biegłych w sprawie, moc obowiązująca nadat.
 Zjawione nie dawno zakonne Towarzystwa Jezuwowego zgromadzenie stynące
 prociwko pogrzechna pobożności i nauki zalety. Umiełi przystem podnieść cenę
 tego, co stanowiło ich zaletę. Opuśczone staranie o publicznym wychowaniu
 młodzieży, powierzone losowi, lub rządym na ow czas szkolom akademickim,

usłanawienie Kol-
 legiaty

zaprowadzenie
 do Jarostawia Je-
 zuitow

gaj narosły parhanem obiwodt, z Samu wodę do Sadyawek sprowadziti na
 rybit tak obficie, że same na zes zuconego chleba do brzegow przysyływały.
 w Petkiniach dom, cnyli patac murowany z ogrodami pięknemi, chłodnikami,
 wytykami wodnymi wystawit. W Goliczynie dom drewniany wsród lasow
 do polowania z wszelkimi wygodami, przeczadzhami i ozdobami zbudowat.

Hist. pol. Koach. Pospel. M.S.

oni wzięli za cel i za obowiązki powołania swego. Ściągając ich do siebie wszyscy
te państwa Chrześcijańskie ubiegali się. Polska przeciw Włoch i Hiszpanii
wyprowadzić się innym nie dała. Jedną z pierwszych osada Jezuitów do
Ławostawia sprowadzona została, r. 1571. przez pobożną dobroczynność Łosia
ze Sprowy Kostełki Woiwody Sandomierskiego małżonki, która im wspania-
łe mury wystawiła, i dobra dawota z przyległościami nadała.

Pamięć chwaleb-
na Łosia ze Sprowy
w Kostełku

W Kostełku straciła męża i powtórnie wdowa, dnia 9 Lipca r. 1580 w Gorlicy prze-
stała. Pamięć jej w szacunku powszechnym długo trwa, a w dzie-
tach wylecznych wielki przetrwała. Pami. Paprocki pięknie o jej cnotach wpo-
mnienie zostawił: Jak Łosia przez kilka lat wdowa, tak świętobliwie żywo-
t swój wiodła, że mogła być bynajmniej równana do onych wdow, które piśmo świętemi
zowie. Była to matka wszystkich sierot, i innych ludzi, którzy ratunku
potrzebowali, wielka napomocielka. Wiele ubogich panierek tak szlachetnie
go, iako i innego stanu w matzenskie związki rozdała, posagi po nich dawata,
i dobra swoich oczyszczonych udzielała; posagi po nich dawata, i do swoich oczysz-
czonych udzielała. Wiele znaczących, a prawie świętych Spraw jest tej pani, god-
nych wiecznej pamięci i wspomnienia, ab w jej chwale, ta kim kształtem
żywoły swe trawity. Była ona dla wielkich cnot od Króla Augusta zadana,
w stan matzenski; chociaż jej to nadgródzić, aby była nieżenskiego, dziadowiny
swey, albo babiny, z ktorey była odiego przodkowi ogotocona pami. Alena

jak: Gniazdo cnoty Str. 396.

jak: Rozumie tu Paprocki Artwo Marowieckie przyłączone do Korony, a
do ktorego z matki Anny Arniezki Marowieckiej prawa mieć mogła; i
wreszcie samey Cyclic Łosia Woiwoda Pruski rościć se sobie, iu Zygmunta

wszystko rozgardzając, jako pani bogobojna dla słusznych przyczyn, z tego się
 królowi i potom jego wymówiła, jako Hieronimowi Ossolińskiemu kasztelanowi
 w Sandomierskiemu. Joachim Pessel wyjisawny tej samej sprawie pochwały
 dla Zofii kosciejny, dodaje iż Ossolińskiemu zawiadającemu iż żona jego dla króla,
 odpowiedzieć miała: ani mi nie przyjmować takiego gwiazdki, ani królowi go żądać
 nie przystoi. [at] Po tej rzeczy dobra Jarostawskie między dwie córki pozo-
 state: Annę i Katarzynę podzielone zostały. Anna Alexandra Czia Ostrog-
 skiego Woiewody Wołyńskiego matronka potowce Jarostawia z swemi włości-
 mi dziernyła, druga brzmata Katarzyna z mężem swym Hieronimem Proho-
 piem na Międzyboru i Biezanach Sienawskim, na przód Podczaszyn
 hos. a potem Woiewodą Ruskim, ale w krótce i te dobi potowce Anna Ostrog-
 ska spłacała swęj siostrze, i obie częsci znowu stały. -

Anna z Stembergu Anna Ostrogska, stała się piąta w Jarostaw-
 skim zamku watożyła mieszkanie. Rząd dobi i domu, dobroczynność
 i pobożność codziennie ięj zatrudnienia podzielały. Rozpoczęte przez ięj
 matkę stawianie klasztoru i koscioła dla zakonnic Benedyktynek przynio-
 ła do skutku, w potrzeby wszelkie i dochody opatrzyła, i zakonnice tu Chetna
 sprawa sprowadziwszy, sama w posród nich, jako uprzejma go spodyni i siostra
 miała czas spędziła, i te chwile najprzyjemniejszemi w życiu narzwała. Pies-
 wna Anna tego klasztoru była Anna kosciejnka Woiewodzanka Pomor-
 ska Kiernej Ostrogskiej siostra stryjeczna. [am]

Anna Kostkowa
 Anna Ostrogska
 dobra Jarostaw-
 skie dziedziczy
 Benedyktynki
 w Jarostawiu

Augusta ie popierał. Krol chce uaspościć Odnowazow Starostwo Samborskie
 im puscił, które Odnowazowie za dziedzictwo brzymali, i powoiewoocze zawięta
 ie Elzbieta siostra iego Spylka Tamowskiego Woiewody Krah matronka, która
 iak swiadnia nadania koscioła Samborskiego pisata sie Magnifici Spiteconis de
 Tamow Patat. Cracow: relicta vidua domina et haeres ductetus Samboniensis. Niedlu
 go sie tem panstwem Odnowazow dom cieszył.
 [at] Kron: 292. M.S. [am] Fry kosciejnka redna

Początki Szkoły
1010

Zalozonego w Jarostawiu Jezuitkiego domu początki nie były pomyslane. Nienajwidziej ich dla gotowości o umię Jan Ostrogski pan miejsca, jako i przemogający w całej Szkole Rusi odzyskany. Przedstawiane zgromadzenie podług Cichoćki, gąsan/ iuz opzreniesieniei sie stad myslalo. Lecz pomyslna Sienie Ostrogskioy dla Jezuitow opieka, ktorey oni i sunienia radcami, i radcami do spraw decznych, tainnymi byli nie tylko wszytkie przeciwnosci pokonata, suymi ich wzgledami zastanita, ale drugi im dom wystawic przedsiwzieta. Duz wiec bezpieczniey w tem mieście rozpostroiec sie mogli. R. 1581. Melchiorzem Potkowczykiem lekanickioy nauki mistrzem Proboszczem Jarostawskim umowe stawiasz, odtad nie inny tylko Jezuita bydz karnodzieia, w Kollegiacie powinien. Umowa zas zrobiona z A. kampanem Pawtem Prowincyatem dogadzala przytom, widokom i instawom Zgromadzenia, ktore radnych obowiazkow za nagrode przepowowac im nie pozwalaly. Jezuita mieli i winni byli petnie te uslugi hoscielna, darmo i riedynie dla Boga a Proboszcz odstepowal na zawsze Jezuitom dziesieczny z dobi Pawlosiata do nich nalezacych, wzaiemnie darmo i dla Boga. - Sakow. 1. 1592. Fabrycego Rektora u S. Jana Kazao w Kollegia,

po drugiej Liniami Benedyktynck Jarostawskich były. Druga Lini hostozanka byla cotha Maroty Koscienszanskioy i Pleckioy urodzona. Jej siostra Waprowska Kaszelanowa Przemyslka matka byla Anny Beaty Branickiego Podkomorzego ksa. pierwszym sluben, Lukazja Opalińskiego Marzalka M. kór. drugim, zony. W pierwszym matzenistwie splodzyta 1. Jana Klementa Branickiego Marzalka Nadw. k. 2. Stanislaw Szewca i Katarzynę za Stadnowskim Kaszelanem Jochaczewskim, 4 Anne Marce za Kurdwanowskim Kasz. Zawichostkim i Teofile za Czerminskim Kłnem C. Konstancje za Bohumem Stolnikiem M. L. 7 Anne u Wirytch pierwsza, Polke w tym rathonie. W drugim. Syna Lukazja Woiewode Poznan i. l. d. (an) Nec Jarostawienae Collegium in suis primordiis expers difficultatum erat,

ciw zacięli.

Rok 1600. stat się dla Jarostawia panieństwem wielkim kłeska ogniowa. Wsam dzień Pojaz miasta 1.

S. Stanisława d. 8. Maja pojas z przypadku wojny niezmiernie szkody mieszkańcom i rzadził. 1600.

Wielka część miasta zniszczył, kościół nadwieszyl, dwojny nawet na wiary kollegiaty stopił. Wtenczas wszystkie orzady i spłaty kościelne, wszystkie dawne księgi i przywileje ogień w perzynę obrócił. Ale bogaty wtedy i wycie handlem i przemysłem mieszkańiec łatwo podziwignąć się oddał. - Był bowiem

Jarostaw iednym z najhandlowanych miast nie tylko w Polzeczce, ale i w ca-

Kwitnacy stan
handlu

tey potnocy. Już w wieku 15. kwitnęło w Jarostawiu kupiectwo i glosne były jego iarmarki. Jaś Tu towarow w schodnich najobfitsze były szlady i pokup naj

wiekszy. Turcy, Ormanie, Persowie, Arabowie, tu zemi i rąk swoich piody rozozili, a od potudnia i potnocy Europy najkupszych towarow hand-

larze zaiędzali. Najobalniejszy iarmarki w Jarostawiu były: Na populec na wiebowzięcie Naysu. Tanny i na S. Andrey. Trwały po 4 ty-

godnie. Umadzenia w mieście przepisane dla porządku bez przeczenia kup-

cow, scisle zachowane były. Zredyca stanozili umyślnie wybranych z po-

śród osiadłych obywateloi, sedziow iarmarskich dla czynienia piodkney purybytym na iarmarkach sprawiedliwosci: Cpisocz szlepow, ktore rzymowali kupcy miejscowi, a niektore rocznie nasele bywały, aby na iarmark dla przybywa-

iących sturzyty, oprócz szladow w piwnicach, stawiano ohotu ratusza budy wiel-

ita, ut de translatione illius cogitari ceptam fuerit. Nunc vero florem et studio-
sa juventute abundans videmus. Alloquia Ciecensia p. 216.
Jaś Synety iarmarki w Jarostawiu, sciągali się na nie kupcy zagraniczni. R. 1484. gdy Krzysztof Szaparniec w Podgorszu tozrowat, iadających Wrocta-
wia kupcow do Jarostawia na piod w drodze i ntupit. Ale schwoylany na to
dat gardo.

o Part. Paproski. Herby rycerstwa pols.

kie, gdzie jak wyraża ustawa Anny Kiernej Ostrogskiej Aptekarze, Kowicarze,
i inni przedniejsi kupcy towary swe mieli, a których opłata należała do dochodów
miasta, i bardzo znacznie exquita. Dla pomniejszych kupców były budki
mate i kramy nabiecia, których, jako i kolas, to jest wozów, na których okrytych
pełnym kupcy sprzedawali swe kupie, sprzed czynsz na. Burmistrz i
rajców / asp. /

Ustawa celna

r. 1580.

Ustawa z 1580. ogłoszone takowe tu płacone było:

1. Od wotu i iatowicy szelag 1.
2. Od barana, wieprza kózła, 4 denary.
3. Od koni podwodnych i przednych grosz 1 / sag /
4. Od wozów furmanskich z belami, fasami, i woskami z ruskich krajów, od wozu po gr. 2.
5. Od koni od konia gr. 2.
6. Koniowicy, kramarzy i porachupnie z. Medziami, rybami, wyżina, matwarzja, siwem, owcami z borem, zelazem, blachami, towarami w fashach, otowiem, stala, miedzi, drzewa, spiza, i t. d. od wozu po gr. 3, od koni nie.
7. Furmani z sola od każdego wozu powinni płać soli tołpa 50 / ar. / i denarów 14.
8. Przej kupnie, którzy gance wozu po gr. 2.
9. Od szkulcy koniegi po gr. 48.
10. Od składu towarów w szelkich w mieście, lub przedmieściu, gdzie ie stad

asp. / kram zwano dawniej to, co dziś sklepem kupieckim nowermy a kramarstwo sprzedaz kupi na tohcie, funty, gance. Kupcy tak sprzedający kramarzami sie zwali, którzy nas na hurt sprzedawali, lub kupowali, wieley i cathoni kupcowie zwani byli: -

/ sag. / grosz w tym roku wazył terazniejszych 8. W nim denarów 18.

/ ar. / Tołpa, czyli tołpa wyraz ruski, mowi się też tołpa, jest bryta soli wamonej, wykladanej z tworzydła, a która wazy dziesiąta część funta. -

biora po pol myta.

Na iarmarku wolne przywoz w szyskiego byl wolny, do kazdego tytkowozu
pro wytozeniu towarow ptacono do miasta po groszu rednym. W czasie iarmar-
ku do chtopow odbywato niewstanna straze dzienna i nocna. Pastwiska i
tary ku wsi. Pelkiniom/sas/ obeymawaty liczne r.gony bydta. Starowolski
twierdzi, iz na iarmarku Jarostawskim bywato honi 20.000. a przyeto
46.000-wolow, coz dopiero innego bydta? Opalin'ski w odpowiedzi

Samarck wal
ny Zgon bydta

Baszklauszoni liczy na takimze iarmarku honi 7.000 i do 30.000 wo-
low, dodaje oraz, ze w Jarostawiu i Gjochowcach najlepsze na woty iarmar-
ki bywaty. Stad ie dopiero pedzono do Burgstetu, Wroclawia i ku Ham-
burgowi/sat/. Wznosily sie przyeto poradne kamienice, Kupcy zakladali
swe handle, i obcy wtem miescie osiadali. Korzenni handlarze mieli tutaj
wielkie zapasy bahatu, iz stad najwiecy kowcie Niemieckie w nie sie opa-
rywac zwykly byly. Sklady swe miescili w ziwnicach, ktore tusa pomozek,
nie pomociu wilgoci wyzrucane waznem, natry i wiecy piatza glembotkie.

Wiele sie przytozily gosliwi o dobry stan miasta dzedzice, aby iak narychley
po pozarze r. 1600 r. gruzow swych porostato. Pomozily zachecenia dla
przybywajacych na iarmarku przez cet nizenie, Wyrok wydany r. 1594 moca
ktorego, na wniesiona ratobe od Miasta Jarostawia przeciwko miastu Przemyslo-

Cpienia dzien
dzicow

sas/ Pelkinie wies' rozlegta i osiada w blizhoscii Jarostawia i na zachod
tego miasta lezaca, czescia iast dobi Jarostawskich, z domem murowanym,
ktory niegdys za obronny zamek miano. Rod Pelkom dat wsietey nazwisko.
sat/ Burgstactt miasto w Saxonii blizko rzeki Muldy lezace, lecz czyli toz
samo iest, do ktorego woty z Polski pedzone, twierdzic nie smiem. Malosc
miasteczka nie oharzue, aby kiedyys' handlowem tak dalece bylo.

„wi przywilej nie dawno wydany stanowiący iarmarek w Przemyślu na S. Mi-
chat, iako szkodliwy dawniejszym Parostawskim iarmarkom, król Zygmunt
III zniósł i uchylił, na prośbę Królowej Ostrogskiej na nowo przeciwstrony
został. Alexander Król Ostrogski Woiwoda Wołyński pociągnął miasto
w tej klesce wydanem swem piśmem, którego ta bese.

Wspomnienie przez
Alexandra Lcia
Ostrogskiego
„Przez wzgląd na tę kłopotliwość, Pan Bogna miasto Parostaw
przez ogień i porogę gwałtowną dopuścić raczył 1. Most na rzece Sanie
wspólnie z Stanem Siemianstom dla najszybszego ceget i drzewa na
budowę miasta przyrzeczenia wystawić oświadcza. 2. Wolnego w ręku wła-
sach, gdzie uharano będzie pozwala. 3. Gotowych po wsiach budynków
Kupowania. 4. Do lat 4 od sporów i czynszów z domów miejskich, wyjąwszy mia-
ny młynskie uwalnia. 5. Od Jodu, że płacone po 10 2. i gr. 15. do czasu lat 4.
groszy 15 z nira ita kondycja, aby nad 15. achiteli z jednego Jodu nie zrobiono. 6.
Parhan dylowany w stuyi depowe przed iarmarkiem bliżo przysstym na swojej
części stawie obicenie i materji własnej ciestami, albo młynarzami, i temiz polskich,
wie i potacie. Mieszczanie nas gonty i gwozdzie gontowe dadra. 7. Pozwolenie
mieszczanom Starania się u króla Umci o wolność od podatków czerpomego i in-
nych daie, w czem liśtem swym przyczynnym dopomoczi im ma. 8. Od wszel-
kich prawnych postępów do lat 4 wolność i pokoy, iako i w wyciąganu od
nich rat płacenia z domów pokupionych, które pogorzały; nie przeszkadzaiać dlu-
gom szlacheckim, i inszych osob obcych R. 1600.

Drugiej nas potomy dyedzica Siemianstkiego list to nawiesat:

i przez Siemian
stkiego
„Ze na dopuszczeniem pańskim przez ogień miastu Parostawowi prawie na
nowym korzeniu budować się przychodzi, aby dla iarmarku i porzłthow swych
miejskich, sła sporow wstawianiu się nie narosto, Skazuje się: 1. Jeseliby

„własności gruntów miał czem go u wierzyciela swego wykupić i wyjechać ma
 „wolność. 2. Gdyby tej ci, których własne grunta są, niemiedzi czem wierzycie
 „low spłacie, ani się budować, tedy aby wierzyciele się budowali. 3. Gdyby potem
 „chciał kto posesyji swojej dojsc, wolno będzie za tassa urzędowa, albo za po
 „kazaniem przez regesta nakładu wierzycielowi, summe wniesioną, odstąpić i swą
 „majątność obić. 4. Mieszkanom, którzy z majątności swych pokupionych
 „długów, podług zapisów swych nie poptacali, te do czasu lat 4. aby zawieszony,
 „były dozwała się.

R. 1601. Król Zygmunt III na Sejmie Warszawskim z tegoż względu
 miasto Jarostaw od wszystkich poborów, cet i dani na lat 4 uwolnił.
 Umart r. 1603. Alexander Arc. Ostrogski, Wdowa Liczna połowę Jarostaw
 stawozajny od Sieniawskich Kupita, a sama sprawując dobrą radę, taki
 dla miasta r. 1614. przywilej wydała. Patząc na upadek i znaczną szkodę
 dy niektórych mieszczan Jarostawskich, które przez ogień w budynkach, ma
 iętnościach i zbiorach domowych ponieśli, czyni im pomoc 1. Stananie swe u krola
 la Tmci o ulgę dla miasta zapewniona. 2. Dzwona na budynki i lasów użyć.
 3. W czynszach i innych dorocznych podatkach szarbowi swemu poszczególnie
 chlebowych, i opłat gorzalczanych pogorzalców do lat 4. wolnym czyni. 4. Zmian
 stodowych po pół stotego na Stodzie straca 5. Długów mianych na swych ma
 iętnościach aby do lat 4. nie pitali stanowi. 6. Liczony u Tydów Jarostawskich
 rzeczy zastawionych, z długów i membranów znosi. 7. W przesyłach, iakie Tydzie
 mieszczanom w handlach sprawać, weyryć kara. 8. Szynków piwnych i mio
 dowych, któreby nie miały być z miasta brane i karczawie karczawac we wsiach
 swych, wyjąwszy osoby pewne z dawna uprzywilejowane, którym tylko na swoje
 karczmy wolno piwa warzyć i rozdać. 9. Insi karczmarze z miasta tylko
 piwa na synyk brać mogą, co do dozoru Starosty Jarostawskiego należy.

Przywilej Anny
z kochanym Arce
Ostrogskiemu 1614

10. Cegielnie za Janem, aby się snadnie w miasto zapomagato, w wywianie się oddać bez żadney płacy. 11. Poddanych miastu Staracych na przedmieściu czyni wolnymi od powozow zamkowych, które zdawna odprawować powinni do roku zupełnego, aby ich pogromcy na wożenie drzewa do budynków swych wyje mogli. 12. W innych rzeczach, coholwiek wsparcia i ratunku za skaziami starznemi pokazywać się może, chętnie im pomody owoiadeży. - Taj. Liczba r. 1621. nowy pomiar placow uczynić kazata, wstawiona dla domow rozwalonych, które na sto tohcie wohoto od watom zamkowych uniknąć powinny były. Urządzenia ku powstaniu wypadku mieszkancom przestawa r. 1622. morowa zaraza, która smodze to miasto utrapita. Przywozili ją Turcy z towarami wschodnimi. -

Przima była oznaka powietrznego moru, który lubo niebrwał, iak trzy miesiące, to jest od pierwszych dni października do ostatnich grudnia, wiele radnak ludu wyplemił, najwięcej z prosiolstwa, które najmniej ostrożności mieć zwykło. W księgach koscielnych napisane to najdług: „Bog spuścił chłostę za grzechy nasze. Przebiegła miesiąc po całym Jarostawiu i ostrą swą kosa dziesiątego prawie cztowicka wymiotta. W samym miescie przeszło dwa tysiące od choroby padło. Jeszemy nie oziandli od twojgi. Niech wszystko imię Boga chwali.“ Zapisanie to daie poznać, iaka ludność wtedy Jarostawia bydzi mogła, kiedy dwa tysiące z masytch z tej zarazy liczy, a dziesiąty cztowiek z niej umierał. -

Ledwie potey kłęsce odetchnął Jarostaw, gdy znowu r. 1625. podpadł niezczereściu okropnego pożaru. W czasie wielkiego iasmarku, który od Wniebowzięcia Maryi. P. się ciągnął, w dzień S. Bartłomieja, z podłoznego przez ztych ludzi, iak mówiono, ognia, w św. pożar o pierwszey godzinie w nocy, tak mieszkancom iako i obcych kupcom o nieocenione straty przypisał. -

Morowa zaraza
za r. 1622

Pojaz wielki
1625 S. kody
zmarzone.

Piasecki Biskup Przemyślki bliżsi miejscem, a czasem rowny,
 tak o nim pisał: „Najcelniejszy i najmniejszy i najstawniejszy w Europie po
 tych, jakże w Frankforcie nad Menem bywa zwykły, Janostaw na święto
 Wniebowzięcia miarwa. Zwozą tam mnóstwo i rozmaite kupie z Włoch, Niemiec,
 Gdańska, Torunia, Krolewca, Wilna, z wszystkich miast królestwa Polskiego,
 z sąsiednich Turck, Węgion, i Włoszczyzny. Przy padhowy ten ogień,
 tak pisał, bo w jednej godzinie całe miasto ogarnął, i wszystkie
 bogactwa, które chciwość rzytka zgromadziła, więcej nad dziesięć millionów
 wartości pochłonięła. /au/ Dla tego nieszczęścia w roku następnym iarmark
 chybit. Póssel otymże pożarze wspomina:

Jedno z najcelniejszych miast Rusi, a szczególniej rozległe jego przedmie-
 scia zalednym razem pożar zniszczył. Kilkaście pałatany kleski, a zolta,
 szera ognione przypisały ie o upadek, z którego, aby się dźwignęto, niema
 nadziei. Wspancie byłoby najwyższe z iarmarkow, które w ogniu ustrzel
 i z gube miały. Chropny to był widok tego pożaru. Napetrione było miasto
 mnóstwem ludu, prócz iarmarkowych przybyśców, zbiegających się ze wszyst-
 kich okolic na ratunek nieszczęsnemu miastu. Krzyki, płaczliwe ięki miary
 kancow, głosy ratujących nieszczęśliwych z troskiem i hukiem ognia, toskotem
 walących się dachow, szumem wichrow, napetrniały powietrze i zwięszwały okrop-
 ność. O ratunek dobrych ludzi wydał ogień, to chciwość złych szarpata i
 kradtu. Byli niektórzy podejrzani o podpalenie, osadzeni w więzieniu
 lecz że nie było dowodow, uwolnieni być musieli. /aw./

/au/ Die asumpta frequentari Janostawie soleht mundina post Francofurtenses
 ad Manum in tota Europa celebratissima, comstanturq; eo ex Italia, Germania
 Dantisco, Torunia, Regiemento, Wilna omnibus Regni Polonie Civitatibus et pro-
 vincis, ac vicina Turcia, Hungaria, Moldavia utraq; ingenti copia varis mercas. Fortici-
 tum incendium intra unius horae spatium universum illud oppidum ita pervasit,
 ut omnes divitias ibi tanto studio lucni, plusq; decem millionum flori. pol. coacervatas
 in cinerem redegerit. Chron. gests. p. 454.

/au/ Hist. pol. p. 744 M.S.

Pomnożone hul,
tajswo

Namnożyło się w tym czasie wielu włościan i kullaich z rozsypanego wojska, które Stanisław Stadnicki Starosta Ryprucki dziedzic Lancuta zebrał był, to czas wojny z Opalińskim Marszałkiem W. kor. Starostą Łęczyńskim. A gdy Stadnicki w wsi Tarnawce pod Łęczyńskiem w bitwie poległ r. 1609, całe wojsko jego rozosił z Węgrów Sabatorów Wotochów, cyganów i rozmaitych opryszków poszło w rozsypanie. W tym roku 1617 i 1618 kilku schwytych z rąk krakowskich i rozosił w Jarostawu gardło dali. Do wojny z Opalińskim, której głównym powodem był pierś legawy, taczyła się Anna Liżna Ostrogska, i dla związku pokrewieństwa, woj. z Opalińskim i dla obrony dóbr Jarostawskich, które Stadnicki nacięwał i tułił.

Starania Liżny
Ostrogskiej księżki
podzwignieniu
miasta

Ani usilnych starań, ani naczynek nakładów dla posadowienia pogorzonego miasta, owym przywocenia mu dawniejszej swiętności nieoszczędną petną ludzkości i cnoty dziedziczyła Anna Liżna Ostrogska. Wydanym przez nią ognia przywilejem swym obwieszcza, iż lubo pisma nawiedzające na dane miasto od przodków jej wolności, i gorąco, ona iednak wszystkie, iakieby się w przeszłości, i w przyszłości, potwierdza - Oprócz tych swobód, do czasu lat 3. - 1. losy i poddałki miastu i cechom odpuszcza. 2. Mias piwnych odwaru po 200. 3. Potewę miazę chlebową, byle chleb według targu i bóż był sprzedawany, czego urząd ma doglądać. 4. Podobnie i rzemieślników, a to pod stracaniem rzemiosła, i przywołaniem wolności. 5. Pozwath wolne palenie. 6. Dzwona na budynku udziela. 7. Uczyńcie karcz nowy pomiar na budowanie się urzędniczym podmioty i rzemieślników i zaciśnienia. 8. Urzędowi wolno szacować budynek, aby pustek nie było, ku sprzedaniu innemu. 9. Wydoskassy dawne przy gruntach mienaruszenie zostawiać maia. 10. Do dyłów na pastkany przyrzeczni się. 11. Prochów, ze piogor, i rąk, udzieli, i szelbę miejską sporządzić i opisać karcz. 12. Zydów więcej nad dwa domy, którzy teraz ustępują, w arsendach młynskich i innych.

cierpiami nie będą. 13. Przekupstwa i innych zywności, które drogosc
 targom wnoszą, zabrania, osobliwie na szkody szuprowac tym, co miejskiego niema,
 ia, broni pod kara wolnego rabonu. 14. Cegielnie miastu przywoca; tamac kamienie
 na gruncie szarbowym i drewo z lasow do palenia cegly pozwala. 15. Wzgledem
 poddanych miejskich daie przystrzege, aby ich urzad nie wzywał do prywatnej
 postugi, ale tylko na publiczne miejskie potrzeby, inaczej odiać by ich przyzysło.
 16. Wzgledem dlugow, pomowaz wszysoy przez popalenie sie potrzebnymi sz
 stali, tedy zelaz, aby sie dluznicy zwiernycielami układali. 17. Czynie sprawiedliwosc
 urzadowi surowo nakazuje. i. t. d. R. 1630. nie tylko dawne utwierdzila swobody,

Ustawa wzgledem
Żydow

ale i nowe przyczynila, i przyteczne dla dobra miasta przyynila urzadzenia.

Dochody dla urzadnikow miejskich wydzielila. Wzgledem Żydow dawna ustawa
 iż im tylko dwa domy w mieście miec wolno, w których by sie dwie rodziny mieścić
 tylko mogły, utwierdza, i to stanowi: „Ze żyd biorący dom w dlugu, albo część jego
 w mieście, lub na przedmieściu w niedostatku gotowych piennicy, po wykonaniu
 przysegi dluznikowey, i przy sadzenia urzadu przyjmujący, niema dluzcy używac
 prawa swego, tylko po otrzymaniu exekucyi pot roku, w tem potroczu koniecznie
 się starać ma, aby obywatelom Chrześcianinom za stuzną i goda, komu zechce,
 sprzedać i prawa swego odstąpić. A jeżeli by przez upór i pomoc Żydowi, i adon
 takowego prawa nabyć niechciał, urzad powziściu potroczu ze szarbu miejskiego
 Summe te odstąpić powinien, a potem i zań swoich, komu się trafi sprzedać ma.”

Najmocniej obostrzyła, aby pothi miasto i opatrznosci. Doicy stac będzie,
 radnego heretyka i odszerepienca, by najlepszego rzemieślnika, najbogatszego kupca,
 ca, nie przyjmowac.

Dochody mia

Wyszerególnia dochody z miasta Parostawia dla szarbu, bu dyedrica i Rulley miejskiej, iako to: Od warzenia piwa - z urzed miejskich - Sta. -
 od cech stodowych, czyli w panskim mlynie, czy w obcym są i mietre po 4. Lt. - 7. jo,
 strygalni i wagi. - Szrotanego. - dochod tarczby - Wszoboynia. - Staw przyce

hosciosem Nays. Panny w polu. - Czynnosc z domow. - Kuchnia miejska tak pod,
czas, iako i opuszczenie iarmarku. - Ustawne od beczki wina potgarnca do hosciosem same,
go iedno, dla burmistrza i raycow drugie, a to pieniedzy. - Od beczki miodu pitego
po 4 szelagi. - Podczas iarmarku wielkiego w bramach miejskich od kazdego wozu
po grosza. - Od placu na budy holasy ptaca dla raycow. i t. d.

Spis cechow Paro,
starostkich r. 1629

Dla poboru ustanowionego przez Stany Rpltey na Sejmie, uczyniony spis
cechow Parostawskich r. 1629 da poznać Stan osiadlosci miasta w tym czasie.

Bogatsi ptacili pobor ieden po Holtemu, ubozsi protowe.

1. Cech Bednarski osob 8. - Stolarski osob 5. - Kłodzki osob 5. - Stel,
machow osob 3. 2. Cech Piekarzowski osob 11. 3. Cech Krawiecki, braci 26.

4. tych iedni iedwabna robota, drudzy prosta robota, a parantacje Krawiecy iedno
im ptaca. 4. Cech Kuznierski, braci 26. ci co sutrem Kupcy, drugie tyle daja,
iak ubozsi, i ci, co poprawkami sie bawiacy.

5. Cech Szewski braci 18. iedni
robota, Salsianem, czynnem i Kudybanem, inni prosta robota. 6. Cech rymar,
ski braci 6. - Siedlarze 4. Miecznikow 2. 7. Cech Tkacki osob 13. do

nich Siciarzy i co po iarmarkach iedra, i ta wdomu Siedlarz. 8. Cech Stry,
sarski, w nim braci 9. Szychterow 5. Hegasmistrz 1. 9. Cech Nowalski

braci 14. Kollarow 2. 10. Cech rzepnicy braci 9. aco na Sochaczki buci,
15. 11. Cech piwowarski braci 15. pomocnikow piwowarskich 26. ci,
qui wodec w browarach. 17. - Rostricharze, w konwia, Kupcy, u Garbana.

- Tokarze - Mularze i towarzysze ich. - Cielci i towarzysze cielscy - Gasn,
czarze - Prasoicie, co po sol iedra, i ci co sol na miescu sprzedaja. - Skowyr,
kowie, Cymbalistowie, dudarze. - Mullaie, co domow nie maia, i w robote sie

najmuia. Rybitwy, co z sieciami iedra, i co z wendami. - Pochupniowie i
porachupki. - Kmiecie miejscy, Komornicy i Komornicy, Zagrodnicy, Chalup,
nicy - Grubarze co biona, Stary, albo groble sypia. -

Poborny umyśl Anny Ostrogskiej, który przewodził w powie Fundusze pobo-
 rzła święte fundusze i domy pomnając miał za najcelniejszy obowiązek. Syn 77ne.
 zię na prośbę Panuszy Anny Ostrogskiej, który w młodym wieku 77 przed 77 swię-
 tą w Jarostawiu r. 1619 pochowany został, r. a. X. Marcina Conuati oboy
 ga praw mistrza proboszcza tutejszego, X. X. Mansjonarzy do kolegiaty
 w prowadził. Słynął od dawna za miastem Jarostawiem cudami Najśw.
 Panny Maryi bolesney posag wyrobiony z drzewa, a który niegdys na
 tem miejscu, gdzie dziś jest na drzewie gruszkowem, w środku lasu, w którym pa-
 sturzy bydlęta pasli, ukazywał się. Wzrastając stawał cudem zagrzata pobor-
 ność tej pani do nowych funduszy, w miejscu ukazania się, gdzie dotąd
 maty tylko był kościół, wspaniały z muru wystawia kościół, i przy nim
 jezuitów skłomionych do przyjęcia domu i znacznych w dobrach dochodów
 chęcią pomnożenia części Proboszczy, osadził. Cothary Anna Karola
 Chodkiewiczowa Hetmana W. kor. małżonka obficie ich potem nadała. Po
 złączeniu kościoła kolegiaty, a w nim starających mu przywilejów, tak Anna Anna
 Ostrogska encliję dobroczynnie odnowiła, i nadania dawne powieściła r. 1631.
 Plebanie Laszkowski do kościoła Jarostawskiego przyjął. Był w ówczas
 Proboszczem kolegiaty Lukasz Rafatowicz, a razem Plebanem w Wielopolu,
 icden z najczynnich Pradców kościoła, i który na najlepszą pamięć w tem
 miejscu nastąpił. Jego trudem i nakładem przy wsparciu nieośrednem podaw
 czynny kościół, który wewnątrz i zewnątrz tak nadwieszony został, iż Achacy
 Giechowski Biskup Premyski r. a. r. 1637 przyjął, osadził, aby był
 na nowo poświęconym: / pokrzyty, odnowiony i przyozdobiony został. Największy
 mu ozdoby przydała wieża wspaniała, na której wierzchołku posag krzyżowy

Ja / kupił dla Mansjonarzy dom X. Giebiński, byłich proboszczem, a brat jego Ja,
 kob. z Giebina był Kuchmistrem w pulku Anny Anny Ostrogskiej Ob. w. w. w. w.
 grobie 77 77.

nadzieie, Alexandra i Krzysztofa przedko opadłe kwiaty, Józef Stani,
 Tawa Lubomirskiego Szabiego na Wsnięzu Woiewody Ruskiego, ha,
 Ławryne Tomasz na Jamosciu Zamoyckiego Kancelarza W. Chor. Augu,
 Nasola na Puchowie Słotwie Chodkiewicz Woiewody Wileńskiego.
 Hetmana W. X. J. matronki Szelestwa w porzyciu z mezem, kto,
 jego odstępniego Rusina przyrgonie hosciotom katolickiemu usocita,
 i ktorego wyrok Klementa VIII godnym pamieci hoscioła Rzymskie,
 go uznat. Jany Szanowna i cnotliwa wdowa trzydziesci i dwa lat wotym
 stanie trwajac, pteci swojej zaszczyt przyniosła. Umysl wyzszy nad ptece
 niewiescia, zawsze do rady skory, ale nigdy zabyt zaschny, obecny niimey szym,
 bacny na pnywste rzeczy i dla tego nieznaiaacy prawie nie przewidywajacy
 przygody. Pelna najcelniejszej zalety, i najznakomitszej wasta chwaty,
 nie chciwa iey jednak, byc iey godna, dose miata. - Waslugach wlasnych nie
 przyodkow swych, w enocie, nie w wysokim rodzie zaszczyt swoy zakladata.
 Skromna w porzyciu, wstydliwa w obyczajach, szczodra w swiadezeniu, w mo,

Jany Cuto Alexandra Xcia na Ostrogu Woiewody Wolynskiego
 Starosty Periaslawskiego pochowane bylo w Ostrogu w Cerkwi Dyrni,
 nickiej zamkowej zatopienia S. S. Bohoiawstwy. Sepulci, ktorzy uradzili,
 li, aby Ciaze, po smierci uznany byl za llnite i to uczynili, ze we 30 lat
 po smierci z grobu w dzien samey wiekhnocy wydobyl i wywieziony do Jaso,
 stawia zostal. Lud ruski podburzony od Popow napadł Ciaze w zamku
 i ubie zagrazat, iezeli zlotk. Xcia na swe miejsce niewosci. Bylito pod,
 dani Ciaze z wotsci Ostrogskiej. Tych obunt porwanych Trybunal,
 iednych wiezie, drugich gancetem kasac, innych mehami okrutnymi bracie kazat,
 domy ich zaburzac i place sola porzyciac. Ale Ciaza ich ryciem darowata i wolnych
 do domu puszcita. -

Cudach Pieczas. Str. 60. i Niesiecki pod l. O

„wie skaza, radom dobrym powolna, mimo wielkiej dostojności pokorna w
„patacu i akonnica, w hosciele w 70^{tych} pobożności, ubustwa malha, dla klasztorów
„dobroczynna, dwa razy w tydzień przystępowała do slotu panskiego. Życie
„i śmierć, uczyniła iagodna, tej szczęśliwości, która osiągnęła u Boga. Zesła
„d. 6. Listopada r. 1635.”

Nakielski przydaie, że owdomianstwy, lubo sie wielu o iey reche starato,
powtorzyc iednak slubu matzjenskigo niechciata, i od czasu iak zostata wdowca,
urzuwata pospolicie stroiu ozarnego, bez radnych ozdob i swietnosci. Nigdy mniiej
„Żenitow, iak dwóch przy sobie nie miata, ktorych tyle powazata, ze nie bez ich
„rady nie czyniła [sz]. Życie iey pełne dobrych uczynkow, iak mizn, cwiczen pobo-
„żnych ludzkości dla bliźnich, zasturzyło na te pochwały, ktorymi uwielbiać
„iay pamięć w licznych piismach swoich Żenici. Jnich Marcina Hincga
„w kazaniu pogrzebnem, rebyła swięta, donodzi. [ba]

Podział dóbr
między trzy córki
r. 1636

„Początek śmierci liczne wtosci przeszedły w dziedzi two brzech córek. Nietylko Jaro,
„staw miasto, ale i zameli w niem był na trzy części podzielony tal, i z kanda z trzech
„siostro pomieszkanie oznaczone miata, kaplicy zaś w spólne użycie i astrzezone było.
„Najstarsza z nich Zofia na przod bicz życia skoneczyła i ostatniwszy Synon,
„Alexandra, Michata Żenega, Sabastyana, i Konstantego Pach, z kto-
„rych znamienity dom Lubomirskich licznie się rozrodził. Wdziak do brzo-
„biomym i do ksiąg godnych. Przemyskich r. 1636. wniecionym porawo
„stanowienia Parostawskiego Probosza z kolei następnij sobie ostrze gli;
„Była to w owym czasie i znakomita parafia, bo podług wiszty generalney

[sz] In patres Soc. Jenu: ita fuit propensissima, ut nihil sibi nisi ex illor.
nata et consilio faciendum putaret. Michovia p. 942 Samuel Nakielski
[ba] kazanie pogrzebne miiane przez D. Marcina Hincga S. J. napisem
Korona r. 1636. w Krakowie r. 1636.

proszę X. Stembka r. 1638 odbyły 11000. dusz obrzędu łacińskiego za
wiosną.

Paniacy w tedy Władystaw IV król polski skłaniając się do rządania
Tomasza Jamojskiego handlarza W. K. na Sejmie Waszarskim r. 1637. d. 20
Lipca, przywilej Zygmunta I. potwierdził, nadto opłatę cła drogowego
i mostowego od kupców podnieść pozwolił, kommissye dla oglądania gościń
ca wyznaczył, itey ułożenie miya polecił. Lecz miasto obowiązane było do
utrzymywania drog i mostow w dobrym stanie i obowiązkiem temu nadosyć
czynilo.

Władystaw IV
przywileje daw
ne potwierdza
1637.

Kłeski, które za nieszczęśliwego panowania Jana Kazimierza ucisnety kraj
caty, dotknęły szeregolmiej i miasto Jarostaw. Samowolne Kozactwo, związa
wszy się z Tatarami burzyło, niszczyło wszystko; łacizno się z nimi dożhuka
ne chłopotstwo, i pomnożyło zniszczenie. Na szeregone umysły zapaczyno serja
wojny religijney, poczynaly sobie za nastuge przed Bogiem macie sie
zniewagi wiary swej prawostawney, a to była wiara Ruska odwroczona, unia
zas ezarta wymysłem. Wygubie' lachow i unitow bylo hasłem tej wiary, w pieś
wszych lachie wygubie' szlachte celnieyszym zamiarem ich bylo. Najpamięt
nieysze kłeskami staly sie lata 1648. i 1649. gdy Kozacy za powodem
Bogdana Chmielnickiego roznosili rzez i porozgi po calej Rusi aż
po rzekę San pod Jarostawiem i Prupyslem. W tych latach, czytani
napisana pamieć w kście dre koscielney, rozruszone Kozactwo wpaadly
do miasta, spalic' ie chcieli, ale im sie skupiono, a dyjunicy Rusini tez
nas ochraniali. Obłecieli calej koscioły poburzyli, klasztor, dwory
miasteczka, zamki, popalili skrom niektorych przednieyszych, które im sie
obronily. Nieszliczona lachie pobili Chrescjanstwa polskiego, i racnych
bardzo Manow ludzi. [b.]

Kłeski miasta w
latach 1648. 1649

[b.] Leta capitali An. 1656. M. S.

Lubo nas w poszrod mieszczesc publicanych wiele bardzo kraj cety ucies,
 jnal, w tych iednak Woiewodztwach, gdzie Rus' odszepna od hoscioła
 Rzymskiego. Palakami pomieszana zostawala, dziec, hoscia wiecej sie
 stozyla. Pospolstwo, ktore wszednie nienawiscia ku Lachom lchuelo, i w na,
 spadnieniu Hozachow upatrywalo poro zemisty w rabunkach i porogach za koczuy,
 dy i ponizenie, ktore od nich znosilo, podburzalo i pomagalo Hozachom do ni,
 szczenia mieszkanow, a zwlaszcza Szlachty i duchowienstwa łaciniekiego.
 A iak w takim razie bywac' zwyklo, kto morny, ten byl i winny. Wtedy to zie,
 mi i Diecezji Przemyskiej przechodzila Rus' kilkakrotnie z unii
 do dyzunii i na odwrot, nie przychoniem, ale namoma, a czeło i miusem
 niewolna. Duchowienstwo i szlachta, ze powiekszej czesci z hosciołem Rzym,
 kim trzymali, mieli sobie za obowiazek gostliwosci. Chrescianskiej wyse,
 jiac' od szcepniencow. Ale moc nikogo nienawraca. Wypedzali sie wiece
 na wzajem z ceshciew swoich popsi unicy Dyzunickich, a gdy natych wolej
 przewagi przyzta, dyzunie unilow. Podług tych nauki dawnej ludowi, ktory
 wlasciwie niewiedzial, co wierzył, unie lub dyzunie przyznawano. Tak sie
 dzialo z Rusini mieszkanami. Jasztawia i ich duchownymi, tak
 z wladzami diecezji Przemyskiej. Po dlugo trwalem odszepnieniu,
 stwie nad diecezji odebrali unicy, odlat przeto 40, lecy, za zblizeniem sie
 Hozactwa z 1648. odszepniency glowe spodnieśli. Antoni Winnicki

Pomnaja zniszc
nie Hozactwo.

Los przemienny
Rusinow unilow

Sulcioviensi per ejus Procuratorem Hyacinthum Motiski Canon.

Rem: S. R. Mtlis Secretarium. Anno 1660, Tat saeculis

custodiam gazam ante quadriennium in Subsidiu Reipublice ad quinque

millia marcarum ascendente dedit. Item et omnes alie per universam

diocesis ecclesia prestiterunt, extradendo pro necessitate Reipublice vasa

argentea, M. S.

dygnit Władysła, Prokopiego Chmielowskiego unita Władysła moca wy,
past. Tak zaś tu liczba Rus była w stosunku do łacińskiego katolickiego
obrazku, wniesie stad można, iż w roku 1660, gdy diecezja Łacińska Pr.
myślka zawierała tylko 150 parafii, a w nich dusz 140.000. Ruska
w ten czas Przemysłka 3400. Cerkw, i blisko 3.000.000 dusz liczyła
sbd.

Mieszczanie łacińskiego obrządku Jarostawscy ruskich dygnitów do
urzędów w magistracie i cechach przysługujące niechcieli. Stad wybory czesto
Równosć dygnit, sie walka krwawa, konczyły. To dalo powód Gyzeldzie z Zamoystich
nitam do wyboru Annie Korybutowej, sbe. Wisniowieckiej Woiewodzinie Ruskiej, w r. 1672
na urzędy miejskie równosć i koley wyrokiem swoim zachować kazato. Tejto i Jeremiasza
rapewnione
Woi: Ruskiego Syn Michal krol i dzedzie swej czesci dobi Jarostaw
wia na Sejmie koronacyjnym r. 1669. nie tylko dwa dawne przywileie
Lyzgmunta Augusta i Władystawa IV sturace miastu Jarostawo,
wi potwierdzil, ale nadto od opłaty czwartego grosza, który w czasie ied,
manku

sbd. Diocesis Premislensis Ruthenorum, qua 3400 parochias
continet, numerum trium millionum animarum attingit, in ruzju wspomienem

M. S.

sbe. Tomasz Zamoycki kancelarz W. K. Synem byl z Gyzeldy Batorow,
ney stawnego Jana Zamoyckiego kancelarza i Het. W. K. Katarzyny Arniez,
ki Ostrogskiej matronkiem i z niej trojga dzieci oycem. 1. Jana Zamoyckiego
Podczarnego kor. 2. Gyzeldy Konstancji Krecie Wisniowieckiego Wo,
iewody Ruskiego zony. 3. Joanny Barbary Alexandra Kor,
niecypolskiego Chorazego kor. Zony, a Jana Stanisława Konicypolskiego
matti.

poborcy Rytlej wybieżeli, uwołnit. Ta ośmowa przywilei: Michał z Boicy Przywilej Mi.
 Łaski król polski i. t. d. Wszystkim wobec... Przywilej Mi. Chata króla 1669
 odprawionej elekcji i koronacji naszej rządy miasta Jarostawia imieniem
 społeczności swojej wszystkiej przywilej S. p. Najjaśn. Władysława IV
 antecessora naszego w Warszawie d. 20. Julii roku 1637. dany, którym
 na instancję W. Tomasa na Łamosciu Łamoyjskiego kanclerza W. K.
desideratissime memorie dziada naszego, aby osobliwie, iako kupcom z ian
 masku łamecznego przytek szed, tak i miastu bezprawnia i sukody nie
 było, zabiegając, zakazat i obwarowat, reby kupcy niżej i wyżej miasta
 kuyjoniemi drogami towarow, dla uchronienia sie powinno od nich pta
 cenia, przeprowadzac pod utraceniem towarow, et sub arbitraris Ładu
 łamecznego proenis nie wazyli sie, ale reby rowiecznym i utroszanym goscim
 cem wszystkie merces do handlowania nalezace wprowadzone byty. Imie
 niem tegoż miasta Jarostawia ciz rządy prezentowali nam i drugi
 przywilej S. p. Najjaśn. Augusta antecessora naszego w Lublinie d. 22
 Junia. 1569. dany, którym pomieniony N. antecessor plebiscita w 12
 artykułach comprehensa, od urzedu na ten czas który był, kwoli porządku
 w i w miescie i sprawiedliwosci postanowione, a przez osoby prawne rewido
 wane i uznane, ratyfikowat, approbowat i utwierdzat. O których to obudnu
 przywileiow przez nas takie, s. i. a. h. o. m. y. z. a. w. o. l. a. Boicy ad solum ten. Rytlej
 zostali powotowani: s. potwierdzenie pokornie prosili i supplicowali. Preto swięto
 bliwym Najjaśn. przychodow innitendo przywileiom, i tak co sie konserwacji mia
 sta dotycze, aby w porządku i tak najlepszym i w sprawiedliwosci ku swemu i
 pospolitemu dobru poserret i ahoby reby i asmarki z bezkorzydym miastu
 i kupcom handlującym przytkiem, a z wygodą chłopskich obywatelow odpra
 wowały sie, królewskia nasza powaga, i ohecia ku temu miastu, s. re. i. e. s. t.

divorum antecessorum nostrorum, i tenaz Diezney Jey. Mei pani i matki naszey
driedziennie: z abiegaiac, obadwa nam prezentowane przywileie approbujemy i
potwierdzamy, deklarujac i do zachowania na zawsze podajac. Najprzod, aby
zaden z kupcow quocunq mensimoniorum genere handluiaeych, niewarzyli sie
nizey albo wyzey miasta Krynemi i niezwyerzajnymi drogami, przez bitych
zwyerzajnych i torowanych goscincow, z adnych merces sub penis superius ex
pressis w prowadzacie. A druga, aby wzwyż mianowane pilebiseta, ktore
Wlygmunt August przywileiem approbowat, in toto approbowane,
konservowane, i zachowane cale i nie naruszone byly. Protopona tez nam
jest skarga od tegoz miasta, iż podczas iarmarkow bywa tam exaktor, ktory
na skarb koronny exwasty grosz wyciaga, co jest bezprawiem, bo temu cie
zarowni dobra nie powinny subjacese driedziennie. Protopo abusum wyciaga
nia tego exwastego grosza tollimus, abolemas, i aby skarb od tej na postem
exekucyi suspendedowal, miac chcemy. Co dla lepszey wiary et: d. Dnia 30
paздziernika. 1669.

Potwierdzony
przez Jana III
1676.

Tenże cały przywilej na koronnacyi następnego króla Jana III r. 1676.
potwierdzenie wyszedł, i nowe wiadzenia dla kupcow postanowit. Tego
wieczysku łacinskim pisanego treść następująca: My Jan III i t: d
Czyniemy wiadomo wszystkim. . . . Chcąc aby handel miasta Jaros,
stawią wiań najwiekszą pomysłność nakwitną, stanowiemy, aby żaden
obcy, który niema w niem prawa mieyskiego, tak wieczasie iarmarku, iako
i króm niego, ani przez siebie, ani przez sprawców swoich, Krynzie, lub
iawnie, handlować, niewarzył sie. Nie stuzyma bowiem mieć, aby ci za,
bierali przytki, ktory sie do przytkow Rplitey nie przytkadają, ani publicz
nych ciężarow nieznoszą. Wyhracający zaś, ktory na mieyskie nie przysięgli

a wnieście lub na targach zboże, skóry, woski, płótna i wszelkie rozmaite towary
 kupowali, kupie swe tracie maia. Wszystkie innych przywileje temu przeciwne
 uchylamy. Lzdom, którzy najwięszą pomszność chrześcianom sprawiara, aby
 niewiecy nad dawną ustawę nazydowac się mogli, Urzędowi miejskiemu scista
 niec' bacznosc' zalecamy. - Na koniec froktarz, którzyby kupie swe woda spta,
 wiać chciat, statkow indziej najmowac niemoze, iak u miezeczian Jarostawskich
 bawiacym się sptawem, pod utrata swych kupi, i innymi kasami. Dan
 w Krakowie d. 25. Marca 1676. Potwierdzenie tego przywileju przez Hiszpa
 la Stanisława Idane w obozie pod Mysokiem d. 22. Maja 1709 panno
 wania r. 5go. nie szeregolnego niezawiera, co do słowa go tylko wypisuje.

W Kleskach, które iakoby spiknione utracily kraj polski, nastapila
 obfitosc' i taniosc' wielka wrodzajow, tak iz tu w Jarostawiu na targu
 potmiarek szta nawiesiajacy ganscy 40 ptacony byl 2 W. pol. rownych tera,
 i niewyrym, 4. Ale toz samo, co w innym czasie pomyslnością nazwac mozna
 bylo, mieszkamiec ogolocony i obdasty z innych potrzeb, które tylko za pienia
 dze nabyć się mogą, za nowa Kleske pozostat. - Odnawiał się w prawdzie
 corocznie iarmark walny, jezdzali się nań i z daleka obcy i krajowi kupcy, ale
 co raz, mniejszych naplyw zapowiadat i jego upadek. Jamiegania krajowe
 odstraczily cudzoziemcom, z ubozety krajowcom. Pomnozyli przyoczny wstrzetu
 mieszczenie przez zdzierstwa i wymaganie opłat rozmaitych. Nie rozumiane
 konysei o prawdziwe ich skhodę przez scismieniu handlu przyprawily.
 Czyste naradzdy nie przyjaciel konczace się pospolicie zniszczeniem bezbron, Ubranie miasta
 nych mieszkancow, przychodzący ich o potrzebie obwodzenia miast palisadami 1690
 lub murem, sypania wator, kopania pieczas i kopyciowek, stawiania pasthancow
 zamkow, aby w nich i przez nie maiaćek i zycie przeciw rogoosci i tuzioztwu ochro
 nie mogli. Jarostawia warownia shtadala się w wieku pięt nastym z chiewnia
 nych

Obfitosc' i taniosc'

Ubranie miasta

1690

ných parkanow, na których opisał Kardynalski po swojej jednej stronie
zdatnego żłozyc był powinien.) 1677. Gdzie dawny stół zamku zgodną dziś budno.
Późniejszy stawiony był zamkiem nad rzeką Sanem, ale i ten, czas zwalut, a
wody ledwie ślad zostawily jego profady. Był zaś warowny podług zgluśki ow,
czwornej, i miał kaplicę, do której pobożność dziedzicow fundusz dla kapłana z hal,
legiaty na msze codzienna, naznaczyła, i tamże stół dla niego, lub za ten rocznie
sto grzywnien. Wzajemnie zamkowy był i obowiązku Kantu Kanonik Sano,
Stawski. - Poznali dziedzice w doświadczeniu nieskuteczność obrony dla miasta
w parkanach drewnianych, zaczęli wznosić murowane baszty, a potem i całe
miasto murem obwiedzione zostało. Obwód ten dopiero r. 1690. dokonano.
Ohoło tegoż czasu i obronienia miejsca stanęła która równie, jako i ustawy
przepisujące porządek obrony miasta o przyjemności i miłości dobra publicz-
nego przodkow naszych świadcza. Kardynalski w rusznice i oszczep był
opatrzonej, i w czasie potrzeby na znakiem twożgi na miejsce oznaczone do raty
swojej stawac, rozkazom zwierzchnika podlegac był powinien. Czyste nawet ćwicze-
nia do obrony, ustawy mieszkańcom nalecały.

1677. Można łatwo sobie wystawic, jak te parkany rozległe bydy musialy, kiedy
na ich oprawę potrzeba bylo co rocznie fur drewna tyle, ile włościanie tak wiel-
kich dobi znieśc zdotali. Wszędy przorożto lasy. Uznali więc dziedzice po-
trebę poczynic pewne dla ich ochrony urządzenia. Za czasow Pana z. Tamo-
wa r. 1479. kiedy iako w przemyśle miasto siedziato, s. mowi Niezna Ostrog
r. 1630. czego są i teraz niektóre pamietnicy, tak obrozność w porwo-
leniu była, daleko więcej teraz, kiedy się już lasy tak dalece od miasta odemkne-
ły większego porządku w zatrzymaniu tych trochę pozostałych lasow potrze-
ba.

Sij się mówiło, jako poręysciu Anny z koscioła Nierney Ostrogskiej dob-
 ra Jarostawskie r. 1636. między Sij cōłhi w podział posaty. Słych r. 1659.
 najmtodza Anna Hlozra na Ostrogu Chodkiewiczowa Hrabina
 na Jarostawiu, Woiewodzina Wileńska, Helmanowa W. X. L. z cōłta bez-
 potomnie. Po niej między Konstantym Sachim Lubomirskim Podczasnym
 hos. Starosta Sandeckim, i Janem Zamoyckim w owczas Woiewoda ziem
 kirowskich, a pozniej Sandeckim i Generalem Podolskim, bracia ciotec-
 nyimi stanal unredowany dzial dobri pozostalych, zamieniacznych miast 16, wsi
 153. W tym dziale trzecia cześć Jarostawia, jak do Chodkiewiczowej pomatec
 nalezala między Lubomirskim i Zamoyckim rozdzielona byla. Po Janie
 Zamoyckim pozostala wdowa Marya de la Grange d' Arguien powto-
 rnym slubem z Janem Sabickim Krciem Polskim wtaczyla sie. Za zmocy
 dozywocia i nabycia Koniec polscy z mocy spadku po Joannie Barbare
 corce Jana Zamoyckiego, a Alexandra Koniec polskiego Kasztelana Krakow.
 matronce do posiadania Jarostawia prawo sobie roscili, i dlugi o to spoi-
 w sadach krajowych wiedli. Krciowa podlug ustaw Rypley dzierzygo dobri
 ziemskich nie mogla, i Jan III przed koronacya dal na siebie Stanom za-
 reczenie, ze dobra Jarostawskie zony jego, wykupic hardly mocen bedzie. Mimo
 tej zawady, wyrokiem trybunatu Lubelskiego / 1690 roku 1690 dobra Jarostaw-
 skie

Podzial dobri mie-
 dzy Lubomirskimi
 i Janem Zamoyckim

Przysadzone dzie-
 lictwo Maryi Krci-
 lowey 1690. -

1690. / Androzej Tatuski Biskup kirowski, ktory oraz Pieczetowny Krciowey
 unrad spracowal, pełnomocni kiem rey byl w tej sprawie. Tak onsey sam
 pisze: Anno 1690. Regina Jarostawiense negotium componere volens
citari mandavit Koniec polscium: Quia vero in Coronatione Rex diploma
dederat, quo Jarostawiensia bona exemptibilia esse declaravit, ex consilio
jurisperitorum in favorem hujus cause ante omnia judicata fuit necessaria

Też królówcy przysadzone zostały. Często w tych dobrach przysiadływała regina
królowa, a we wsi pobliskiej Wysochu gdzie nowy dom i ogród ratorzta, gdzie przez
nią sadzone lipy wiek przetrwały, bawie miśkiedy lubita. Odwiedzał ją
tu Jan III. i w rozkoszonym położeniu Wysocha sobie podobał. Tu 1687. iada
na granicy do wód odprawował, i kilka dni przepędził. Tu 1691. w letniej porze
wyłchmienia używał.

Zatargi królówcy
i. Seauitami

Miata tej królowa z Seauitami Jarostawskimi zatargi, którzy krzywd rano
niechcieli, i praw posiadania swego przeciw przywłaszczeniom bronili. Nie
wahali się nawet porwać królowe, ozymione im w granicach ratorzta raborcy.
Czem Jan III usarony dnia 18. Września r. 1681. listem pisanym z Medy
ki do Generata ratorzta zaniósł skargę na Seauitów Polskich, a w szczególności
nosci Jarostawskich; pogroził im swą nie tasha, a Seauici pamiętni porządki
gi, aby się z moźniejszym nieporac, uleży przez powolność, a moze w czesć
i sturnosc, potrzebe i powinności, swoia uznali / b. h. /

cessatio diplomatæ, quam agre Rex annuere voluit. Meo hoc in negotio regina
usa est obsequio, feliciterq. Lublini die octava Nobis Jaroslavian et Jarne,
polim evicit. Andreas Zaluski Epistolarum familiarium Tom II pag
1167.

b. h. / Wspomniony wyżej Zaluski umieszcza list, iah był potacinie pisanym,
Nolumus sane in generalibus Regni comitiis et supremo tribunali, ubi uti
que respectus justitiæ et nostri esset remedia quærere, et illa nostris, de con
suetis bonorum Jaroslavianensium domine gravi ab ijs partibus diminutione
ac detrimento, quærelis competere, tantoque magis, qua jam satis superq. apud
plures regni ordines laborant, invidiam concitare, sed Devotioni Vestrae in
nuandum prius esse duximus, et eandem benevole requirimus, ut auctoritate

Główna w tymczasie sprawa Jezuitów Jarosławskich Maszkiewiczem Janem Sprawa Maszkiewicz
 Kanonikiem krakowskim i Warmińskim, Pobożnym Samowolnym, i w Chacie wieża przeciw Jez
 miu krakowskiej obywateli prawa mistrzem, toczyła się. Mówiąc o Jarosławiu uitom
 wspomnieć o niej wypada. Cytowick ten niespokojny i Jezuitom niemiłujący
 krzywo patrzył na posiadane od nich znaczne włości, które dwom ich domom
 w Jarosławiu hojną pobożność Królowej Ostrogskiej nadana. Techną tak
 wazawidzia, pismo napisem: Scandalum expurgatum w Jarosławiu roku
 1654. w druku podał. W niem, i z celu powołania na konnego, i z układow
 zgromadzenia Jezuitów, dowodzi, że dobra ziemskie posiadac, napisy wytu,
 duc, służyć i zysków swiatomych, bogactwa zgromadzac, i ku temu zabiegom

qua pollet, remedium pullulantibus inde malis adhibere, et non obscuram
ambitiosam cujusdam cupiditatis a societate Polonia labem notamque sa,
prudentissimo consilio industriam sua avertere velit, Epistol. familiarium T.
 II. p. 776. Pisarz Francuzski historyj polskiej: Des fastes de la Polo,
gne, Par Constant Dorville, list ten nieco odmiennie wyraża: „Je ne
veux pas faire juges vos freres de Jaroslaws dans la diette, ou j, aurais
pour moi la justice et le respect, qui m'est du. Je craindrais encore d'enve,
nimer la haine, qu'on vous porte. Desirez vous de ceux, que vous pre
posez a vos maisons. Ils mettent leur gloire a en etendre leurs domaines
par toutes sortes de voies, sans consulter la justice. Ordonnez leur de juo,
dire leurs titres a deux commissaires, que je nommerai. En fin sachez,
vous, que je suis roi.” Aby kommissarze byli wyznaczeni nie czystam wopida,
 niu Jatuskiego. Tenże nas dziejowpis dodaie: „L'affaire s'accomoda, et par
 la facilite, avec la quelle les Jesuites terminerent ce differend, ils ne
 laisserent pas douter, combien ils s'etaient ren dies coupables.”

nawet mnicy godziwych wywac, nie pozwalaja im ustawy rakhonne od S. Igna,
cego Lioeli przepisane, a powaga Stolicy Rzymskiej od Pawla III. papies,
za zatwierdzone. Je dobra nie moga sie zgodzie z slubem ubostwa, ze ducha rakhon,
nego w nich niszcza, a rodza chciwosc, pewna pokony, skromnosci i jacy
zaraze. Dowody swei. Markiewicz przyslym rotcia Zaprawit, a powstajac
przeciwich maisthem, z gromadzenie wochyde i nie namise podat. Obuszyle
to pismo cate z gromadzenie, od ktorego obzatowany ustolicy Rzymskiej, i
okacorskie zdania obwiniony, za hare probostwo Samonskie utracit, i 107,
kazy mileremia odebral. Ale jakze nienawise pomnozona chacia, zemsty mil,
czec mogta? Udal sie Markiewicz do Rzymu, gdzie opatrzony petno,
mocnictwem od dziedzicow dobi Jarostawskich po zmarley Kiezie
Ostrozhkiej, Lubomirskich i Jana Lamoystkiego Woiwody Sandom:
mial sie starac o uchylene darowizn pobożnych, iakoby z dradliwe i pod,
stepnie wystuchanych. Uprowadzily go ransione tam nan Jezuitow Kragi
o rozmaite przewinienia, a glotarsza o porozumienie sie z roznowiescami Szwecy,
dami, przeto i z Kapituly Warmienskiej, ktorey tez byl kanonikiem, wybra,
cony zostal. Kragi tem talowicy wiaro w Rzymie znalarty, iz sobie pozwo,
lit glosno mowie i pisac przeciw niestusznosci stolicy swietey, ktora nie,
wystuchanego wyslokiem swym potepita. Smiatosc to osadzila Markiewicza
w wiezieniu, w ktorem smieszczy wysiedzial. Nie niewazyly w Sadzie Rzym,
skim Pota Romana zwanym, najlepsze Swiadcetwa, ktore Kapitulata
Wrahowska mu data. Przecie, lubo Papiez winnym Markiewicza ciezkiej
kary wznat, za wdaniem sie osob niektorych wolnosc otrzymat, z wasunkiem,
iz piemiac Jezuitow zaprzestanie. Na co wprzod podpusac sie musiat,
nijeli z wiezenia wypuszczeny zostal. Obiecat, ale niezamiechat ktolmi z Je,
zuitami Markiewicz. W kilka lat wydal ksiazke drukiem w Paryzu

z napisem

z napisem: Carces Romanus. roku 1666. Juna znowu potem: Veritas
bona vita. r. 1671. Wrokina: Summus Pontifex Innocentius X de
dupplici instituto Soc. Jesu, ejusq. constitutionibus et declarationibus optime
informatus. 1672. Ktorna ta Jezuitom malo s^zhodzita, ale Maszkiewicz
niespokojnego pieniacza o smiere przypisawila.

Wdzielismy Marye Krolowej zone Jana III pamia, dwóch cześci dobi Jaros.
stawskich prawem dozwozia nabycia i wyroku Sadowego posiadanych. By
ty to czesci, ktore po Kiernie Ostrogskiej na cesti iey Katarzynie Zamoystra
i Anny Chodkiewiczowej przypadly. Trzecia czesc Jozefi Lubomirskiej
utrzymywata sie w tymse domu, lubo na poczathu wieku osmnastego mie
dzie cesti Alexandra Lubomirskiego Maryi hor. to jest Elzbiety Adama
Sieniawskiego kasztelana Krakow. i Maryanne Pawla Xcia Sanguscha
Marszalka W. Lit. s^z matronki podzielona. Tych siostr Elzbieta
Sieniawska dziedzictwo dobi Jarostawskich od Maryi Krolowej nabyte kaz
ta i czescia swoia staczyla w sposob nastepujacy.

Franciszek Ragoczy Dziez Siedmiogrodzki rozwiedziony wzamianach
nadziejach swoich oswobodzenia cyryzny z pod panowania Austryi; pod
burzany przez Francye pragnaca pomocy potege domu Austriackiego
ale slabo od niej wspierany musial opuscic Węgry i szukac opieki w Rosyi;
pomocy u Turkow, schronienia w Polsce. Ludwik XIV Krol Francuzki,
ktory wiele obiecwal, amato czynil, w celu wyprania iahoby unitoran' Prago
czego, iemu pro sto tysiecy liwrow, adla szlachty Węgierskiej wypracy z mariahor

Dziedzictwo Ja
rostawia porzeszo
do Elzbiety Dre
mianskiej

Franciszek Ra
goczy w Jarostawiu
sie chroci

1617 Adam z Granowa Sieniawski Kasztelan Krakowski Hetman W. Hor
z. Sied. r. 1726. dnia 18 Lutego Pawet kasol na Nowlu, Smolanach i
Rakowie Marszatek W. Lit. z. marst dnia 14 kwietnia roku 1750.

z przychylny zachowaniem temu Siedzi wierności; po 40.000 rocznie płacić ob-
wiązał się. Dwa lata widział wojnę w Węgrzech Ragocey, pomagali mu ludem
i pieniędzmi Panowie polscy i jako to Siemawscy, Potocki Woiewoda Kiewski,
Pawie i inni, których Margrabia de Bethune poset Francuzski do tego
podmówił. Ale niemogąc poddać potęgę Austrii, opuszczając swe Sztwo
do Polski się schronił. Meneas Ludwik XIV aby go postawił w stanie
opierania się siłom Cesarza, przyrzekł Ragocey przez Posta swego
Margrabiego Desalleurs przez cały ciąg wojny wyplacać co miesiąc 50.000
liwrow. Niezawiesz go dochodzący przyrzeczone pieniądze z Francuzi posłali.
Wyprowadził Ragocey Siedzia Brennes do Paryża dla zrobienia obliczun-
ku, i pokazato się, że szkodliwa Francuzkiego porządkiem był 600.000
długim. Po wyjściu z Węgier tutaj się Ragocey na granicy polskiej
różne czynił nabiegi do swiadczenia, czyli by nie mógł stracić swegoj podzwignac

Ludwik XIV

ksiól Francuzki

ksiól Szwedzki

ksiól Szwedzki

ksiól Szwedzki

ksiól Szwedzki

Ale wszystkie były bezskuteczne. Ciasse więc w Jarostawiu przedsięwziął,
które dobra Margrabia de Bonae poset Francuzski przy ksiólu Szwedzkim
z rozkazu Dworu swego dla Ragocego kupił. Umowa ote kupno zawasta
była między Bilinskim Margrathem M. kor. Pradca dobi ksiólowey i edney
a Elzbiety Siemawskiej, kaszlelanow krahów. z drugiej strony, Siemawska bowiem
porzuciła swego imienia Ragocey obawiającemu się aby dwoi Władcy dobi
tych, jako jego własności, nie tracił, dając mu zapewnienie wciągnięte do ksiąg
grodzkich w Gdanstwie, iż niech się, ale Ragoceyemu przedmiot tych dobi nalezy.
I w Jarostawiu spokojnie pozostac. Ragoceyemu nie data, scigata go i tutaj
tak dalece, że s. 1711 stąd do Turck uchodzić musiał. Nieodbiwaraz rozpnie,
niadry z Francuzi, ogotocony ze wszystkich, utrzymamnia sie sposobow, zaciagnął dług
u Siemawskiej, której dobra Jarostawskie dat w Turck, biorąc zaweczenie
od niej, podpisane oraz od Hetmana jej miła, że dobra spieczone, lubo pod

rey imieniem nabyte sa niezaprzeczona Ragocznego, Kuziona dla jurzez Krola
 Francuzkiego, wlasnoscia. Takoz Franciszek Kiazie Ragoczy w rozkazem
 ostatniej swej woli spisanem w Radosto roku 1732. Synowi swemu Je-
 zemu Machowickiemu dobra Jarostawskie odziedziczył. Wle podobno
 z rąk Sienawskich wykupione nie były. [f. 1.]

[f. 1.] Tak o tem pisany Diarius Ragocznego wyraża, i ostatnia wale jego jurzytacna.
 Le feu Roi Louis XV m'avait achete de la Reine Marie de Pologne
 la moitié de la terre de Jarostaw, mais les bruzellens de ce Royaume n'avaient
 pas permis, que les contracts sous mon nom fussent faits. Ainsi tout y fut
 fait sous le nom de la grande Generale de Pologne Elisabeth Sienawska. Le
 Marquis de Bonae envoye du Roi tres Chretien aupres du Roi de
 Suede traita avec le Comte Wilinski grand Marechal de la couronne com-
 missaire de la reine. La grande generale ne put eta que son nom, ainsi qu'il
 est authentiquement insere dans le grad de Dantzig. Je jouissois de cette
 terre sous le nom de ladite Dame jusqu'à ma retraite en Pologne apres
 la guerre finie. Vu, que depuis bien d'utems, je n'avois reçu aucune subside
 de France je fus obligé d'employer jusqu'à mon argenterie à la guerre, et n'
 ayant aucune ressource je fus contraint d'engager la dite terre de Jarostaw
 à la grande generale, ci dessus nommée Elle me donna une declaration signée
 d'elle et de son mari, que la propriété de cette terre m'appartenait, et que
 le Roi tres Chretien avait achetée pour moi de la Reine. Je laisse
 en outre sur cette terre à mon fils George Ragoczy Duc de Macho-
 wicz, et je prie tres humblement le Roi tres Chretien de l'aider
 par ses ministres en Pologne, en cas, qu'il fut chicané à l'occasion de
 l'héritage de cette terre. Histoire des revolutions de Hongrie. Memoires
 du Prince Francois Rakoczuy Tom. VI. p. 70.

Lubozas' Ragoczy kilkuletni przylutek swoy w Jarostawiu porucit, pozostali
tuiednak towarzysze losow i wygnania jego, i niektorzy nawet z Węgrów znanymi,
tych tu sredi, iako to: Graf Beresyni, Pielty, Kruczy, Horwathi
inni.

Sprowadzona

Osada Reforma

l. 1700.

Początek wieku osmnastego nowa tu osada zakonników Reformatom spro-
wadził, ktorzy zrazu w domu drewnianym miescili się. Antoni Kowalek mie-
szczanin grunt z folwarkiem na przedmieściu Krakowskiem im darował,
a Jozef Karol Sie Lubomirski Marszałek nadworny kor. Starosta
Sandomirski iako cześci dobi przedzie, dar ten zatwierdził i grunt przyległy
dodał d. 25. Maja r. 1700. lecz kościół i klasztor dopiero w lat kilka
za pomocą pobornej hojności Franciszka Jawadzkiego Łowczego Wion-
skiego, iako innych, z muru stanął. Wkrótce pobornosc mieszkancow Jaros-
tawskich zakonników Franciszkanow tu osadzita, i w skrodkach iatmykach
do przyzwonego utrzymania się opatrznie nadata.

W walce Augusta

II z Karolem XII

ciężni Jarostaw

Przez cały prawie czas walki Augusta II króla polskiego z Karolem XII
królem Szwedzkiem, Jarostaw był nie iako polem wojennym, na którym się
uganiali Szwedzi z Saszami. Wszak oprócz wielu nierozdzielnych odwojny,
których kraj cały doświadczał, więcej nierównie wlosie Jarostawska nad inne
ucierpiata, bo chciano wprzecz zemście i mianowicie szczególna przeciwko Sie,
niawskiemu tych dobi przednicom, w owej czas Woiewodzie Pielkiewiczowi i hetmanowi

pl. Graf Beresyni r. 1750. w Jarostawiu życie swe zakonczył. Był on jed-
nym z pierwszych dowodcow poburzonych Węgrów. Uciekł zatem do Polski
i ukrywał się w Warszawie. Tam się złączył z Ragoczym i wspólnie swe
zamyśły uktadali. Wstanczy Austriacy różnie czynili do schwyttania go
zasadzi, ale go panowie polscy ratowali.

W. ktorzy mimo wszelkich staran' Leszczyńskiego, i gniewających dworu Fran-
 cuzkiego gępczości, przychylności i wierności swej dla Karola Augusta II.
 zmienić niechciał. /bn./ Niemogł nawet być przyjacielem Stanisława Sie-
 mińskiego, który mniemat, że korona na jego głowę przez Karola XII. w korona-
 niemu się przyswoić należy. Dobra więc najwielkowszych uczynków i zmuszają-
 doświadczyły. Jaka nieudzielnoscia, obchodzą się względem mieszkańców Pa-
 stawa wyjędane w bezkarniej swawoli wojska Szwedzkie, dowodzą wygnanie
 zapisać w księdze kościelnej pod rokiem 1763. /bn./ in ten się za szwedzkiego
 poczytał, kto przetrwać zdołał. Magnus Henboch Generał wojsk szwedz-
 kich nakazując dostarczenie żywności, niegrozi iak tylko kasa ognia i miecza /bo/

Pres Stanisłai meliorem habuissent progressum, ni Siemavius Palatinus
 Belzensis et dux exercituum, ambisset coronam. Hic enim videns res regni
 in turbido esse, coronam piscari voluit. Unde licet Rex Stanislaus illius ef-
 fectum sibi promissum Summopere studuit, nihil tamen potuit efficere,
 ut eum suum postium faceret. Jam literas ad eum misit favorum ple-
 nas, jam uxorem illius interceptam Varsaviae humanissime tractavit, et om-
 nem suppellectilem ei per milites ereptam, restitui iussit. Jam per legatum
 Gallie effectum captare admitebatur. Compendium historicum M.S. a. 1712.
 /bn./ Libes metrices Ecclesie Collegiate Pastoslav. a 1703. "Deus noster sit bene-
 dictus, qui per Sueticam incursionem, et ridentiam horum hostium Pastoslav
 per sex hebdomades, nostram conservavit vitam. Winnem Paś miej seu wyraja.
 Rapiabant truces Succi, quid rari poterat. Nihil illis sacrum, nihil contem-
 nendum. Non raro, si in platea aut vestis, aut pileus transcuntis placebat,
 detrahebant pileum, exuebant vestem impune. M. S.

/bn./ Zachowany pierwotowi tego rozkazu to zamię: Sacra Regina Maj

Ścigając swego przeciwnika Augusta II Stanisław Leszczyński i ścigany na polje-
mian, w Pelkiniach, Jarostawiu i Wysocku, bawił tu czas nieiaki wprost wojny,
sta Szwedzkiego. R. 1703. wyszli Szwedzi z Jarostawia pod wodzą Stenbo-
kiem, po drodze do Sokoła wszystkie lenące wioski ztupili, i skarbow na trzy
milliony nabrali. Pdyto to na Gromnicę. Namąd obrócili się ku Łamocieni,
gdzie silny odpór im dano. Wic 1. 1704. znowu na odwrót do Jarostawia się
udali, a miasto pod ówczas już byli Sasi zajęli. Szwed w przemyśle i zwycięz licznie
uderzył na Sason w Lypcu, a po wypanowaniu bronie się chcących, miasto dobyte
i wzięte zostało. Wtedy największej srogosci i tużniotwa zwycięz znowu doznał Jarostaw.
20000 tyńfów skupu ztorze mieszkańcy musieli. Lec, niedługo się tu trzymali
Szwedzi, bo za przybyciem króla Augusta z tych się oholie pod Łandomięz
wymiesli. Bawit w Jarostawiu czas nieiaki August, i dnia 4. Sierpnia 1.
1704. trzymał do chętu Jana Augusta, Łatwkiego Kasztelana Prawskiego
i Ludwika z Wierzbowskich Syna. Nasam odgłos ciągnącego z Wielkopolski
karola XII wstąpili Sasi, a nadeszły wojska Szwedzkie, których Cotyżicy
liczono. Król z gwardyją swą stanął w mieście, a resztę swego wojska w okolicach

Sueciae Supremus Vigilantium praefectus, legionis Dalcastiae Tribunus
et director collegii commissariorum bellicorum, comes Magnus Stenbock.
Nominis et jussu S. R. Maj. jubentur omnes et singuli possessores bonorum,
qui longius a via habitant, 30 tyńfones in contributione pro uno quoque
fumo absq omni mora solvere et pecuniam pro proviantu. Qui autem pro-
pius via habitant, solvent 30 tyńfones pro singulis fumis et insuper pro
quibuslibet decem fumis proviantum nempe 300 penas, 2 boves, 3 dolia cere,
visie, 6 mensuras avenae, 6 mensuras pisorum. Quod si non cito praestent,
tunc igne ferroque in totum peribunt. Rechon. / Presyon. / d. 18. Nobs. 1702
M. Stenbock

rad gadat, na biesiady mieszczan ucze szczerat, w obozie najwięcej przebywał, i sam każdemu sprawiedliwość czynił. (br.)

Trybunał kor. Tegoż r. 1711. gdy morowa zaraza w Lublinie szerzyła się, do Jarostawia prze-
władany w Jarostawiu kor. nieisiony trybunał koronny od d. 13. Lipca odsadził z wyjątkiem kadencji spra-
wy. Z powodu tego odezwali się w owym czasie sprawiedliwe wielu obywatelom
żądania, aby Ruski trybunał oddzielony od Małopolskiego stał się
zaraz w Jarostawiu był sadzony. -

Handel dou, Przez wszystkie kłeski rodzą się co raz bardziej do upadku handlu
miasta. Bo i handel w samej
nawet niegdys' stan zamoznego przez handel miasta. Bo i handel w samej
staniu krajowem i w środku broni martwieć musi. Nie bacznij
mieszkańcy pogorszonego swego bytu przyczynę przypisywali obcym
krajowcom, iż ci im odejmowali sposoby z bogacenia się z tegoż handlu
zrodła czepiając ryżki. Wjednali więc sobie urownie nie baczących
krajowców przywileji, w których zabrano bawienia się handlem w mieście
tem, wszystkim cudzoziemcom, którzyby posiadłości w niem nie mieli, i na
miejskie przy sięgi niegłosili. Zaczęto więc wypędzać najprzód zagranicznych
barasnikow kupcom obcym wyznaczyć przywileji, czynić wyjątki
i przywileji. Po stała na firmach sprawiedliwość, z której niegdys'
Ludy kupieckie gwałtem w czasie iarmarku, miasta tego, nie tylko w ho-
ronie, jak wyzawia urządzenia Licency Ostrogskiej, ale i za granicę
stawały miały. Wymieśli się cudzoziemcy z kupcami i mierzchanami swymi,
i na iarmarku nawet ucze szczerac przestali. Zniknęły bogate tu kiedyś
z wschodnich krajow rodziny i ich nazwy: Ahalow, Hodelmiszanow, Le-
wisow, Aliasow, Handryow i. t. d. Moskiewskie: Cyrynow, Lombardynow,
Polusow, Kapranich, Mettantow, i. t. d. Niemieckie: Bergulton,

(br.) Archiw. Cons. Bernardina Preworsc. M. S.

Tajnerow, Sulcow, Hendlow, Plathon, i.t.d. Pozostali kozlowie, Onu,
 Kowie, Kolawy, Gatkany, Suchy, Sliwy, Nerebki, i.t.d. w chęci uszlache-
 nia swych rodzin przybrali na shi i wicz zakonczone i przerobione najwistia, nie
 oziągając iednak przezto naszczytu szlacheica, a tracąc byt dobry majątnego mie-
 szczanina. Wten sposob kupcy cathowi spadli na kramarzy i przekupniców.
 Handel zmieniony na szachrajstwo pozostat cały w rękach zydów, których prze-
 mysl niewiem, czyli niewięcej szkodliwym iak wytecznym zwac można.
 Najwięcej mieszkaney chwycili sie browarow piwnych, i najwięksha
 kowysc z nich ciągną.

Nieprzerwie to zapewne iest miasto, w ktorem przez zbieg roznych przyczyn Upadek ruszet,
 czyn walne niegdys iarmarki upadły, ale aby nawet naden prawie stadich ny iarmarkow
 nie pozostat, aby zamiast tysiąca kupców z Europy i Azji, którzy niegdys
 na Jarostawskie uczęszczali iarmarki, dzis ledwie kilku garn carow, bed-
 narow, szewcow z Pruchnika, siciarow z Radymna widziec się dalo, aby
 z tylu tysięcy koni i wotow, choc iedna sztuka na iarmarku nie postata, daw-
 niej kilka tygodni, dzis ledwie kilka godzin trwającym, to za rzecz szeregol-
 na poczytac można. Uwaraiący te nadha w dzieiach hadlu zmiane, czynią
 to postrojenie, ze upadkiem Jarostawskich iarmarkow podniosły sie
 Lipskie, a zgony bydlta Lezna raieta. Była wprawdzie winna w nie-
 szczęciach publicznych miasta i kraiu, ktore nachylity handel do upadku,
 kupca, cych do ubostwa, ale była wieksza w niebacznym nadzie. Nietylko
 nie strzano sie podnosić wzrost kupiectwa, handel pomoca i opieka roz-
 szerzac, ale go owszem uciskano skladami i podatkami. Roku 1710. zros-
 kazu danego przez Sieniawskie kasztelanowe krasnowska do podatkow
 miejskich po dziesięć od sta podług wartosci handlow swych ztonyc musie-
 li. Przyjezdziący z dierani byli na komorach, mytach i najmach.

Przyrzekli się też niemato i żydzi, którzy mimo powtarzanych przez Dwie
 dnice miasta zakazów, aby niewięcej, jak tylko dwa domy w Jarostawiu mieć
 mogli, iako wycie do Starbowych dochodów mylnych, gorzatoranych i intyn-
 skich, tyle sposobów rozszerzenia się i raiecia najcelniejszych miejsc znalazli,
 iż kupcy Chryścianie tracie, niszczeniu, lub uste powrac im przyrzymuszeni sta-
 wali. More to i w tym namysle, aby majątki mieszczan kupcom, będącej fun-
 duszem handlowym nie przechodziły w ręce szlachty, r. 1718. postanowita kaza
 Sieniawska, aby cokol, ani w domy miejskie osiadłe na Szlachty w rinażki
 matzenskie niewchodzący pod dobr utrata, tudzież aby niwaxono się porzucac
 pieniądze u Szlachty, ani iey dobr. miejskich sprzedawac, gdyż tym sposo-
 bem szlachta, idąc za majątkiem i osiadając w miastach, stawiała się dla
 nich ciężarem, a przez wolności i pomsady stanu swego, ani miastu, ani Kraini,
 wi bycz użytecznymi nie mogli. Już w r. 1738 spis żydów w Jarostawiu
 wickora ich liczbę nad sto rodzin okazał. Roku 1744. już mieli swój
 kahal, a roku 1809. i bożnicę. Nie podniosły handlu upadającego
 pomozone iarmarki, które przywilejem swym r. 1746 August III
 król miasta nadat trasy na S. Piotra i Pawła. Zi na Wniebowzięcie
Nay. Panny Zi na niepokalane poczęcie Ruskie. 4ty na S. An.
Orney. 5ty na S. Krole. 6ty na Srodoposieie. 7my na Zielone Swiątki.
 Z upadkiem handlu i rzemiosła przysię do upadku musiały. Zostaly
 gminiejszone liczne niegdys' cechy; niektórych ślad ledwie w nazwach prozo-
 stat, iako to Sukienniczego, sasianniczego i ptocienniczego kamieniarza i w
 zadnego niema, ani rzeźbiarsza i miedzniaka, starone nawet niegdys' w Pol-
 skone wybatnemi polewami, garnca i słow Jarostawskie upadło. Na miejscach
 znacznych tu dawniey woskowyni, utrzymaty się jeszcze tasy wyrobazie sence
 woskowych, i tylerz blechów, jedna ptocien drukowanych, tasy magle i tasy.

Upadły i memio,
 sta

budujący powiaty siedlarze.

Dobra Janostawskie na początku ośmiastego wieku przedzieliła, jak się mówi, Dzielnictwo Pa
 to wieśnej części Elżbieta z Arat Lubomirskich Siemianowska kasztelanowa roztania obywat
 Książowska, w drugiej Maryanna Pawła Xcia Sanguska dubastowicza ie Xcia Crasto
 Maryatha W. X. Lit. matronka. Ja bezdzietna w Kolbuszowej d. 14. ry. Ku Woiewoda
 Sycznia 1729. ryc' przestata. Pierwsza żmanta w Oleszycach d. 22. Marca Rusku
 r. 1729. zostawiła część na kłose dobi Janostawskich dzielnictwo spada. Była
 to Marya Zofia ostatni racnego domu Siemianowskich potomek, Księżna na
 Wisnięzi, Janostawiu, Tamowie, Słkowie, Myszy, Tęczynie i. t. d. pierwszym
 mężem Stanisława Donhoffa Woiewody Potockiego i Helmana polnego
 Lit., a po jego zejściu bezdzietnym, Augusta Alexandra Xcia Crastowskiego
 go Woiewody ziem Ruskich, matronka, która dobi Janostawskich i Siemianowskich
 dzielnictwo w dom Xcia Crastowskich wniosła.

Dziewięć miast Janostawia nie nam niewystawiają, ważnego pod panowaniem Starania dzie
 Augusta Sasa. Wiągu tym gdy los walki o koronę polską między Le, drzica dla dobra
 szczyński, a Augustem II padł na stronę drugiego, kraj cały oddał w rękę tych włości
 giejnej spokojności zastawał, i ledwie kiedy przez skutki tylko nieładu i ni
 rzadu dlat znak nycia słabego. Takoz był stan i los Janostawia. Pod pięcioto
 wita przecie starannością a los włości swoich Xcia Augusta Crastowskiego
 dzielnica goic' się zaczęły radnie mieszkancom tyła kłeshami rany odradzać po mi
 szreniach lepszego bytu nadziei, wracać wygnana przez zaburzenia krajowe pro
 myślnosc i obfitosc ziemianstwa; zaczęły powstawać budowale, dźwigać się rolnictwo,
 lecz to wszystko potrzebowało rzadu pomocy, a na tem i krajowi i miastu używalo.
 Usitowania więc prywatne maty tylko postęp uczynić mogły.

W tym czasie ma miejsce wspomnienie o Wacławie Hierakomskim, na przed
 Biskupie Przemyskim, potem zaś Arcy Biskupie Lwowskim,

który lat 45 ⁶⁰ ~~60~~ od r. 1735, do r. 1780. będąc oną tutejszą Kolegiatą Probo-
sztem, tyle się do dobra Probstwa tego przystąpił w ozdobach i poprawach nadpsu-
tego pozarami Kościoła, w budowach gospodarskich, w odryśkaniu zatrąconych
funduszów, w uszadzeniu lepszym parafii, iż sprawiedliwie na wdzięczną pa-
nię następcy nastąpił.

Nie od rzeczy tu będzie wypisać ciąg porządkowy Sarostawskich Probo-
szów, aż do czasów tenarniejszych, ile iż ci do dziejów miasta należą, i żyłemu

Łowicki mam.

Spis lat pomaz. R 1375. Probs Pleban Sarostawski, choć pewnie nie pierwszy i po-
niem Probstwem radka, ale pierwszy wspomniany, iako obecny przy wzniesieniu Kapituły
Sarostawskich Przemyskich, także na przyjęciu odstąpienia dziesięcin Kościołowi Saro-
stawskiemu przez Macieja Biskupa Przemyskiego r. 1393. iako
też na liście ustanowienia plebanii w Rudolowicach i nadania jej przez
dziedzica Muzowskiego, zapisany.

1428. Maciej Pleban na fundacji klasztoru Przeworskiego Wryzankow
przez Szytha z Tamowa pana na Sarostawiu i żonę jego Jadochę za
świadka potworzył.

1440. Pawłowi Pleban, od Jana z Tamowa Dziedzica, fundusz na
altarze przy Kościele samym Sarostawskim w tymże roku otrzymał.

1467. Mikolaj z Koczyna, rzyki nowego miasta, Prahatarz w Akade-
mii Krakowskiej wzmiankowany w przyjęciu Szytha z Tamowa Pod-
komorzego Przemyskiego.

1496. Tomasz z Drohobyczki kanonik Lwowski, Pleban Sarostawski,
otrzymane od Stolicy Rzymskiej odpusty dla nabożnych ku cudownemu
Obrazowi Naszej Panny ogląda, nabożństwo gorliwie utrzymuje, i cudów
doznaje.

1508. Jakub z Kosciana wies' Szezybne od iey dziedzica Seibora z Wragowcy na fundusz Kosciana wyshat, z obowiazaniem, aby dawce do zycia dochowal. -

1523. Andrzej z Tydaczowa mistrz nauki wyzwolnych w akad. Krakow; pierwszy Proboszcz nowo wzniesioney Kollegiaty. Byl Plebanem w Zglobe, niu, Kantorem Kollegiaty Tarnowskiej, domownikiem Szyfka z Jarostawia ka, szelana Krakow: dla niepospolitey z nauk ralety szacowany.

1541. Piotr Lelwa z Starzechowic Starzechowski, byl Proboszczem Jarostawskim i kanonikiem Przemyskim, od Zygmunta I mimo wolnie Krzyz Biskupem Lwowym mianowany przez Pawla Tasta Biskupa Przemyskiego na Krzyz Biskupa w Kollegiacie Jarostaw. r. 1541. wyswiecony, m. 26. Draz Archidycenya lat 13 nieopuscil tego Kosciana. Mial lat 80. gdy r. 1554. we Lwowie zycie zakonczyt. Czechowski, uwielbiajac z namienile jego cnoty, merem swietym go nazypa.

1572. Jan Obromski Proboszcz. Ksiazka o pomnozeniu funduszow.

1581 Mechior Potkowczyk mistrz nauki lekarskiej w Akademii Krak. i Jana z Nembergu hostki Woiwody Sandomierskiego lekarz, nadworny, a razem Proboszcz Jarostawski, m. 2. uczoney, dat w druku Ksiazka: Przeciwo morowemu powietrza przestroga dla ludu pospolitego napisana. w Krakowie r. 1579.

Zobit uzteczne dla probostwa uslugi; Serwitow do ugody przywiadt, i księgo zbior swoj znacny im zapisał. Mialac poraz Kosciana swego i miasta, w starym wieku r. 1600 d. 7. Miala r. 1600 r. 1601, nagle zyc przestal. Muchanski nagrobek jego wierszem tae, ozdobil.

1600. Pawel Zajaczkowski. Mistrz filozofii i obcyga prawa, Archidyacon Przemyski, Proboszcz Jarostaw. i Radyminski, nauczyciel publiczny w Akademii Krak. Stefana Ksila Sekretarz i Radca tajny, zyt do lat 80. z sredt w Radymnie w Parafii swoiey. Piotr Muchanski lekarz nagrobek mu postawil.

1619. Marcin Conuati Mistrz obojga prawa, mało śladów uszeregowania tu swego
zostawił. Miał wielkię pobożności.

1621. Lukasz Rafalowicz Proboszcz, Starost. Pleban w Wielopolu, godliwy, po-
bożny i czynny; umiał się podobać podawczyńi swojej Krney Ostrogskiej. Wsz-
kodzony koscioł przez pożar nieszczęśliwy rządzony w r. 1625. za jego rządów na-
prawił i ozdobił. Przywilejów kosciołowych spalonych odnowienie wyjednał, i bar-
dzo się dobrze intencysem temu zasturzył.

1629. Piotr Selita Jakubowski, majątku swego na pomnożenie ozdób i przyt-
ków koscioła użył.

1657. Tomasz Canaveri Mistrz teologii S. świadek najnieśczęśliwszych
dla Polski czasów. Kawanoscia swoją, droższe sprzęty kosciołne, wywiezłszy
je do Gdańska, odłupiwszy ocalił. Familia kanawerznych była sprowadzona z
Włoch z Medyolanu. Ojciec jego Hieronim był bieżym w szlucie kamienian-
skiej mistrzem.

1660. Andrzej Ktopochi, dwóch kollegiat: Starostawskiej Proboszczem,
Zamojskiej był dziekanem, nie był iak lat 3. dla starości obie dostojności ko-
sciołne złożył.

1663. Gabryel Zaręchowski herbu prawdy, z wielu mias na dobra, spo-
nię zasturzył; pilny i czynny w obowiązkach duchownych, a przytem w r. 1660.
dwa domowym gospodarzem, i nabiegły, znaczny majątek zgromadził, którego od-
umast r. 1677.

1678. Kozmus Brunetti, przed Kaptanstwem Probostwo obiał, i ledwie
rokie dziełat. Był on Sekretarzem Króla Jana III. Nie tylko w
domu, ale i w obozie przymuszony pełnić swe obowiązki, w bitwie u Woyni-
towa r. 1674. kula, z rusznicy postąpił od Turka pod jebrzo do stat. Czerem-
piszac Łatuski, wyraża: Non enim inter Sacra nomina discessit mans

et furor. to iest, iż kula nie przebieła.

1679 Andrzej Chryzostom Zaluski z kawałka Krakow: Gniem. Lezycy, kiego i. t. d. r. 1696. został Biskupem Przemyskim, a złożył Probostwo Jarosław. Później przenióst się na Plockie, z tego na Warmińskie, iż niem razem kanclerza W. Kor. uszad sprawował. Życie pełne znamienitych zasług r. 1711. za, honoryt.

1696 Ludwik Zaluski brat rodzony Andrzeja, wówczas Suffragan Praemyški, który we 3. lata znów na Biskupstwo Plockie nastąpił.

1699 Marcin Zaluski brat po pośrednich, suffragan, a w krótce po bracie swoim i Biskup Plocki.

1703. Po trzech Zaluskich braciach rodzonych następujących ieden po drugim, który na Biskupstwa postąpił, Jan Paweł Gomoliniski, Biskup Kiowski, Opat Wąchocki, obiał Jarosławskie probostwo. Miał pełen cnot chrześcianskich, i który światobliwie swe życie w Jarosławiu r. 1714. zakończył.

1714 Nastąpił po nim Alexander z. Peizowie Frebro, wówczas Sekre, tarz, honorowy, Probostwo Międzyrzeczki i Golebski na koniec Biskup Przemyski, który przez hojne na pobożne fundusze dany panieństwem iest le, miu miejscowi. Dzierzał probostwo Jarosławskie do Smierci, która przez padła r. 1734.

1735 Wacław Hieronim z. Pogustawie Sierakowski kustosz Kor. później Biskup Przemyski, na koniec Arcy Biskup Lwowski, nim umarł r. 1780 trzymając oraz Probostwo Jarosławskie lat 45. Cnoty, któremi pastafi swoiey przyswieceł, prace usilne i znaorne nakłady, które dla dobra hoscioła tozył, wyłana ludzkosc, która bliźnich w potrzebie wspierał, będa utrzymywac trwata na zawsze imienia jego pamiatke.

1781 Mikotaj Moriski kanonik katedr. al. Krakow. po dwóch latach księży
i Probostwo opuścił.

1784. Ludwik Hoszowski mąż uczonej, a szczególnie w naukach matematycz-
nych biegły. D. 5 Września r. 1802 ryc. przeszedł

1803. Franciszek Siarocynski d. 6. Marca probostwo to objął.

Zamieszki kosa
rowe od r. 1764.

Potrwochu przeczło wystrymata spohynosc kraiowa, w ktorej chwil lepszych
i Jarostaw doswiadczyl. Lec od r. 1764., czyli czasu wybijom na Fron Sta-
nistawa Pioniatowskiego, sąsiednie państwo, które od dawna z gubnym swym
wpływem podrywalo podstawy istnienia naszego, i pewny mu gotowalo upadek,
całym ciężarem swej przewagi Polskę przygniotło. Dzwigac się bronie
i opiesnac mieszkancy chcieli. Za czyli się w broyna sie, ale na drobne podzielo,
na czeski. Bez związku i przewodnictwa ogolnego har, da prawie ziemia i
powiat konfederacye swa miaty. Nieszczęścia wojny nieialo domowej 10 laty
swe skropne skutki powisach i miastach. Ucierpiat wiele i Jarostaw, a szczególnie
niey r. 1776. kiedy po wyprzedzeniu konfederatow pod sprawa Rudnickiego z
Jarostawia, szukajac wzrokow lubrytych po domach i otwierajac stuzisno bez-
bronnym mieszkancow.

Podniat Polski

i zamieszenie na

konu Jeruzolow

Rok 1773. przywiadł do skutku podniat prowincyi polskich między tryema
sąsiedziemi mocarstwami. Jarostaw poczytal to na szczęście, iż się pod pan-
wami Austrii dostal. Tenże rok zadat dohłtuy ciós miastu przez zamieszenie
Jeruzolow, b. s. / który tu dwa znakomite kollegia posiadat, a szkoty

sb. / Dnia 11. Października r. 1773. bulla p. n. s. ca klemenja XIV pap. przy-
widziona, zostata do skutku w Jarostawiu przez Macieja Puskiego kano-
nika Lwowkiego w kollegium Panny Maryi zamiastem był podowozas
Rektorem domu Bystrianskiego, a u S. Jana w Miescie Kadnicki, Jeru-
ci.

publiczne ich staran i prace nakładem utrzymywane, przylek w oświeceniu mto,
dzieny sprawiaty.

Wzmianka oświecenia przywodzi mnie ku temu, abym w tym względzie Jarosta, Uważanie Jarosta
wianów uważał. Spruhatem w dziejach piśmiennictwa polskiego, spruhatem w historii względnie
kach rozlicznych, iakaby częśc stawy w naukowym zawodzie przyznana Jarosta naukowym
wowi bydz mogła. Ruska ziemia z Krasnów Polski najptodniejsza była wiel,
kich dowcipow ocyryna. Magnorum ingeniorum feras Russia, iak mowi Staro,
wolski, i najwiekszej liczby uczonech naszytem szcresliwa, iak uważa Solty
kowiec. Najlichsze miasteczka Ruskie pochlubie sie mogą, z iakiego uczo,
nego na świat wydaty, Jarostawskiego ocyryca w liczbie uczonech Polakow
znaleśc radnego nie mogłem.

Suzra Zygmunta I była szkola w Jarostawiu, w ktorej bakhatarz podawany
z akademii Krasnowskiej a ktorym ktorych zawsze bywat, czytac, pisac i
guciwac w Kosciele, nauczat, i szarem do szkol łacinskiich sposobil. Szkolka
ta przy Kosciele Kollegiaty zostawata. Stanisław ze Sprowy Odsowaz
Woiwoda ziem Ruskich dom przysiamy zamkowej i szepce Wotko boyni miey
szey na smieszamie dla bakhatarza porzeczny, r. 1535. Anna Kiejna
Ostrogska, wzyteczne dla Jarostawia czyniac unadzenia, miejsce dla szkolny
samey przy Kosciothu S. Jofu zamiastem postanowita, r. 1631. Na ubrzy,
manie Ktoregtha wybierali rayce powrzygskiem miastcie i po przedmiesciach
dla piencizna, kwana, Clencale, arcedasze ras gonzalki mieyskiej pro sun,
ie szafianu i 4. funty pieprzu dawac dlań co rocznie powinni byli.
Opisze tej szkolny samey kwitnety w Jarostawiu zaprowadzone przez
Lepitow szkolny łacinski, ucze szowane przez mlodziej, najracniejszych
domow na Rusi. Wnich Kiejna Ostrogsey Jarost, i Konstantyn,
Kiejna Lubomirsey Alexander i Stanisław, i. t. d. pierwsze nauki brali pro,
szkolny.

Drukarnia w
Sarostawiu

Miał Sarostaw i drukarnię w pierwszych latach siedemnastego wieku, którego był właścicielem Jan Szeliga. Ten wyniosłszy się z Krakowa utrzymywał swe tłoki w Dobromilu, Dubiecku, Sarostawiu, na koniec we Lwowie [bl.].

Ne wiedzieć mogę, nic ważnego Sarostawskie tłoki na świat nie wydały.

Ładnie się, iż te niedługo się tu utrzymywały, bo które z nich wyszły w świat mi się zdarzyło są tylko w latach 1622. i 1623. wybite [bu.].

Marcin Bason, lub Bawryjan pisarz, książki: Joones et miracula
Sanctorum Poloniae. która naprzód w Rzymie wytoczona r. 1602. a
pozniej w Krakowie i Holonii posrebita, kilka razy była, lubo się już
Klerykiem Sarostawskim, co dowodzi, że w tłoku Sarostawskiej był
nauczycielem, gdybym go nawet przeszedł w poczet Sarostawianów jałki,
czyt, niewiele by miastu nasreżyło przyrost, dla braku rozsadku, iaki w
Dziele swem okazuje. —

Zalety zobyera,
io

Lepsze były, i w rzeczy samej ważniejsze są, Sarostawianów niegdys'
zobyeraioń zalety. Pobożność gorliwa ochwate bora, bezstronna w Sądach
sprawiedliwość, ludzkość w ratunku potrzebnych, zgodność w Sądach
zwiazach, rzetelność w umowach. Czyliż są też same i teraz? Sąd poznieszemu
dnieioń miasta pisarzowi postaniam. Były wprawdzie błędy liczne, zdarzały
się i przegarnienia, lecz te proce się błędami przewinania są wiechow. Tużas

[bl.] De typographis eorumq. incitis. Jo. Dan. Hoffman. Str. 26.

[bu.] Naumachia Chocimska wierszem przez Poianowskięgo Mikotawia
Siemcowskiemu krajczemu kraj. w Sarostawiu r. 1622. — Sinodus Premislensis

anno D 1621. habitans. Jaroslavia 1622. — Posag, to jest zbiór rzeczy

krasotawniejszych i osob. swiętobliwszych r. 1622. — Posag, to jest zbiór rzeczy
i rohanu porządnie objaśniony w Dześciach z przydatkiem przez A. J.
na Megrynhowicza w Sarostawiu, 1623. —

nie o iakym wieku mowilismy. Dotych naleza, uprzedzenia, ktore wladaty postepu, nami zycia i sposobem myslenia od ktorych i nauki publicznej, i ustawoy ludow i rzadow, i wyroki Sadowe swos wolnym nie byly.

Rzad Austriacki, lubo iuz nie zastal miasta tego w onym kwitnacyym stanie, w iakim wieku Szesnastego i w poczatkach siedmastege bylo, zastal przecie Slady dawney jego staratosci i dostatkow, ktore handlowi byl wzniem.

Dobrodziejstwa
rzadu Austriackiego
do miasta

Sw. Dwatu przyypadki wypisze z Ksiegi Koscielney, w ktorych wydane przez Magistrat Lutecyjszy mairacy prawo miecza, wyroki, wskazywaja owczesnych wzred, nihow sposob myslenia. W pierwszym powodowalo zadawione mniemanie, iz Zydni potrzebuja Kniwi chrzesciainskiej do swych zabobonnych obradkow, w dnu, gim duch inkwizycyjny wyrok stanowi.

R. 1737. W dzien Narodzenia Najs. Panny w domu na podzamczysku, gdy wrzysej po wychodzili do koscioła, zostata tylko dla strazy dziewka. Te na pudtury zydni zadanyim ciosem wgtowe rabili, i krew z niej wytoczyli. Aby sie nas nie zdawalo, ze kwi tylko przagneli, zabrali wszystkie sprzet domowy. Tegoz dnia schwyfani, na torturach przyznali sie do zbrodni, jeden z nich, aby malk uszedl, smierc sobie zadal, drudzy wyrokiem sadu na smierc skazani, mairacy byli na rynku kleszczami, potem uwiezieni pod szubienice, po od, ieciu rafh, nozem rzymi przesiebici, procwiastowani, a ciwenci ich na stupach przybite zostaty. Zgineli w niedowianstwie swoim. Kaptanom chcacyim ich nawrocic, jeden rzekł: Co Wasci do mozey duszy, choeby iswinię wlaszta, to nie wascina szkoda. Drugi zas: iak wasci geba nie ustanie, tak wiele gadac, kto wasci na mnie na mowit.

R. 1749. Pracowity Franciszek Koczan, bliżho 50letni, czylu oscarowa, ny, czylu opetany od złego ducha, nigdy niechcial wymowic tych slow: Niech

Nieporównany Józef II. Cesarz oglądał położenie iego, wchodził w przyrodny
upadku, i wyrokiem swoim r. 1774 co do swobod handlowych najlepiej uszywił,
iowanemi miastami w Galicji porównał. Porządek komisji je potrzeb wojsko-
wych i skład onych w dwóch klasztorach pozostawionych. Benedyktynach /by/
i Jezuitach, rząd postanowił, i miejsce dla głównej celnicy komory tu namacał.
Przy kościele jezuitickim. Marii Panny za miastem Dominikanow osadził.
/by/

bedzie pochwalony Jezus Chrystus, owym niecierpiat, aby je dnuiry mówili. Przed
przyjazdem Sierakowskiego Biskupa Przemyckiego do Jarostawa, na wieś
się schronił, ale na doniesienie uczynione Biskupowi przyprowadzony, namawia-
ny był, aby wyzwał wspomniane słowa, lecz niechciał. Narano mu mówić praeior, ale
w składzie Apostolskim, gdy przyszło do słów Jezusa Chrystusa, opuszczał je. Py-
tany dla czego by ich nie wymawiał: Cy dajcież mi pokój, odpowiedział, co to potem?
Odesłany przez Biskupa do miejskiego więzienia, gdy przez czas niecały trwał
wsamym upożę, sądu Jarostawskiego wyrokiem na spalenie był skazany, i na go-
sćcinu Pruchnickim za miastem na drodze stojącej na Kos żywo wstrucony, spalo-
ny został.

/by/ Wypisuje tu co do słowa wieść, która wieść znalazła u Ewangelista Hieronimic-
kiego pisarza Geografu królestwo Galicji i Lodomerji, kościół P. Marii porzą-
dkiem jezuitów dostał się Dominikanom. Jest w tymże kościele pod chórem
w ołtarzu obraz S. Jacha od najdawniejszych fundacji czasów, który gdy po kanoni-
zacji S. Jana Regis jezuitki wyjąć chcieli, siest niezatana od owych czasów tra-
dycja o tem, iż się wyjąć nie dał, wymówiwszy wyraźnie te słowa: Expecto hic fratres
meos, co się w naszym zisęto czasie, a tysiącami byłoby świadków żyjących, iż to od
60. 50. lub 40. lat styszełi, nim Dominikanie obiegli kościół, jezuitki stawiali
ołtarz S. Jachowi i roku Obozow będącemu dla pochlebiecia fundatorce

265 57

Niegdyś w ziemi Przemyślskiej iednej z szesciu ziem Małopolskich Woiewodztwo
 Ruskie, a dzisniay w Cyrkule Przemyślskim, z powodu bliskości rzeki Sanu tu spita
 wna bydy raczyniający, wrodzajności guntaw rozległych i na okoto leżących dobi
 Aiat Crastoryskich dziedziernych, a których Jarostaw iest stolica nadto przy dro
 One publiczney przez miasto prowadzoney, ma Jarostaw potożenie naydogodniejszye
 iakiemu pospolicie inne znahomite miasta, winne są pomysłności swoya, którey jeżeli
 nie dosięgu Jarostaw, wina iest pewnie nieczynnych mieszhanow odstrychni
 nych od celu swiego, a moze wczęsci i ztych czasow. Rzeka San, która się teraz
 na 1500. bliżho toki od miasta odemknęta, bliższem niegdys plynęta korytem.

Wniecienie wrgornyste ciegnaće się rownolegle prawie względem krętego wod toza,
 stanowito niegdys lewy brzeg tej rzeki, która jure zawsze na wschod, to iest ku
 prawemu brzegowi głębszem mostem wagać bierze. Od Jarostawia statki tado,
 wane spławac raczyniają, i naypiewnsza nad Sanem galason fabryke w Jaros
 stawiu widzieć mozna. Tu piewnsze nad tą rzeką znayduia się spichlerze,
 od darona poblizkie wie Nieliphowice i Manasterz na posty Sanowe miane
 byly.

Nie tylko od wiekow San pod Jarostawiem byl spławny, ale nawet zdaić się Handel wodny
 iz głębsze niegdys koryto, jeżeli teraz nicc musiat kiedy w naydawniejszych wiaz mieszhanow
 dzemiaczk spławow, czyli raki go zwano defluicacyi, wydlanych przez dziedziern Jarostaw
 wia, czytam iz stad szkuly i komiegi chodnity, zetuie budowano, i cto od nich po

Nieznie Annie Ostrogskiej rod swoy z matki rownie z. Osbornow
 wiodący. Ten wzglad powodowal przytostowaniem napisu, przy obrazie
 S. Stanisława kostki, wriętego z pisma S. Hoc nunc os ex ossibus meis,
 Cto iest kostka z kostek moich. P. B. tak Anna Ostrogska Jana Ks.
 Aki Woiewody Sandomi: cotta byla.

48. groszy r. 1570. postanowione było. Nadto przywilejem Anny Kiekiej
Ostrożskiej r. 1625. zabroniono było, aby Ci, którzy prawa miejskiego nie mają,
zakupywać zboże na szkuty i komiegi wolta nie byli; w przeciwnym przypadku zabrac
zboże na potrzeby miasta dozwala. — Było w Jarostawiu towarzystwo osob wód,
ny handel prowadzących, budujących szkuty, komiegi, galary, statki, złożone z
Szypców, solmanów, szkutników, i filisów, którzy mieli swe prawa i jurysdykcję przez
dzielnice r. 1650. zatwierdzone. Towarzystwo nęcone konfraternii wodnej no,
scito nazwisko. Wspierałi handel sztapny dzielnice miasta pomocą i opieka
swoją. Pani Siemawsha kasztelanowa krakowska r. 1713 listem swoim
od wszelkich ciężarów i ucisków go uwolniła.

August Król Czartoryski Wojewoda Ruski, który do wielkich przywilejów
duszy należeć mądrego pana, także umiał wspomnianą konfraternię w szerególną
wziąć opiekę, i kupcom szliskiem handlowym swobody rozszerzył. Takowe potę-
żenie, iak się w przed szkuto, utatwiała sztapnowy niegdys handel mieszkancom.
Do Gdańska spuszczano zboża, kłepki, budulce, wina węgierskie, i t. d. do Warszawy,
wy: cebule, jabłka, kaszki, orzechy włoskie, sz. / sliwki suche domowe i Węgierskie
plotna, masło, wina, świece woskowe, skóry, sieci, postronki, liny rogoje kobiałki, i t. d.

Zysk z tego handlu wodnego przynosił Jarostawowi rocznie przeszło 6. tysię-
cy Cres. Lata dawniej więcej. Zadem nas catholici zwłaszczna kupcy tutejsi rządzili
przesyłać do Grawy, do Benu, do Wiednia wetne miody, woski, skóry, plot-
na grubsze, drelichy, siere, torie, pierza, wodki, i t. d. a sprowadzała stamtąd wetna,
ne iedwabne, niciane, zelazne i stalowe towary, skóry wyprawne, obuwia, szorzenia

sz. / Cholica Jarostawia obfita jest w drzewa orzechow Włoskich. Lina mocna
z r. 1800. na 801 bardzo wiele ich wymrozita, i znaczne przeszo szkody
mieszkancom zniżała.

wzrostach, wina Austriackie, i t. d. Osadnicze nas' towary, tudzież futra
zakupują z Brodow. Scisniony od sąsiedniej granicy nowemi celnemi ustawa,
mi handel, jeżeli czasu i starania nadu lepszej zmiany nie przywiada, będzie musiał
upaść zupełnie.

Rok 1804. pamiętny jest temu miastu nieszczęściem, i ahie mu sprawił od, Upadek wieży
tom muru wieży przy kościele niegdys' stojącej, tej była wieżka od same, 1804
go wieżchu oderwanej padłszy nadach kościoła pokrytego blachą, przelbita
iego skłębienie, oberwata mur chorowu, dwadzieścia dwie osob przygniotta i na
smierc ubita, kilkanaście osob mniej, lub więcej ranita, przetamauszny skłębny
grobowe, na ziemi się dopuśno opasta. Posąg nas' S. Michala z blachy mie,
dzianey wyrobiony, osadzony na grubem żelazie, w inną stronę wzięwszy kierunek
na cmentarz kościelny upadł. Reszta wieży stala niethniętą, i może wieki stać
by jeszcze mogła, ale na rozwalenie starana, zostata, i ledwie nie tyle pracy socie,
branie jej kosztowato, ile wymagało jej postawienie. W doobne tylko kawathi
koruszące cegle i wapno, gnieśc ią potrafiono. Pod posągiem S. Michala znale,
ziono piśmo gwarantę w puszcę blaszanej, a w niem pamiątkę czasow i osob. /b./

/b./ Anno Di 1633. die 3. Mensis Augusti statua haec aenea S. Michaelis in
torni contigua Ecclesiae Collegiatae Jaroslaviensi erecta est sub pontificatu. N. in
Ato Patris Urbani pap. VIII. sub imperio invictissimi Ferdinandi II. Rom.
Imperatoris Aug. sub dominatu Ser. Wladislai IV potentissimi Regis pol.
sub episcopatu S. R. Dni Henrici de Dabrowica Viley. Prasulis. Pre,
mist. etc. pro tunc Haerede Anna de Stemberg Ducissa in Ostreg. Pala,
lina Volinia, cujus cura, impensis et singulari beneficio hoc opus constructum et
loco huic dedicatum est, uti a fundatrice et benefactrice eximia, in laudem Dei
S. O. M. in defensionem non solum Civitatis, sed et ditionum omnium, ut

Chciano naznaczać różne przyczyny tego nieszczęśliwego przypadku, gdy inna nie
była i być nie mogła, jak tylko, iż ogień r. 1625. zajął w tej wieży gwałtownością
swoją, nie tylko wiazania drewniane w murze przepalił, ale nawet łaz, moc ognia, która
drzewny stopitła, rozsadziła spoienia muru, iż Szpary w scianach porobiły się bliżko
na 6. cali szerokie. *fb.* r. 1693. uznano tę wieżę niebezpieczną, i Kapitula krolle
głaty do koniecznie potrzebnej naprawy szkodliwi wadzila, ale ich nie przewidzieli.
Na rok przed tem zdarzeniem biegli w sztuce tak mocna, że wieżę uznali, iż drwo-
ny kościelne na niej osadzone być miały. Pamiatke przypadku Siarzynski

*illam Deum primum a peccatis, quae pangs divina sequuntur, postmodum ab omnibus
incursionibus inimicorum paganorum, ac reliquis plagis et vendictis, protegere dig-
netur... quam benefactricem Deus C. M. cum sua prosapia incolumem diutis-
sime conservet. Pro tunc praside Eccle. Col. Luca Rafatowicz Proposito
Ias. Nicolao Ramuh Custode Proposito Ostrog. Joanne Gebinski
Proposito. Mansionariorum etc, nec non Vicarius C. Petio Muchanski Me-
dicus Doctore Ulms. Celsitudinis Physico. Sub. Magistratu Adal-
besti Rubinowski, Petri Ligejka pro consulis, cum suis consulis et sa-
binis.*

fb. Bredetzi w dziele swoim: *Reise bemerkungen über Ungarn und Ga-
lizen* r. 1809. w Wiedniu wydanem, przypisuje ten przypadek gatunkowi ziemi
michlicy, na ktorej miasto Pasostan stoi. Wzorem myli się, bo owym grunt
gliniasty, jest tak twardy, iż kute w calu piwnice za sklepieniem samostodnem
iż nie ieden wiek bezpieczne i niezachodzone trwaia. Inni ta sprawa w funda-
mentach swych nieporuszona, wiele by iegerze wiekow stac mogła, ale po odprac-
nieniu były od wiezchu, rozebkanie icy ruiny dogodne było rachubom pewnych
konysci. Tenże Bredetzi postrengat w okolicy Pasostanna granitowe

Probowca miejscowy w opisie na blasze wyrytym potonnym czasom zostawit /cc/ Wiadomosc wewnetr
 Dochodzac przez kopanie w glab wlasnosci ziemi, na ktorej miasto jest poton, tor. nego skladu
 ne, postorega sie w pod skornia, czarnoziemu cwiere tokeia murey, lub wiecy ziemi.
 gruba, roslinnym nawozem skruszatego, jest gatunek gliny szotley, suchej
 i scistej, w niektorych miejscach murey o kilka tokei, nie w srednie w rowney
 glabotnosci, nazywie sie swa glina, i znnowu podta zolta mieszana, a dalej o 20.
 kilka tokei glabiej wzgledem powierzchni, zaczyna sie piasek miatki, i w to-
 rym ugru pospolitego czastki postoregac sie daia. Nakoniec oholo 35 tokei
 glabotnosci piasek gruby kamyczkowaty wilgotny warstwa sie rozciaga. Stu

i sienitowe kamienie, skragle i iakoby kulisto toczone, ktorych tu ani wewnetr,
 ani powierzchni widziec sie nikomu nie zdawa, chyba sprowadzone skraglad.
 kamien piastowo - skalisty o mil 2. kopac sie daie, i dopiero oholo kamienugi
 i Prochnika sienit, Gips, kamien wapienny nazywie sie boter, o mil 2
 zaczyna sie kraj wzgostkowaty, otwierajacy karpacie Podgorsze.

cc/ Præsentium et posterorum memora.

Turris Ecclesie Collegiata Jaroslaviensis contigua, quæ quatuor ante
saecula erecta, annos Septuaginta tres supra centum aucta, et imposta
eiusdem culmini Aera statua Divi Michaelis ornata fuit, aliquoties
igne exusta, diversorum fatum urbis hujus testis, dum patentibus fess
Supis murorum a plurimis annis nequiequam incautis casum permi,
ciemque minatus, demum quarto nonas Junii anno Aera Christiana
Avassa moles perrupta, fornix ecclesie et Patris duas et viginti
1804. a vertice dehiscens, corruit. Personas morte, plures vultnibus affecit.

Quid quisque vitet, nunquam homini Satis
Cautum est in horas. . . . Improvisa tethi
Vis rapuit, rapietque gentes. Horat.

deprzeo woda znajduje się. Ta zaś głębokość równa jest co do poziomu z wodą
rzeki Sanu. Wzniesienie bowiem górnego położenia miasta względem powierzchni
chui Sanu do 50 tożci dochodzi, a zatem i głębokość studzien w mieście
też miarę trzyma. Nad wmięć można, dla czego studnie w Jarostawiu tak są
ładkie teraz, a dawniej ieszere ładu były, tak iż dotąd branie wody z studzien
prywatnych opłacane bywa, bo ich dobyte, utrzymywanie, lin, kot, wiader wiele
nakładu potrzebuje, a to daie właścicielom prawo wymagania od biorzących
wodę opłaty. Nie słusznie przeto Hölles w opisie podróży swojej, Jarostawia
now o nieładność obwinia, iż wodę sobie ptacie kara. Dział' mniej ta niedogodność
uczuc' się daie, gdy liczba studzien ku publicznej wygodzie nakładem rządu pomno-
żona zostata. [dd.] Nie dawno w nizinie bliższej Sanu odkryty został ródz
wody kruszcowej zawierający części siarki, zelaza i soli, wod' tych w kąpieli

[dd.] Josef Rohrer w uwagach nad swą podróżą przez Galicję najprzysięm,
nieysze położenie Jarostawowi przyznaie; Można dodać, iż jest onaj' jednem
z miaysc napędrowszych. Doradza on rozszerzenie będących tu wyrobni
sowie woskowych, któreby mogły mieć wielki odbyt do Rosji, gdzie do r. 1799
cztery tylko blechy woskowe znajdowały się, a Jarostaw na dwóch w tedy
blechach 4000. kamieni wosku na rok wybielic może. Liczy zaś, aby rząd
zniżył cło od wprowadzonego wosku do Kraju, które byto od kamienia 5 1/2
ren. i 51. Arów. tudzież aby niebyto tyle oszuhania w wosku i wadze. Be-
merhungen auf einer Reise durch Ost- und West Galizien Wien 1804.

S. 202. — Stacquet zaś mniema, iż położenie Jarostawia czynn
niecierwicie przydatniejszym na stolicę Kraju, nizeli jest Lwow. Chociaz
miecha San, która płynie pod miasto, nieco jest oddalona przeciez jest
dosyc' blizka i ptawna, a to jest jedna z głównych potrzeb i własności

pomocne wyzycie doswiadczone, do zatorzenia przy zdrowiu taryen powod dalo
 Siarnicki Stanistaw dr. i. opis w dawnem swem opisanu Krsaiow imiast Polozenie Geo
 polskich, geograficzne polozenie Jarostawia oznaczyl dlugosci 40° 58' graficzne
 szerokosci 49° 58'. Lecz podlug prozniej szego wymiaru Liesganiga
 w przeniesieniu Krsaiu Galicyi na karte i oznaczonych astronomicznych do
 stopzen, wlasciwa jego dlugosc 40° 20' 16" Szerokosc 49° 47' 12"
 stanowic mozna.

Herb miasta jest brama otwasta, ponad nia dwie wieze czyli basaty Herb miasta
 pod iczna korona. Ten sam herb dowodzi, iz od dawna Jarostaw obronny
 zamkiem i murem byc musial, bo takie tylko miasta, ktore zamkniete
 byc mogly i bramy miaty, herbu podobnego uzywaja.

Ludnosc dzisiejsza Jarostawia skladala sie ogolnie z Polakow, Rusinow, Ludnosc mie,
 Niemcow i Lydow; i mozna smialo twierdzic, iz z przedmiesciami liczy szkancow Jarostawia
 10.000 dusz dochodzi. Dawniej w taryenach ku koncowi wieku 16. w stanic stawia
 kwitnacej pomyslności Jarostawia, wiecej daleko obejmowal mieszkancow,
 i wzieli z liczby wrodzonych napisanej w księgach kościelnych wnosic mozna.
 Spis wojshowy w sredownie zrobiony r. 1813. taką ludnosc Jarostawia

iakie miec stoleczne miasto powinno, na ojem Lwowowi oby
 wa. Do przyezyn upadku kwitnacego tu niegdys handlu
 policza on i te, iz w podziale Polshi wyscie Wisty Prus
 sy zaięty, z strony nas nadu Krajowego, iz wiele obcych towar
 row wytacono z handlu, na inne cto uciaglewie natorono. Hae
quets neueste physikalische und politische Reisen IV
Theil S. 40.

z przedmieściami swemi okazyje

	Domy.	Familie	Chrześciana					Lydow			
			Do lat 14	Do lat 17	od lat 17 do lat 20	Kobiety	anszacy	Razem	Kobiety	anszacy	razem
Jasostaw miasto	216	753	548	61	722	1521	1523	2844	1012	874	1886
Leżan'skie przedmieście	512	522	431	43	531	1119	1005	2124	41	39	80
Krahow'skie przedmieście	148	242	157	16	238	487	411	908	110	96	206
Glebockie przedmieście	179	212	149	20	204	413	373	786	98	85	183
Razem	1055	1759	1277	140	1695	3540	3112	6652	1261	1094	2355

Ogólna liczba ludności Chrześciana i żydów wynosi 9007 dusz. Wśród nich osob duchownych 16. Urzędników 33. Cudzoziemców 10. wojskowych 650. Razem 709. Przydawamy tych których obawa przed spisem i wojskowym utrzymać mogła, liczba zastawiona dopetui się. Katolicy na dwie parafie się dzielą, jedną łacińskiego, drugą greckiego obrządku

Parafia łaci.
i greck. ob

Do pierwszej należą i wsi niektóre pobliskie, wszystkie zaś osady pod temi nazwiskami zawiesza się: Jasostaw miasto, przedmieścia jego: Wola, Pręty, Grodzki, Glebocka, Franciszkańskie, Ładziński, Pasiecha, Podgorze, Ruskie przedmieście, Kopyńce, Garbany, Misztale, Łasoty, Cegelnia. Wsi Szuwisko, Gorye kąt, Szuwskie, wola Szuwiska, Koniacow, Młoko, wisko, Setne, Surochów, Sobiecin, Tuczeny, Wychylowka, Morawsko, Kłodawice, Janówce, Pawłowo, Sywonia, Szczytna, Cieszacinek, Czarnsko, Wierzbna, Kuchel, Petkinie, Podzamcze, Wygaski, wola Petkin'ska, Munina wielka i mała. Tych wsi niektóre nie mają Rusinów

(ee.) Przedmieście Ruskie, zowie się też Leżan'skiem, a zetu wiele cebuli sięia, i ta się najlepiej tu rodzi, przeto nazwali je Niemcy: Lure
belwdorf

lub bardzo mało, w innych liczba Rusinow przewyższa, w niektórych są
 me tylko dwa obzady taciński trzymać. Jarostawska Parafia ma dwa
 inne podległe, czyli filialne wioski: Larynowski, do którego należą wsie:
 Laszki, Michisz, stary i nowy, Cerniawka, Pyrkowa wola, Bobiówka,
 Lary, Wiellin, Wysocho, Moszczana, Zaleska Wola Charyjany, Stru-
 spowice, Chotyniec i Horzennica. Wioski Węzownicki: Węzow-
 tica, Pwoda, Nielipkowice, Monasterz, i Czerwona wola. W tych wszyst-
 kich Polacy pomieszczeni są w Rusia, która prawie w każdej wsiami
 cerkiew swoją. Za czasu wypis 12 lat iedyńastu urodzonych i zmarłych
 w tacińskiej i ruskiej parafii

Parafia Jarostaw tac. ob.

	wpisanych "0510"	umarłych "0510"	urodzony "0510"	umarło "0510"
R. 1803	323	327	—	4.
1804.	347	283	64	—
1805	297	260	37	—
1806.	223	594	—	371.
1807	388	215	173	
1808	339	350	"	11.
1809	301	308	—	7.
1810	237	409	—	172.
1811	339	327	12	
1812	287	457	—	170.
1813	311	297	14	
Razem	3392	3827	300	735.

Parafia Jarostaw ob. gr.

R. 1803	59	57	2
1804	84	73	11.

	urodzonych	umartwych	urodzonych	umartwych
R. 1805	78.	77.	1.	
1806	48.	152.		104.
1807.	91.	61.	30.	
1808.	84.	87.		3.
1809	59.	98.		39.
1810	80.	80		
1811	74.	88.		14.
1812	67.	85.		18.
1813	60.	48	12	
Razem	784.	906.	56	178.

Uwagi nad wy-
pisami

Z tych wypisów i edynastoletnich daje się najpród postrzec, że liczba umartwych przewyższa liczbę wrodzonych w parafii tacińskiej 435. w Ruskiej 132, razem w obydwóch 567. Powtóre, że największa liczba umartwych wypadła w r. 1806. w którym przechód wojska Rosyjskiego przez Galicyę zostawił w śladzie po sobie śmiertelną zarazę nowowych gorączek, które po obydwóch stronach publicznego gościnka do 40.000 ludzi w Galicyi wypłeniły. Postrzecie, iż rok następnicy 1807. okazał się znowu największą w tych latach wrodzonych przewyższyć, którego skutki pobytu tegoż tu wojska uważana być może. Dozwolam Wielosęzno, że śmierci w r. 812. wynika najpewniej z głodu, który sprawił niewiarygodnie n. przyczyny nadzwyczajnej posuszy, tudzież z zatorzonego wojskowego szpitala, który prospolicie narażonych chorób udzielał szpitalni mieszkańcom. - Przeglądając księgi kościelne, uderzyło myśl moją postrzeżenie największą, że się co raz liczby porodów nieprawych. W roku 1750. wrodziło się niestubnych dzieci 6, = 1760. - 8 = 1770, - 5 = 1780

4, = 1790-17, = 1800-14, = 1810-20. Smutne postrozenie mnoga
 cych sie wystepkow, rozwolnionych obyczajow. W porownaniu wypisow
 parafii Laciniskiej i Ruskiej, ta sie jeszcze piszacemu uwaga nastrecza
 iz w tem miescie niegdys ruskiem, i od Rusinow prawie samych niegdys
 oskadtem, dzis ich mniysza nizeli czwarta czesc znajduje sie -

Spis

rzeczy w tej Książce zawartych.

Domysł o pochodzeniu nazwy Jarostawa	Strona
Najdawniejsze w dziejach wzmianki	—
Przywilej pierwszy nadający prawo Ter
tonskie i nową posadę miastu	—
Dawna posada — Miasto obronne — Węgry wyrzuceni	—
Lelwacy najpierwsi dziedzice Jarostawa	—
Jagietto król Jana II Piłcy pasierba swego	—
Arabia na Jarostawie czyni	—
Ordynacja Jarostawska	—
Dziedzictwo Celników	—
Zatopienie miasta Jarostawa	—
Długa trwająca dyzania	—
Początki hosiota	—
Rząd dycezanalny Biskupa Lubuskiego.	—
Spis o dziesięcinie i kapitule Pemyska	—
Fundusze dla hosiota Jarostawskiego	—
Przywilej Spytka na Jarowie 1413	—
Drugi przywilej tegoż 1431.	—
Przywilej Spytka Jarostawskiego Woi. Ruskiego 1479.	—
Przywilej Spytka Jarostawia kasztelana Charkow 1513.	—
Przywilej Stanisława syna Celnika Woi. Podol. 1503.	—
Przywilej Łofu syna Kostemny Woiwodziny Sand 1571.	—
Postanowienie, czyli uchwała mieszczan Jarostaw.	—
Gospinac Ruski na Jarostaw	—

- Opisanie drog i mostow r. 1572. —
- Zniesienie przez napady Tatarow r. 1489. 1498. 1502
- Starania o umocnienie miasta —
- Dla zachecenia ku obronie w czasie potrzeby Prym na
danie odpusty 1522.
- Jana Tarnowskiego kasztelana Krakow. dla dobra miasta
czynny. —
- Regoz urzadzenia —
- Podzial dobr Jarostawskich po Janie Tarnowskim —
- Sprawa o zarad Tarnowskiej 1570. —
- Dobra Jarostawskie w dzierzeniu koscioła —
- Ustanowienie Kollegiaty —
- Zaprowadzenia do Jarostawia Jezuitow —
- Pamięć chwalebna Zofii i sponowy koscioł —
- Anna z koscioła Anna Ostrogska dobra Jarostawskie —
- (Zmierzony) —
- Benedyktynki w Jarostawiu odadza —
- Początki Jezuitow —
- Poraz miasta r. 1600. —
- Kwitnacy stan handlu —
- Mstawa celna r. 1580 —
- Sarmack walny — Zgon bydła —
- Opieka dziedzicow —
- Wsparcie przez Alexandra Scia Ostrogskiego —
- I przez Siemawskiego —
- Przywilej Anny z koscioła Anny Ostrogskiej 1614.

Morowa zaraza 1622 — — — — — Stona

Pogotowie wielkie 1625. Strykody uszadłone — — — — —

Pomoczone hullajstwo — — — — —

Stawania Królowej Ostrogskiej tu podzwignieniu miasta

Ustawa względem żydów — — — — —

Dochody miasta — — — — —

Spis cechów Jarostawskich 1629 — — — — —

Fundusze pobożne — — — — —

Smierć Królowej Królowej Ostrogskiej jej magnobek — — — — —

Podział dóbr między trzy córki — — — — —

Władysław IV przysiężenie dawne potwierdza — — — — —

Okleśki miasta r. 1648. 1649 — — — — —

Zasady choroby tyfuje Szwedów 1656 — — — — —

Pomoczone uszadłone uszadłone — — — — —

Las przemieczony Rusinów Unitor — — — — —

Równosc dygnitów dowyboru na wójtów miejskie — — — — —

Przywilej Michała Króla 1669. — — — — —

Potwierdzenie przywilej Jana III. 1676 — — — — —

Obfitosc i taniosc — — — — —

Obwarowanie miasta 1690. — — — — —

Podział dóbr między Lubomirskimi i Zamoyckimi — — — — —

Przygodzone dziedzictwo Maryi Królowej — — — — —

Zatargi Królowej i jezuitami — — — — —

Ustawa Maskiewiczza przeciw jezuitom Jarostawskim — — — — —

Franciszek Rakocy w Jarostawiu się chroni — — — — —

Ludwik XIV Król Francuzów dobra Jarostawskie dla — — — — —

Rakocze nabywa — — — — —

Sprowadzona orada Reformatorów 1703 — — — Strona

W walce Augusta II z Karolem XII cieżpi Jarostaw — — —

Powierzchraja justoszenie Moskale — — —

Trybunał Honorowy w Jarostawie 1711 — — —

Handel do upadku schyłony — — —

Upadek zupełny iarmarków — — —

Upadły i rzemiosła — — —

Dzielnictwo Jarostawia obeymuie Lig Crastoryjski Wor: Ruski

Starania dziedzica o dobro tych włości — — —

Spis lat pomaganiem proboszczom Jarostawskich — — —

Zamieszki krajowe od r. 1764. — — —

Podział Polski i rnieienie Dziejow 1773. — — —

Mwazanie Jarostawia w naukowym względrze — — —

Drukarnia w Jarostawie — — —

Zalety roboty — — —

Dobrodziejstwa Władcy Austryackiego Na miasta — — —

Polezenie Jarostawia dogodne — — —

Upadek wiery r. 1804 — — —

Wiadomosc' wewnetrznego składu ziemi — — —

Polezenie miasta Geograficzne — — —

Herb Jarostawia — — —

Ludność miasta z przedmieściami — — —

Parafie łacińskiego i greckiego obrządku — — —

Wypisy z lat iedynastu wrodzonych i umarłych — — —

Uwagi nad tymi wypisami — — —

Wroniec —

W. H. Adams
ad the 6th
824.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.